

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושתיים-עשרה של הכנסת הארבע-עשרה

יום שני, י"ד בסיוון התשנ"ח (8 ביוני 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:06

תוכן העניינים

הודעת היושב-ראש

דברי היושב-ראש

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל: 1. מדיניותו של ראש הממשלה המעדיפה את שלמות הקואליציה

על פני סיום הפעימה השנייה; 2. ממדי האבטלה

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה

בשל: מדיניותו של ראש הממשלה המעדיפה את שלמות הקואליציה על פני סיום

הפעימה השנייה 2. ממדי האבטלה

שאלות ותשובות

הכרטיס "חופשי יומי"

עדכון תעריפי התחבורה הציבורית

מיגון רכב שנרכש בשיטת "ליסינג"

שירות "אגד" בקו ירושלים-קריית-ספר

טיסות "אל על" במוצאי שבתות

דרכי הגישה ל"מרכז השלום" בתל-אביב

מסע פרסום של "אגד" נגד ראש הממשלה

מחיר רשיונות נהיגה לבני 65 ומעלה

ROYAL JORDANIAN AIRLINES פגיעה בחברת התעופה

הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2) (מכרזים להענקת זכויות במקרקעין לבנייה ולמגורים), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

הצעות לסדר-היום

שמירת קו החוף ופעילות הגופים הירוקים

הודעת היושב-ראש

היו"ר מ' שטרית:

רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. היום יום שני, י"ד בסיוון התשנ"ח, 8 ביוני 1998.

הודעות לממלא-מקום יושב-ראש הכנסת. אני מבקש לקרוא בפניכם את ההודעות:

ראש הממשלה ביקשני להודיע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי – 1. השר מיכאל איתן מילא את מקומו של שר התיירות בעת היעדרו מהארץ מיום ח' בסיוון התשנ"ח, 2 ביוני 1998, עד יום י"א בסיוון התשנ"ח, 5 ביוני 1998; 2. השרה לימור לבנת תמלא את מקומו של השר לביטחון פנים בעת היעדרו מהארץ מיום י' בסיוון התשנ"ח, 4 ביוני 1998, עד יום ט"ו בסיוון התשנ"ח, 9 ביוני 1998; 3. השר רפאל איתן ימלא את מקומו של שר התעשייה והמסחר בעת היעדרו מהארץ מיום י"א בסיוון התשנ"ח, 5 ביוני 1998, עד יום ט"ז בסיוון התשנ"ח, 10 ביוני 1998; 4. השרה לימור לבנת תמלא את מקומו של שר הבריאות בעת היעדרו מהארץ מיום י"ד בסיוון התשנ"ח, 8 ביוני 1998, עד יום י"ז בסיוון התשנ"ח, 11 ביוני 1998; 5. השרה לימור לבנת תמלא את מקומו של השר לקליטת העלייה בעת היעדרו מהארץ מיום י"ד בסיוון התשנ"ח, 8 ביוני 1998, עד יום י"ח בסיוון התשנ"ח, 12 ביוני 1998; 6. שר התיירות שב ארצה ביום י"א בסיוון התשנ"ח, 5 ביוני 1998.

דברי היושב-ראש

היו"ר מ' שטרית:

להלן סיכום תאונות הדרכים במשך השבוע האחרון:

צוותי מגן-דוד-אדום טיפלו במהלך השבוע האחרון ב-620 תאונות דרכים ברחבי הארץ, בהן: 13 פצועים קשה; 27 פצועים באורח בינוני והשאר קל. סך הכול 895 נפגעים.

מתוכם נהרגו: סאלם אלענאמי, בת-חן מרדכי, יעקב זריהן, אסתר אזוגי, פבל נגרדקי, ולדימיר מרטינצוק וחסן סלימאן. יהי זכרם ברוך.

אנא סעו בזהירות.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר מ' שטרית:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק האזרחות (הוראת שעה), התשנ"ח-1998, שהחזירה ועדת הפנים ואיכות הסביבה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק פסיקת ריבית והצמדה (תיקון מס' 8) (ריבית פיגורים ותיקונים שונים), התשנ"ח-1998.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת – הצעת חוק ההדדיות בקיום הסכמים (העברת חשודים), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת מיכאל קליינר.

לדיון מוקדם – הצעת חוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ח-1998, מאת חברי הכנסת יהודה הראל, עמנואל זיסמן ואלכסנדר לובוצקי; הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (הוראת שעה), התשנ"ח-1998, – מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון – איסור התקשרות עם גורם מפלה), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אחמד סעד וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (אגרת רשיון לרכב אספנות), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק המכר (תיקון – מכר כלי רכב מנועיים), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק העונשין (תיקון – עבירות זנות), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אברהם פורז וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – סייג לשירות מילואים לבן משפחה שכולה ולבן יחיד), התשנ"ח-1998, מאת חברת הכנסת ענת מאור; הצעת חוק-יסוד: זכויות האשה, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – השגה על שומה), התשנ"ח-1998, – מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – סדרי הדין בוועדת ערר), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק-יסוד: עקרונות היסוד של מדינת ישראל, מאת חבר הכנסת חיים אורון; הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון – זכאות ועדכון), התשנ"ח-1998, מאת חברת הכנסת תמר גוז'נסקי וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הוצאות טיפול בילדי עובדת), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת נסים זוללי; הצעת חוק עידוד היצוא החקלאי (הבטחת שער ריאלי), התשנ"ח-1998, מאת קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – בחירת מועמד בודד), התשנ"ח-1998, מאת קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק מועצת מפעל הפיס, התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת שמריהו בן-צור; הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון – תקופת התיישנות לדרישת החזר מס), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תוספת להגדרת מטרה ציבורית), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת חיים אורון; הצעת חוק ליישום החלטות הכנסת, הממשלה והסוכנות היהודית בנושא הגירור בישראל, התשנ"ח-1998, מאת קבוצת חברי הכנסת.

החלטת ועדת האתיקה בעניין הצהרות חברי הכנסת על הכנסותיהם מעיסוק נוסף בשנת 1996; וכן החלטת ועדת הכספים המאשרת הוראות בצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 21 ו-22), התשנ"ח-1998.

היו"ר מ' שטרית:

תודה למזכיר הכנסת.

אני מקדם בברכה את תלמידי בית-הספר לחינוך מיוחד בעכו, בית-הספר "אייל", שיושבים כאן ביצע האורחים, בהזמנתו של חבר הכנסת אזולאי. ברוכים הבאים. אני מאחל לכם הצלחה בלימודיכם ובחיים.

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל: 1. מדיניותו של ראש הממשלה המעדיפה את שלמות הקואליציה

על פני סיום הפעימה השנייה; 2. ממדי האבטלה

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הראשון בסדר-היום והוא: הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל: 1. מדיניותו של ראש הממשלה – –

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אין פה אף שר.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הצעה לסדר.

היו"ר מ' שטרית:

תנו לי רק לסיים את הנושא.

– – המעדיפה את שלמות הקואליציה על פני סיום הפעימה השנייה – הצעת סיעות העבודה-מד"ע-
רע"ם; 2. ממדי האבטלה – הצעת סיעות מרצ-חד"ש-בל"ד. ינמקו את הצעות האי-האמון חבר
הכנסת בנימין בן-אליעזר וחברת הכנסת ענת מאור. בבקשה, חבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

ראיתי שסגן השר הופיע.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הערה.

היו"ר מ' שטרית:

הערה – בבקשה, חבר הכנסת חיים רמון. חבר הכנסת בן-אליעזר, עוד דקה אחת. הערה לחבר
הכנסת חיים רמון.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש ממך שתתנצל בפני ראש הממשלה. בשבוע שעבר, כן במליאה,
אמרת, שראש הממשלה, אם אנחנו נודיע שנתמוך באי-אמון בפעימה – הוא יביא אותה. היום ראש
הממשלה שלל מכול וכול את דברך והודיע שכל שיקוליו הם אך ורק מדיניים, ביטחוניים, והוא לא
עושה שום שיקול קואליציוני. מן הראוי שאתה, כיושב-ראש הקואליציה, תתנצל בפני ראש הממשלה,
שחשדת בו שהוא שוקל שיקולים קואליציוניים ולא שיקולים ענייניים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. חשבתי שהערתך לסדר, אבל מאחר שהערת – אני אשיב. לא אמרתי שהוא יביא אותה;
אמרתי שזה יכול לקדם את הבאת הצעתו לכנסת.

חיים רמון (העבודה):

בשום פנים ואופן; לא יקדם ולא ישנה כהוא זה.

היו"ר מ' שטרית:

אם זה נכון, אני בוודאי מצטער על כך, אדוני, ואתה יודע שאני מאוד מעוניין שהנושא יקודם ויבוא לכנסת.

חיים רמון (העבודה):

אבקש להתנצל בפני ראש הממשלה.

היו"ר מ' שטרית:

אם צריך להתנצל, אני גם מוכן להתנצל.

חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר, בבקשה. חבר הכנסת בן-אליעזר, רשות הדיבור שלך.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רק בשבוע שחלף שנינו, אדוני היושב-ראש, היינו באיזו תוכנית, ובעצם הייתי הקול הבודד שאמר: אין פעימה. וכל הפאנל מסביבי אמר: יש פעימה. והנה עבר עוד שבוע, ועוד שבוע, ועוד שבוע, ועוד שבוע ואין פעימה.

לצורך תרגיל מעניין, בוא נגיד שיש פעימה. ומה הלאה? מתי עמדה כאן הממשלה הזאת עם ראש מורם והציגה איזו תוכנית? מה יהיה יום-יומיים אחרי הפעימה הזאת, שתהיה 11%, שתהיה 12% ושתהיה 13%? שנינו היינו בכל מיני ועדות ובכל מיני דיונים, ואתה יודע כמוני, אדוני היושב-ראש – דבר לא יקרה; הזמן עובר. הזמן עובר וחולף ואנחנו, לצערי הגדול, כל יום הופכים לאנשים שהמקום שלהם לא בדיוק הולך להיות מקום שאפשר לישון בו בשקט. יותר ויותר הבעיות הולכות ונערמות עלינו ואין מושיע.

ראש הממשלה הזה, שאני מדבר עליו היום, מדבר מהיום הראשון שלו בשם הביטחון. ואני אומר לך, אדוני ראש הממשלה, שלא בא לשום דיון בהצעות אי-אמון: אני פשוט נדהם ואין לי שום תשובה. ניקח אולי אפיזודה אחת, או ניקח דבר אחד מעניין – הסיפור הזה של השיח' יאסין. אתה, שמדבר בשם הביטחון, שאלת את עצמך בעצם שאלה אחת: מדוע ירדן מסרבת להכניס את השיח' יאסין? מדוע הפלסטינים לא בדיוק שקטים ורגועים מהכנסתו של השיח' יאסין חזרה? מדוע הממשלה הזאת

היא שהלכה וראשה האשים אותנו בקריעת ירושלים, האשים אותנו – בעצם, במה לא. והאיש הזה משחרר אדם שסווג במסגרת של סיכון מספר אחת למדינת ישראל.

אני מכיר את השיח' יאסין. אני מכיר אותו, אני ביקרתי אצלו, אני ראיתי אותו – אני יודע מי זה האיש הזה. אני גם יודע בדיוק מה היא תורתו ומה הוא מפיץ, ואני יודע איזה נזק האיש הזה גורם לרשות הפלסטינית, לעניינה ולעתידיה, וגם לאלה שמדברים בשם המדינה הפלסטינית.

אבל ממשלת נתניהו היא זו שהלכה ושחררה את השיח' יאסין. ממשלת נתניהו היא ששחררה אותו ונתנה לו לצאת החוצה, ללכת ממקום למקום, ממדינה למדינה, לאסוף כסף. ודעו לכם: מי שעקב אחרי הסיורים שלו, מי שהאזין לנאומיו, מי שהאזין להטפות שלו, לא יכול אולי אלא להגדיר אותו: חומייני מספר שתיים. האיש הזה הטיף ומטיף רק לדבר אחד: לחיסול מדינת היהודים. מומחיותו, אם תרצו – האיש הזה התמחה בחטיפת חיילים. אם תרצו אקרא בפניכם שם-שם של אותם חיילים שהוא הורה על חטיפתם ועל רציחתם.

אני הייתי חבר בקבינט הביטחוני בממשלתו של רבין, זכרו לברכה; אני זוכר את אחד הרגעים הקשים שהיו כאשר הקבינט היה צריך להחליט אם לשחרר את השיח' יאסין מול האפשרות שישאירו בחיים את החייל וקסמן, זכרו לברכה.

היו"ר מ' שטרית:

היתה הצעה כזאת?

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

היתה, ודאי שהיתה הצעה כזאת אז. אנחנו סירבנו לעשות את הדבר הזה, משום שהממשלה, שהיה לי הכבוד להיות חבר בה, סירבה להתקפל. הממשלה הזאת ידעה דבר אחד פשוט: להתקפל ולהרים ידיים בנושא הזה – הנזק בסיכומו של עניין יהיה פי-עשרה. זאת דוגמה אחת מיני רבות.

אתם יודעים מה? אני גם מפסיק ללכת ולהבהיר מה יקרה בשטחים. ותאמינו לי, תאמינו לי – אני יודע בדיוק מה יקרה בשטחים. הייתי שם רק שש שנים – אני יודע בדיוק מה שמתבשל שם. יום יבוא ותראו בדיוק מה הולך לקרות שם. אבל אז ניזכר בימים האלה ונגיד: למה אז לא לחצנו יותר ויותר. ויותר ויותר כדי שמשו יקרה.

חברות וחברים, חברי חברי הכנסת, אנחנו עדיין בצל של הפיצוצים הגרעיניים. אני מסכים, דרך אגב, הפיצוץ הפקיסטני והפיצוץ ההודי אינם מסכנים באופן ישיר את מדינת ישראל. אני לא נמנה עם אלה שאומרים את זה. אבל שימו לב מה בעצם קרה פה. הפיצוצים האלה גרמו לאיזה סדר חדש באזור שלנו. בעצם, קרס כל מערך הפיקוח הבין-לאומי, נחלשה הגדולה בידידות שלנו – ארצות-הברית. הדבר הזה ודאי וודאי ישפיע על מה שיקרה בתוככי אירן עצמה, ואין לי צל של ספק שביום שהעירקים יהיו מסוגלים ללכת ולסלק את כל מערך הפיקוח משם, הפצצות הגרעיניות יהיו בידיים של אירן וגם של עירק.

חברי חברי הכנסת, יש ויכוח גדול על מה יקרה בעידן הזה, בעידן שבו יהיה נשק גרעיני בידים של האסלאם הקיצוני. אני יכול לומר לכם דבר אחד, בעידן הזה חשיבותו של הכוח הקונבנציונלי מתבטלת, משום שאתה יכול ללכת ולכבוש שטח, אם בכלל ניאלץ לעשות את הדבר הזה. אבל כיבוש שטח והצלחה קונבנציונלית יכולים להביא בדיוק למה שאני יכול לומר לכם כרגע – שימוש בנשק הבלתי-קונבנציונלי.

אין דרך אחרת אלא להסיק את הלקח האחד והיחיד. והלקח האחד והיחיד, אדוני היושב-ראש, הוא, שהממשלה הזאת, שדיברה בשם הביטחון ודיברה בשם השלום, תתחיל לנווט את המדינה הזאת בכיוון של תהליך המדיני.

אני מכיר את ראש הממשלה ואני מבין את הבעיות שהוא מתמודד אתן. הייתי אז בתפקיד של מפקד יהודה ושומרון, כאשר חזיתי במו עיני את מה שעבר על מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, ברגעים הכי קריטיים בהסכמים שהיו עם מצרים. עמד מנהיג, ובפניו עמדה ברירה: לסגור את הדלת בפני עולמו הפרטי, או לסגור את הדלת בפני העולם כולו. הוא בחר נכון, הוא סגר את הדלת בפני עולמו הפרטי. אתם יודעים מה? הוא הצליח להגיע אולי לאחד ההישגים היותר-גדולים שתרמו את אחת התרומות היותר-חשובות: תחילת השלום עם מדינות ערב.

כאן אנחנו רצים מסבך לסבך. האמינו לי, יבוא יום ואנחנו נצטער על הרגע הזה שבו לא קמנו כולנו כאיש אחד וזעקנו על מה שהולך לקרות.

אין לי מלה טובה על שום דבר שנעשה בממשלה הזאת. לכן אני מגיש את הצעת האי-אמון בממשלה, ובמיוחד בעומד בראשה, בתחום המדיני; האיש אשר כתב את "מקום מתחת לשמש", שמביא אותנו לחשוב על הסכנות של הפטרייה. האיש הזה עומד בראש ממשלה שתביא עלינו אסון.

זה לא פשוט, זה מעורר קושי לא רק כיוון שהממשלה הזאת אינה ראויה לאמון בשום תחום, אלא כיוון שהשפה העברית אינה רחבה מספיק כדי להגדיר את גודל הכישלון והבושה. כשאני אומר "התחום המדיני", זה מאוד קשה כי לממשלה הזאת אין תחום מדיני, אין עשייה ואין מדיניות. אולי יותר ראוי לתת את הכותרת: אי-אמון בנושא האי-מדיני. אין מלה מתאימה בשפה העברית למה שנעשה בממשלה הזאת. לצערי הגדול, העברית שלנו צרה מלהכיל את מחדלי ממשלת נתניהו.

בואו נבדוק ביחד את המלים ונראה מה קרה. נקרא לזה רגע אחד "קיפאון", אבל קיפאון לא משקף את הדברים; גם בקיפאון מתקיימים חיים כלשהם, ובממשלת נתניהו אין סימני חיים; קחו מלה שנייה, "חידלון", גם זה לא משקף, כי חידלון זה אי-עשייה, אבל הממשלה הזאת לא רק נמנעת מלעשות אלא מזיקה אקטיבית; תלכו למלה "כישלון", אפילו המלה כישלון לא מתאימה, משהו היה יכול להניח שהיתה כוונה להצליח והיא כשלה, אבל לממשלת נתניהו אין אפילו רצון להצליח, אין רצון ואין כוונה; קחו את המלה "רשלנות", רשלנות היתה יכולה להתאים, אבל היא לא מספיק חריפה, יש כאן רשלנות פושעת, יהירות ואטימות, שמלוות בהצגות ולצערי הגדול גם בהרבה שקרים.

יהיה צורך להגדיר מלים חדשות וערכים חדשים במילון תחת הערך "ממשלת נתניהו". כך צריך יהיה לכתוב במילון: שילוב של חידלון, כישלון, קיפאון, רשלנות, אטימות, יהירות, המלווים בחוסר כשרון ובאהבה עצמית מוגזמת.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

מי הוריד את האינפלציה – – –

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

מאפיינים בולטים ליצור המוזר הזה יהיו: אי-מדיניות. לממשלה הלא-מוכשרת הזאת אין מדיניות ואין חזון, אין עשייה ואין הצלחה, אין חברים ואין יחסים, אין עשייה ואין אמינות, אין חוכמה ואין פיקחות, אין דרך ואין מסלול, אין הישגים ואין ואין ואין, ואני לא יודע מה יש.

אני יכול לקרוא רשימה של כישלונות, אדוני היושב-ראש, רשימה של נזקים, כמו פגיעה ביחסים עם ירדן, עם מצרים, עם הרשות הפלסטינית, עם תוניס ועם מרוקו. ארצות-הברית, עם הנשיא הכי ידידותי שהיה אי-פעם לישראל, כמעט הפכה למשת"פית של האויב, כך רואים את זה במיקרו-ממשלה הזאת.

מעולם לא היה ראש ממשלה שהזיק כל כך הרבה בזמן כל כך קצר ובכל כך הרבה טיולים. לביקורים של נתניהו צריך לקרוא בשמם – "טיולים". אף אחד לא מאמין לו, אף לא החברים שלו.

ממשלה כזאת אינה ראויה לאמון, ממשלה כזאת אינה ראויה לקיום, ממשלה כזאת צריכה ללכת הביתה. שיסדרו לראש המיקרו-ממשלה הזאת אספקת סיגרים, מנני פתוח לכל חברות הנסיעות, ושרק יעזוב אותנו בשלום. אם נתניהו וממשלתו ילכו הביתה, יחזור למילון שלנו המושג "התחום המדיני". אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

על כן אני מבקש להגיש אי-אמון בראש הממשלה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת בן-אליעזר. אני מזמין את סגן השר סילבן שלום, שמבקש לענות בנפרד כי אלה שתי הצעות שונות.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר מ' שטרית:

אדוני סגן השר, ברשותך, הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה את הוועדות הבאות לדיון בהצעות חוק ובהצעות לסדר-היום כדלקמן:

ועדת הכספים תדון בהצעת חוק פיתוח היישובים הערביים בנגב, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת טלב אלסאנע וקבוצת חברי הכנסת.

ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעת חוק שידורי תעמולת בחירות לרשויות המקומיות ברדיו האזורי (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת פני בדש וקבוצת חברי הכנסת.

ועדת העלייה והקליטה תדון: 1. בהצעות לסדר-היום בנושא: "פיצוץ בבתי-הכנסת של חב"ד ליד מוסקבה והתגברות האלימות כלפי יהודים בעולם" – הצעות חברי הכנסת צבי ויינברג, אבנר חי שאקי, רפאל פנחסי, שמואל הלפרט ונעמי בלומנטל; 2. בהצעות לסדר-היום בנושא: "נשירת תלמידים מקרב ילדי יוצאי אתיופיה מבתי-הספר", של חברי הכנסת אליהו גבאי, אדיסו מאסלה ונעמי בלומנטל. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה

בשל: מדיניותו של ראש הממשלה המעדיפה את שלמות הקואליציה על פני סיום

הפעימה השנייה 2. ממדי האבטלה

היו"ר מ' שטרית:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני יושב-הראש, חברי הכנסת, הכותרת של מפלגת העבודה לאי-אמון אומרת: הצעת אי-אמון בשל מדיניותו של ראש הממשלה המעדיפה את שלמות הקואליציה על פני סיום הפעימה השנייה. רק לפני שבועיים התפתח ויכוח כלשהו בתוך מפלגת העבודה, האם לתת לממשלה רשת ביטחון ולהעדיף את הפעימה השנייה, או שמא להעדיף את מנעמי השלטון, להביא להפלת הממשלה ואולי להביא לחילופי שלטון. שמעתי אנשים ממפלגת העבודה ובשמאל מדברים בלהט: מה חשובה הפעימה? מה שחשוב הוא להפיל את הממשלה, וכדי להפיל אותה צריכים לעשות הכול.

חבר הכנסת גולדשמידט, אפשר לבוא עם ניסוח כזה ולהגיד שראש הממשלה מעדיף את שלמות הקואליציה? הרי אתם עצמכם מוכיחים לכל הציבור – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה בא לנו בהשראתכם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – שלא מעניינת אתכם הפעימה, והיא לא נמצאת בראש סדר העדיפויות שלכם. אילו היה זה מה שמעניין אתכם, הייתם אומרים: לא רק שנצביע בעד הפעימה, ניתן רשת ביטחון. אבל כשאתם אומרים: לא, אנחנו נפיל את הממשלה, הציבור יודע מה הם סדרי העדיפויות; לא הפעימה בראש מעייניכם אלא באמת החלפת השלטון, רצונכם לחזור לשררה ולכיסאות של השרים, סגני השרים ואחרים.

אני נתפס לעניין הזה, כי כשאתה אומר שראש הממשלה מעדיף את שלמות הקואליציה, אם אני יוצא מנקודת הבסיס, הרי כאשר אתה מעדיף להפיל את ראש הממשלה ולא להגיע לביצוע הפעימה, מה יש לך להלין?

אופיר פינס-פז (העבודה):

מאיר שטרית אומר את זה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה יש לכם, בשמאל, להלין על ראש הממשלה, כאשר אתם מוכיחים – אני מכיר אמירות שלכם, וחלק מאלה שאמרו את הדברים נמצאים כאן – שמה שחשוב הוא להפיל את ראש הממשלה, הדבר הזה חשוב יותר מאשר כל דבר אחר?

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

בשביל זה נאמתי רבע שעה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז מה יש לכם להלין על כך שראש הממשלה כאילו מחפש את שלמות הקואליציה כאשר אתם בעצם אלה שגורמים לזה?

ח כהן (מרצ):

שיביא את הפעימה.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אתה שמעת ממני קואליציה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אני דיברתי רק על – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה נכון, חבר הכנסת בן-אליעזר, אבל לא אתה רשמת את הנושא להגשת האי-אמון, אתה רק מעלה את הנושא. הנושא כפי שהוגש למזכירות הכנסת: מדיניותו של ראש הממשלה המעדיפה את שלמות הקואליציה על פני סיום הפעימה השנייה.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

כל ילד יודע את זה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני נתפס לעניין הזה שלשמו הגשתם אי-אמון, וחבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה אומר: כן, להפיל את הממשלה. חשובה הפעימה, אדוני היושב-ראש? הפעימה לא חשובה, מה שחשוב זה להפיל את הממשלה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה אתה לא עונה לעניין? פעם אחת תענה לעניין.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אל תטיפו לנו כאשר מה שאתם באמת מעדיפים זו לא הפעימה אלא הפלת הממשלה.

רן כהן (מרצ):

אתה ראית פעם עקרת-בית הולכת כל החיים עם סל ריק, שאין בו חמאה, אין בו אבטיח, אין בו כלום? איך אתה רוצה – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת רן כהן, אני חושב שאתה היית אחד הדוברים, אני לא בטוח לגביך, אבל אני חושב שהיית אחד מהדוברים שאמרו שיש להפיל את ראש הממשלה באי-אמון – אני לא בטוח בזה.

רן כהן (מרצ):

אני רוצה להפיל את ראש הממשלה, כי הוא – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יפה, זה רק מוכיח שלא הפעימה היא מה שחשוב לכם. כי אם נושא הפעימה היה חשוב לכם, הייתם אומרים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו לא רוצים שלום, אנחנו לא רוצים פעימה, אנחנו לא רוצים הסכם אוסלו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, אבל אתם מוכיחים שיש לכם סדרי עדיפויות. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אתה מוכיח עם חבריך שיש לכם סדרי עדיפויות מעוותים. סדר העדיפויות שלכם הוא לא קודם כול פעימה ואחר כך שלטון, אלא שלטון קודם ואחר כך פעימה, ולא משנה מה יהיה. אבל כל אחד מבין, שאם תצביעו אי-אמון והממשלה תיפול, ניקלע למערכת בחירות שבעקבותיה ראש הממשלה ינצח כמובן פעם נוספת, ואז, מה חשוב לכם?

אדוני היושב-ראש, לעצם העניין של הפעימה. נושא הפעימה, חבר הכנסת אופיר פינס-פז, נדון במשך חודשים רבים. אבל, כאשר אנחנו מדברים על פעימה מדובר על חבילה, וזה חייב להיעשות במסגרת חבילה. גם האמריקנים מבינים את זה, גם הציבור בישראל מבין את זה וגם הפלסטינים מבינים את זה, אבל הם מנסים שבחבילה הזאת לישראל יהיה חלק מרכזי ולפלסטינים כמעט שלא יהיה חלק. זה לא יכול לעבור. כשאנחנו מדברים על חבילה, מדובר על נסיגה כואבת, ותאמין לי שאף אחד בממשלה הזאת שירים את ידו בעד, ויש לכך רוב בממשלה, לא חושב שהוויתור הזה הוא על שטח במדינה בהונולולו, אלא כל אחד מבין שהוויתור הזה, מבחינת הממשלה הזאת הוא ויתור על שטחי מולדת. הוא ויתור קשה וכואב לכל שר בממשלה הזאת.

אני רוצה להגיד בצורה הכי ברורה, שאם לא נגיע למצב שהחבילה הזאת תכלול גם את ההתחייבויות הפלסטיניות ואת ההדדיות בצד השני, אף שיש רוב בממשלה לביצוע הפעימה, לדעתי לא יהיה רוב לכך בממשלה. גם השרים שתומכים בביצוע הפעימה לא ירימו ידם לכך, כי לא יכול להיות שההתחייבות תהיה תמיד רק מצד ישראל.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סילבן, אבל אתה לא יודע את פרטי המשא-ומתן. אריק שרון אומר שהוא לומד אותם מהפלסטינים, איציק מרדכי לומד אותם מהירדנים, אתה לומד אותם מהעיתונות. על מה אתה מדבר? איך אתה בכלל משיב בשם ראש הממשלה כשאתה לא מקבל ממנו מידע?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת גולדשמידט, התסכול שלך ברור לי. אתה נכנסת להיות ראש סיעה וחשבת שאתה הו-הא הולך להפיל את הממשלה. בדרך שברת כל מיני כללים שאסור לשבור.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אל תרד לרמה אישית.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כמו למשל, הגשת הצעות אי-אמון כשראש הממשלה נמצא בחוץ-לארץ, דבר שהביא כמעט לשבירת מוסד האי-אמון. אתה האחרון שתגיד מה כן יודעים, מה לא יודעים, מה אדם יודע ומה השני לא יודע. אל תיכנס לעניין הזה ברמה האישית.

חיים אורון (מרצ):

אריק שרון משקר?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה, עם כל הכבוד לך, אתה בטח לא יודע, ואתה גם לא יודע מה משהו אחר יודע. יכול להיות שהתסכול שלך, חבר הכנסת גולדשמידט, הביא אותך גם להגיש הצעות אי-אמון כל שבוע, כדי לקבל אולי הד תקשורתי ביום של האי-אמון, לפני האי-אמון, אחרי האי-אמון. באמת, אל תתחיל אתי ואל תגיד לי מה כן ומה לא. בוא נשמור על כללי המשחק. עד היום אתה לא שומר על כללי המשחק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא שומר? איפה הוא? איפה ראש הממשלה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אתה לחלוטין לא שומר על כללי המשחק.

אדוני היושב-ראש, לא יכול להיות שכל שבוע לא ייתנו פה לדבר. פשוט לא נותנים פה לדבר.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת גולדשמידט, הערת ביניים – בסדר. כשדיבר חבר הכנסת בן-אליעזר לא רציתי שיפריעו לו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אם הוא מדבר אלי באופן אישי, אני אענה. הוא גמר את הנימוקים שלו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, אני לא מוכן יותר לשמוע אותם. אני מבקש שתתחיל להפעיל את סמכותך ותוציא אותם. הוא פשוט לא נותן לדבר. הוא התקרב מהשורה השלישית לשורה הראשונה, כאילו הוא אחד מהבכירים יותר, אבל אתה עדיין לא. אני מבקש שתיתן לי להשיב בצורה נורמלית.

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — — בשורה השלישית. מה עובר עליך היום?

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, מחר יש בחירות להסתדרות למועמד הליכוד, העבודה וש"ס ביחד. קצת נחת.

ח כהן (מרצ):

זו בעיה.

היו"ר מ' שטרית:

אבל אלה העובדות, מה לעשות? וגם מרצ וגשר ביחד.

ח כהן (מרצ):

יחד לחוד.

היו"ר מ' שטרית:

כל אחד לחוד. אני מבקש לאפשר לסגן השר להשיב.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סגן השר עושה את זה אישית, זה לא מתאים לו. אני מכיר אותו.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה פשוט לא נותן לו לדבר. הערת ביניים זה בסדר, מקובל גם בדיון, אבל לא דו-שיח מתמשך.

רן כהן (מרצ):

אבל בכל זאת שנדע מתי ראש הממשלה יבוא לענות פעם אחת.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רן כהן, הוא שמע את השאלה והוא ישיב לך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מבקש, עם כל הכבוד לאופוזיציה, שכל שבוע מעלה הצעת אי-אמון ולא נותנת לדבר, הדבר הזה הפך לבלתי-נסבל, עד כדי כך שבסוף גם לא נשיב על הצעות האי-אמון. הרי זה עניין של שלב אחרי שלב.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אל תשיב. יש לזה אותה משמעות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הכרסום בדבר הזה מתמשך שבוע אחר שבוע. חבר הכנסת רן כהן עומד כאן, חבר הכנסת איתן כבל עומד שם, דבר שלא מקובל בבית הזה, ואנשים מתקדמים כדי לצעוק יותר חזק. עם כל הכבוד, אני מבקש שתפעיל את סמכותך להוציא אותם. זה הכול. אי-אפשר לנהל כאן דיון. חבר הכנסת בן-אליעזר דיבר ולא הפריעו לו אפילו חצי דקה, והם לא מאפשרים לדבר. זו פשוט חוצפה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אולי תציע לסגור את הכנסת?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

תן לשמוע אותו.

איתן כבל (העבודה):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת איתן כבל, אתם יודעים שקשה מאוד לעמוד על הבמה ולדבר כשמפריעים בצורה בלתי פוסקת. זה מאוד קשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אם הדובר עושה פרובוקציות, שיצפה לקריאות ביניים.

היו"ר מ' שטרית:

כן, אבל זה לא התחיל ממנו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זו טכניקה מסוימת.

היו"ר מ' שטרית:

אבל זה לא התחיל ממנו. לכן אני מבקש שנשמור על שקט, נשמע את הדוברים אחד לאחד, גם אם הדעות מנוגדות.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, אתה לוקח את זה יותר מדי ברצינות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, אני עונה כאן כבר שנה שלמה כל שבוע כמה פעמים, גם על הצעות אי-אמון וגם על הצעות לסדר-היום, וחוסר האפשרות להקשיב הוא בלתי נסבל. כאילו שלצד אחד מותר לדבר ולהגיד את הדברים הקשים ביותר ולצד השני אסור להשיב, וכשהוא משיב מתחילה כאן מוזיקה, להקה. היום יש רק שניים-שלושה, לפעמים יש עוד ארבעה-חמישה, והדבר הזה חוזר על עצמו מדי שבוע. אני חושב שזה לא יכול להימשך. אני מאוד מבקש, שכאשר אני עולה להשיב, אף שהדבר אינו מוצא חן בעיניהם, יש להם שתי אפשרויות: אחת, לא להיות נוכחים, אפשרות לגיטימית; שתיים, להקשיב. אפשר לקרוא קריאת ביניים, זה דבר מקובל בבית, אבל לא לשסע את דברי ברצף כזה שלא מאפשר לי להמשיך.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אדוני סגן השר, תירגע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה לא עניין של להירגע. אתה דיברת כאן באריכות, ולא היתה אפילו קריאת ביניים אחת. זה אמור לא רק לגביר, חבר הכנסת בן-אליעזר. כל שבוע מגישים כאן הצעת אי-אמון, אז יש איזו קריאונת, אבל כשאני עונה להשיב, זה מתחיל עם להקה ועם מוזיקה.

יכול להיות שהדברים לא נעימים, יכול להיות שאי-אפשר לשמוע אותם, יכול להיות שזה מרגיז – אלף ואחד דברים. אבל יש גם אפשרות – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

קשה לשמוע כשלא עונים לעניין על הצעות אי-אמון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת גולדשמידט, אמרתי לך, יש לך אפשרות פשוט ללכת החוצה ולא להקשיב, אבל אתה לא יכול להפריע. גם עכשיו עוד לא התחלתי, הוא לא מאפשר לי לדבר. אני מבקש מהיושב-ראש להפעיל את סמכותו.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. באמת, אתה לא נותן לו לדבר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני אומר את מה שאני רוצה לומר בלי שמישהו יפריע לי כאן. לא יכול להיות. אני מבין את התסכול, אני מבין את הבעייתיות של הישיבה בספסלי האופוזיציה, הניסיון לראות את קרן האור שפתאום לא רואים אותה, אבל אפשר להקשיב.

לגבי ההצעה – כאשר מדובר על פעימה, מדובר על שני צדדים. כאשר אנחנו מדברים על פעימה אנחנו מדברים על חבילה, והחבילה הזאת יש בה מצד אחד גם נסיגה ישראלית, נסיגה קשה, נסיגה כואבת, ומצד שני יש בה גם קיום התחייבויות פלסטיניות. ההתחייבויות הפלסטיניות נלקחו כבר בהסכם חברון. בהסכם חברון דובר על שורה ארוכה של התחייבויות פלסטיניות, שלצערי הרב אין מקוימות. אפילו הקטנה שבהן, מספר השוטרים בהסכם חברון, שזו התחייבות ספציפית להסכם חברון – שם מדובר על 400, ויש פי-שלושה, כמעט פי-ארבעה.

כל ההתחייבויות האחרות שנלקחו גם בהסכמי אוסלו אין מבוצעות. ביטול האמנה הפלסטינית אינו עניין שולי; איננו ביטול כמה סעיפים, אלא זה מצביע על רצון לשלום או על הליכה לשלום עם קבוצה מסוימת, שאומרת שהיא רוצה ללכת אתך לשלום.

כאשר אנחנו רוצים ללכת לשלום, אנחנו מדברים על הליכה לשלום עם אנשים שהפנימו את הרצון להגיע לשלום. אני נותן תמיד דוגמה של שלום מהמנוח סאדאת. כאשר סאדאת רצה להגיע לשלום, הוא אמר שני משפטים: לא עוד מלחמה, לא עוד שפיכות דמים. היתה בעייתיות בהסכם השלום עם מצרים. היה משא-ומתן קשה עם עליות וירידות. מעולם הוא לא איים שהוא יחזור לחרב; מעולם הוא לא איים שהוא יחזור למלחמה, שהוא יכניס את הכוחות המצריים לסיני, ולכן השלום חדר ללבבות.

גם המלך חוסיין, שאתם עשיתם שלום אתו – והיו קשיים: היה נושא המים, היה נושא של שטחים מסוימים בירדן, היה נושא ירושלים – מעולם במהלך ההסדר, או במהלך השיחות אתו, לא היה מצב שבו הוא אמר: אם לא תגיעו אתי להסדר, אני הולך ומכריז עליכם מלחמה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כמה פעימות וכמה תהליכים היו עם הנשיא סאדאת?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת דהאמשה, לא היתה מניעה בציבור הישראלי להגיע להסכם שלום. אבל כאשר יש אנשים, שמצד אחד לא מבטלים את הסעיפים שקוראים להשמדת ישראל; מצד שני – כל שני וחמישי מאיימים. איך ניתן להחדיר את השלום הזה ללבבות? השלום הזה לא יחדור ללבבות. בסופו של דבר, שלום עושים בין עמים, לא בין מנהיגים. עם כל החתימות, עם כל הניירות – אם לא נגיע למצב של שלום בין שני העמים, לא יהיה שלום. לכן אני מצטער כאשר הם אינם מוכנים לקבל את ההתחייבויות.

אנחנו העברנו לאמריקנים שורה ארוכה של הפרות, שרק בשבוע האחרון הם קיבלו אותן בצורה מודגשת, כאשר יש הדגשה חד-משמעית על מה אנחנו עומדים. לא בכל דבר הם מסכימים אתנו. לגבי חלק מאותן הפרות הם אינם מסכימים אתנו, אבל לגבי חלק הארי הם יושבים מול הפלסטינים ומנסים לשכנע אותם בכל צורה אפשרית כדי שהם יקבלו גם את חלקם בחבילה. בלי לקבל את חלקם בחבילה, אני לא רואה שום אפשרות, חבר הכנסת אופיר פינס, להגיע למצב שבו נוכל להתקדם.

ההסכם קרוב, החבילה כבר כמעט ברורה בינינו לבין האמריקנים, אבל כאשר הצד הפלסטיני אינו מוכן להתחייב לגבי אותם חלקים שבהם הוא צריך להתחייב, החבילה הזאת לא תוכל לעבור, לא בכנסת – בממשלה היא לא תוכל לעבור, כי, כמו שאמרתי קודם, גם השרים שתומכים במימוש אותה פעימה, אותה נסיגה, אותה מסירת שטחים, לא ירימו את ידם כאשר בצד השני לא עושים דבר. גם כאשר נחליט שהולכים עם הפלסטינים שמסכימים לקבל את ההתחייבויות, ההחלטה תהיה כזאת, שכל התקדמות בתהליך היישום הישראלי תהיה מותנית ביישום מהצד הפלסטיני, כך שכל חלק יהיה מלווה בחלק פלסטיני, ולא יהיה מצב שבו אנחנו מחליטים על נסיגה וממלאים את חלקנו, והצד השני יצטרך למלא את חלקו רק לאחר מכן. זה יהיה רוחבי, צעד מול צעד, צעד מול צעד, כדי להבטיח שהדברים אכן יקרו.

יש רבים שטוענים, שגם אם נגיע להסכמה כאן, לא נגיע להסכמה לאחר מכן, כי אם לא נסכים לגבי היקפים נוספים בעתיד, עדיין יהיו בצד הפלסטיני כאלה שיאיימו באינתיפאדה או יאיימו בהחזרת מעגל האלימות, ואז מה יקרה בעתיד?

אדוני היושב-ראש, אנחנו פועלים כך שהחבילה המוצעת תכלול את חידוש השיחות על הסדר הקבע, את ההפעלה מחדש של הוועדה הביטחונית המשולשת, את חידוש התיאום הביטחוני הישראלי-פלסטיני ושיתוף פעולה בכל הרמות, שינוי אמיתי של האמנה הפלסטינית, פעילות משמעותית של הרשות הפלסטינית נגד ההסתה, החרמת נשק לא חוקי, טיפול יסודי במניעה של הברחת נשק, וכן הגבלת מספר השוטרים הפלסטינים בהתאם להסכם הביניים. מדובר על חבילה אחת, שאמורה לכלול גם את ההתחייבויות הפלסטיניות האלה.

המלאכה עדיין לא הושלמה, אבל כבר הושגה התקדמות רבה בכל התחומים שמנינו, ולכשתושלם המלאכה, ראש הממשלה נחוש בדעתו להביא את ההסכם המתגבש לאישור הממשלה והכנסת.

עם זאת, לא יעלה על הדעת שראש הממשלה לא יעשה שום מאמץ כדי לשכנע את חבריו בקואליציה לקבל את ההסכם. ראש הממשלה מאמין, שבהרכב הנוכחי של הקואליציה ניתן להגיע להסכם מדיני שיביא שלום וביטחון לעם ולמדינה, והוא מעוניין להמשיך ולשמור על שלמות הקואליציה, שתמכה בו לאורך תקופה ארוכה ותמשיך לתמוך בו ובמדיניות הממשלה עד לסיום כהונתה במועד הקבוע לקיום הבחירות בשנת 2000.

אני מבקש לדחות את הצעת האי-אמון.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לסגן השר סילבן שלום.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר מ' שטרית:

אם סגן השר מסכים, בוודאי. בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין לי בעיה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

האם אתה חושב, שכשאתה עומד כאן על הבמה ומטיח בפלסטינים רצף של האשמות – – – זה תורם במשהו לתהליך השלום?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

איך אפשר לנהל משא-ומתן כאשר חצי עם אומר לממשלה: את לא מוותרת מספיק, את מעלילה האשמות שווא, את מדברת דברים לא לעניין? לעומת זאת, בא הפרטנר השני, ושם לא אומרים לו: תוותר עוד, תסכים עוד; אומרים לו: חלילה לך אם תמשיך לוותר, אתה מוותר יותר מדי. איך אפשר לנקוט חשיבה כזאת כשאנחנו באים למשא-ומתן עם שתי ידיים קשורות מאחור, כשחצי עם, שאתם מייצגים אותו כאן, אומר: תוותרו עוד, אתם מעלילים עלילות, האשמות.

כל ההפרות שאנחנו מדברים עליהן, או הדרישות הפלסטיניות – תאמין לי, אלה לא דרישות של הממשלה הזאת, אלה דרישות שמגובות על-ידי כל מערכת הביטחון לגבי פעילות פלסטינית במזרח-ירושלים, לגבי הסתה ב"רדיו פלסטין", הסתה בטלוויזיה הפלסטינית, נושא של אקולוגיה, נושא של הברחת אמל"ח ומבוקשים. אתה יכול לבוא היום ולהגיד שאנחנו עושים את הדברים האלה? איך אפשר להעלות על הדעת לנהל משא-ומתן כשצד אחד אומר כל היום: אל תוותר, אתה מוותר יותר מדי; וצד אחד אומר: אתה לא מוותר כלל. נשגב מבינתי, אדוני היושב-ראש, איך אפשר לנהל משא-ומתן כזה. תודה רבה.

חיים אורון (מרצ):

תגיש אי-אמון באופוזיציה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לסגן השר סילבן שלום. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר מ' שטרית:

אתם יכולים. זו מדינה חופשית.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שאציג את הצעת האי-אמון של סיעתי, סיעת מרצ, וסיעות חד"ש-בל"ד, אני רוצה לפנות אליך, אדוני היושב-ראש, כיושב-ראש הקואליציה. הדיבורים שלך בעת האחרונה וההתנהגות המבישה של הקואליציה הם שבירת כל כללי הדמוקרטיה של הבית הזה. אילו היינו צריכים ללכת לפי סדר-היום הלאומי ומחדליו של ראש הממשלה, היינו צריכים, אנשי האופוזיציה, להציע תיקון בתקנון, כך שנוכל להגיש פעמיים בשבוע אי-אמון – בראש ממשלה שדרדר את תהליך השלום, שפוגע בבית-המשפט העליון, שפוגע במובטלים, שפוגע בתקשורת, שפוגע

בנשים. אין שבוע שאין על סדר-היום הציבורי שערורייה, החל בפרשת המנהרה וכלה בפרשת בר-און-חברון. אז שהקואליציה תתחכם?

אני אומרת לכם, חברי הבית, מעבר למחלוקת על חוק בחירה ישירה לראש הממשלה, אנחנו חייבים, גם בשיטה הנוכחית, לעשות שני תיקונים: האחד, שניתן יהיה להדיח או להעביר את ראש הממשלה מתפקידו בלי פיזור הכנסת ברוב של 61. הצעה שנייה, של חבר הכנסת לשעבר משה שחל, וחברת הכנסת דליה איציק וחבר הכנסת רענן כהן ואני הגשנו וצריך להעביר אותה, שהצעת אי-אמון תתקבל ברוב רגיל. החוק הזה מאפשר לכם לפגוע בעבודת הכנסת בציניות, ואתם עוד הופכים את העניין הזה לדגל.

אני מתכבדת להגיש את הצעת האי-אמון של סיעת מרצ וסיעת חד"ש-בל"ד בגין נתוני האבטלה ההולכים וגואים.

חברות וחברי הכנסת, 189,000 מובטלים, שהם 8.4% מכוח העבודה. אבל העיקר הוא עלייה של למעלה מ-2% תוך פחות משנתיים, כשאנחנו משווים את זה לא רק לתחזית שעלולה להיות, של מעל 200,000 מובטלים עד סוף השנה, ובעיקר למהפכה הגדולה שעשה בתחום האבטלה – יחד עם שר האוצר לשעבר, בייגה שוחט – ראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, שנרצח. קיבלנו ב-1992 מדינה עם 12% מובטלים, ותוך שלוש שנים וחצי הורדנו את האבטלה ל-6%. נוצרו מאות אלפי מקומות עבודה.

הבעיה של המובטלים היום, של אותם 189,000, היא, שממשלת ישראל וראש הממשלה אטומים לגביהם, מתכחשים להם בצורה צינית. ראש הממשלה המסוכן ביותר שהיה בתולדות ממשלת ישראל עוסק בתדמית ובתרמית.

הנושא הראשון – הוא טוען, שאין קשר בין דרדור תהליך השלום לבין העלייה באבטלה. לצערנו הרב, כל מה שאמרנו וכל מה שהזהרנו מפניו אכן מתרחש. חל דרדור בתהליך השלום.

ברשותכם, אני רוצה לומר, שגם אם הפעימה השנייה תאושר בכנסת, זו פעימה מאוחרת מדי ומעטה מדי, שלא תעלה את תהליך השלום על הפסים. כל מה שמעניין את ראש הממשלה זה איך לתקוע את תהליך השלום בכל הנוגע לפעימה השלישית ולהסדר הקבע.

לצערנו, הוכח שוב ושוב, שללא שלום אין השקעות, אין צמיחה, ולכן יש מובטלים. זו לא גזירה משמים. זו מדיניות.

אבל מה עושה ראש הממשלה? הוא חוזר לפעלולים ולתעלולים, ובמקום לקחת את האחריות ואת האשמה על עצמו, הוא עוסק בהאשמות כלפי גורמים אחרים. בשנה הראשונה לשלטונו, מי היה אשם באבטלה, רחמנא ליצלן? ממשלת רבין, זיכרוננו לברכה. לא הוא. היינו שומעים פה איך ראש הממשלה מנסה להפוך מציאות מצליחה לשקרים. זאת בתקווה שהשקרים – אמירת השקר וחזרה עליו – כמו בתעמולה, כמו בשטיפת המוח, אכן יהפכו לעובדה.

עברה שנה, כבר יש ראש ממשלה שאחראי, אבל, חברות וחברים, לפני כשנה האשמה התורנית באבטלה – שימו לב – היתה ההסתדרות. כאשר פורסמו נתוני האבטלה, ואז דובר על כ-150,000 מובטלים, ראש הממשלה ושר האוצר, לא פחות ולא יותר, כינסו מסיבת עיתונאים. חבר הכנסת רן כהן, האם אתם זוכרים את הצהרתו של ראש הממשלה, שהאבטלה היא באשמת ההסתדרות? מדוע? כי ההסתדרות שודדת את קופת המדינה. הוא הוסיף ואמר, שהיא שודדת את הקופה לאור היום.

אני לא רוצה להיות צינית ולהעיר הערה לקראת הבחירות שיתקיימו מחר. זה ממש מעניין איך ראש הממשלה נתניהו עמד והאשים את ההסתדרות בשוד הקופה הציבורית, והיום הוא לוחץ יד ליושב-ראש ההסתדרות, וחובר אתו לקשר אנטי-חברתי, אנטי העובדים ואנטי הנשים. אבל מבחינת המובטלים לא הממשלה אשמה, אלא ההסתדרות ששודדת את הקופה הציבורית.

רן כהן (מרצ):

ברשותך, השאלה הנשאלת היא: איך במצב הזה עמיר פרץ הולך עם ביבי נתניהו, ולא רק איך ביבי נתניהו הולך עם עמיר פרץ.

ענת מאור (מרצ):

אכן, חבר הכנסת רן כהן, אני מסכימה אתך. יש העמידה של עמיר פרץ מול אותה מדיניות של ראש הממשלה. אבל עכשיו הוא לוחץ את ידו. לצערי הרב, בעצם הוא מכר את נשמתו לנתניהו, שהוא הוא האחראי לכל המובטלים ולכל הגידול באבטלה. שום הגנה על עובד לא תהיה בת-תוקף כל עוד ראש הממשלה ממשיך להתכחש, להתעלם ולהיות אטום כלפי המובטלים.

שבח וייס (העבודה):

הוא בחר להצביע עבור קליינר.

ענת מאור (מרצ):

אנחנו עוברים לסוגיה הבאה הנוגעת לראש הממשלה. כבר לא מדובר רק בממשלה הקודמת, כבר לא מדובר רק בהסתדרות. מי האשם באבטלה? – העובדים עצמם. שר האוצר קורא לעובדים "פצצות מתקתקות". אשמים בכך לא ממשלת החידלון, לא ההסתדרות שודדת קופת המדינה, לטענת נתניהו, אלא העובדים. עוברים לפאזה הרביעית. מי אשם באבטלה? לא ממשלת נתניהו, לא שר האוצר, לא המדיניות הכושלת, אלא המובטלים. הקורבן הופך לנאשם.

חברות וחברים, אנחנו מכירים את הדינמיקה הזאת מהאונס ומהאלימות במשפחה. ממשלת ישראל, ממשלת הכישלון, ממשלת החידלון, שיצרה 190,000 מובטלים ומובטלות, מטילה את האשמה על המובטלים עצמם.

אנחנו עוברים לשלב הבא: התעשיינים אשמים. עכשיו, עם הגידול באבטלה, שר האוצר תוקף את התאחדות התעשיינים. אשמים בכך לא מדיניות הריבית, לא מחדלי הממשלה, אלא מי שמייצרים וגורמים לעליית התל"ג הלאומי.

חברות וחברים, השלב המאוד מוזר היה לקראת יום העצמאות. ממשלת ישראל החזירה אותנו לממשלה הזמנית, לתקופת המנדט. אין אחראי במדינה. אנחנו שומעים על גידול בנתוני המובטלים, וראש הממשלה אומר: לא נשלים עם זה. לא הוא אחראי לזה, הוא לא ישלים עם זה, הוא האופוזיציונר, המסית. אנחנו שומעים את שר האוצר נאמן אומר, שהמובטלים והאבטלה נוגדים את המוסר היהודי. אנחנו שומעים את שר העבודה אומר, שהוא לא אשם, אלא הנגיד.

חברות וחברים, זאת הממשלה הראשונה של אין-ממשלה בישראל. זו ממש תקופת הממשלה הזמנית.

שבח וייס (העבודה):

— — — הממשלה הזמנית היתה ממשלה — — —

ענת מאור (מרצ):

נכון, לפחות היתה ממשלה. זאת ממשלה של אין ממשלה. תודה רבה, חבר הכנסת שבח וייס, אני מסכימה אתך. אין דין, אין דיין ואין ראש ממשלה.

שבח וייס (העבודה):

למה? יש חיים דיין.

ענת מאור (מרצ):

המובטלים נוצרו והם יצירת שמים.

אבל בזה אין די. אנחנו עוברים לשלב הבא. מביאים תוכנית לצמצום האבטלה. הרי מה שמעניין את ממשלת נתניהו זה רק התדמית והתרמית. אז אנחנו מקבלים תוכנית כזב, והשרים אומרים שהיא לא תיצור מקומות עבודה. יתר על כן, סגן השר פרוש אמר אתמול: נאמן מרעיב למוות את ענף הבנייה; מדיניותו תוסיף 20,000 מובטלים. לא האופוזיציה ולא המובטלות והמובטלים אומרים זאת, אלא סגן שר השיכון.

2,000 מורים מצויים בסכנת אבטלה. אין אחריות לממשלה.

חברות וחברי הכנסת, אני רוצה לומר לכם, שאילו זה לא היה ראש הממשלה שלנו, היינו צוחקים. אבל אנחנו, שיש לנו אחריות כלפי 189,000 המובטלות והמובטלים, עוברים בארץ לאורכה ולרוחבה. אנחנו מסיירים בארץ מאופקים ועד אפיקים, מבית-ג'ן ועד בית-שאן, ואנחנו רואים את הפנים, את הנשים, את העיניים של המובטלים והמובטלות. אנחנו לא יכולים להשלים עם כך, במיוחד כשזה פוגע קודם כול בעיירות הפיתוח, בערביי ישראל, בעולים – ואני פונה לישראל בעלייה – ופוגע בנו, בנשים.

חברות וחברים, חברת הכנסת סופה לנדבר יזמה ישיבה של ועדת המשנה בראשותי. הגיעו לישיבה עולות חדשות מהדרום. היתה להן תעסוקה והיתה להן פרנסה. ראש הממשלה נתניהו אחראי אישית לכך שהיום יותר מ-10% מהנשים הן מובטלות. זה לא היה המצב בתקופה שקדמה לכהונתו. אי-אפשר מחד גיסא להעביר חוק, להתהדר ולומר: אני דואג לנשים, ומאידך גיסא להגדיל את מספר הנשים המובטלות ולהגדיל את פערי השכר בין נשים וגברים.

חברות וחברים, אני רוצה לומר לכם שלא אוכל לדבר על הגדלת הפערים בחברה, שראש הממשלה גורם להם בעקבות מדיניות האבטלה. אבל אני כן רוצה לומר בשם המובטלים: אנחנו, ולא רק אנשי האופוזיציה, אלא אנשי הבית הזה, מהווים פה לכל מובטל ומובטלת. לכן, אנחנו זועקים, מוחים ומביעים אי-אמון בראש הממשלה הכושל, הדמגוג והאטום.

על כגון אלה אמר הנביא ישעיהו: בנייך מהרסייך ומחריבייך ממך יצאו. לפני שההרס יושלם וכדי שלא ניתן לראש הממשלה להחריב את הארץ הזאת ולהחריב את עולמם של עוד ועוד אזרחים, נביע אי-אמון בראש הממשלה, מחולל האבטלה העצומה בישראל.

חברות וחברי הכנסת, אני רוצה לומר משפט מסיים. חובתנו להביא לפיטורי ראש הממשלה, כי ראוי שראש הממשלה לבדו יהיה מובטל ושהוא יפנה את הדרך לממשלה שתדאג שלא יהיו לנו 200,000 מובטלים. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחברת הכנסת ענת מאור. אני מזמין את סגן השר סילבן שלום להשיב על ההצעה.

חן כהן (מרצ):

אדוני סגן השר, מתי ראש הממשלה יבוא לכנסת? הוא באמת כזה גאון גדול שלא ראוי שהוא יבוא לכנסת?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

רן, הוא יבוא בפעימה השלישית.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מוטלת עליו חובה גדולה להוציא אותנו מהבוץ.

רן כהן (מרצ):

זאת חרפה. ראש הממשלה לא בא לכנסת ואתם שותקים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

בגלל השטויות שלכם לא נעבוד?

רן כהן (מרצ):

הוא אף פעם לא בא.

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, אני מבקש לתת רשות לסגן השר להשיב.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, המשק אכן סובל מהאטה מתמשכת, ועל כך אין ויכוח. יש להאטה הזאת תוצאה מרכזית וחמורה, והיא עליית שיעור האבטלה במשק לרמה הנוכחית של 8.4%. אולם, לפני שאתמקד בצעדים שנקטה הממשלה נוכח עליית שיעור האבטלה, ברצוני להתמקד בנסיבות שהביאו אותנו למצב הזה. יש גם נסיבות היסטוריות שכדאי לשמוע אותן כדי להשכיל.

במהלך השנים 1994-1996 נקטה ממשלת המערך מדיניות מקרו-כלכלית מופקרת – –

סופה לדבר (העבודה):

ענת מאור (מרצ):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — שבמרכזה גירעונות עתק בתקציב — —

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, חברי הכנסת. חברת הכנסת מאור, נתתי לך לדבר בשקט. אל תפריעי לו לדבר. אמרת את הדברים שלך – תני לו לדבר.

סופה למדבר (העבודה):

היו"ר מ' שטרית:

אני מבקש לתת לו להשמיע את דבריו גם אם את לא מסכימה לאף מלה שלו. הוא לא הסכים, תאמיני לי, לאף מלה שלך, אבל הוא בכל זאת נתן לך לדבר; הוא לא הפריע לך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חברת הכנסת מאור, אני מבקש שלא תפריעי לי כדי שלא ניכנס לדו-שיח שבאמת את לא תאהבי אותו, וגם אני לא אוהב אותו — —

ענת מאור (מרצ):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — — אז בואי באמת תקשיבי — — —

ענת מאור (מרצ):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

את רוצה שאני אכניס את הבחירות ל"נעמת"? עזבי. בואי, כל אחד יאמר את שלו.

במהלך השנים 1994-1996 נקטה ממשלת המערך מדיניות מקרו-כלכלית מופקרת, שבמרכזה גירעונות ענק בתקציב המדינה ובמאזן התשלומים ועלייה משמעותית של שיעורי האינפלציה במשק. ממשלת המערך בזבזה בשנים אלו עשרות מיליארדים, לרבות מרבית כספי הערבויות האמריקניות, שבזבזו על צריכה שוטפת לטובת מגזרים מקורבים, ובכלל זה עובדי הסקטור הציבורי, ההסתדרות, קופת-חולים הכללית, הקיבוצים, הפנסיה, תמיכות ייחודיות ועוד ועוד. במקביל נפסקו תהליכי ההפרטה והשינויים המבניים שכה נחוצים להמרצת המשק.

כלכלת בחירות יש שעושים לפני בחירות, אבל כלכלת בחירות של שנתיים תמימות – את זה ידעה רק הממשלה הקודמת לעשות.

יתר על כן, באיוולתם פתחו קברניטי המשק באותם ימים את המדינה למאות אלפי עובדים זרים, שדחקו עובדים צעירים וותיקים, לא מיומנים, ממקומות עבודה פוטנציאליים. דוח בנק ישראל לשנת 1997 מתייחס לכך.

שלום שמחון (העבודה):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תוצאות מדיניות זו, חבר הכנסת שלום שמחון – אתה כמעט הקבלן הראשי של העובדים הזרים, אז בוא, גם אל תיתן לי לדבר על העובדים הזרים ועל תנועת המושבים, על הקשר ועל הכסף. בוא נשים את זה רגע בצד.

תוצאת מדיניות זו היתה ההאטה, שאחזה במשק כבר בשלהי 1995, כצפוי.

מומחי קרן המטבע הבין-לאומי והבנק העולמי אמרו על מדיניות זו לא אחת בשנתיים האחרונות, שאילו נמשכה המדיניות הקודמת – היינו היום במצבן של מדינות מסוימות בדרום-מזרח אסיה.

על רקע זה פתחה הממשלה הנוכחית, מייד עם כינונה, בתוכנית כלכלית אמיצה ומקיפה, שבמוקדה טיפול מקרו-כלכלי להחזרת השפיות ולעצירת ההידרדרות במשק. ואכן, הגירעון בתקציב המדינה ובמאזן התשלומים נחתך בחצי, והאינפלציה ירדה לשיעורים נמוכים של שפל של 30 שנה. במקביל יושמו תוכניות אינטנסיביות לשינויים מבניים ולהפרטה, שתרמו להורדת האינפלציה וליצירת אלפי מקומות עבודה חדשים, אם בענף התחבורה הציבורית ואם במגזר הטלקומוניקציה ועוד. זאת ועוד, האצנו את יישומם של פרויקטים גדולים בתחום התשתית – חוצה-ישראל, נתב"ג-2000, מנהרות הכרמל ועוד, שיצרו אלפי מקומות עבודה חדשים.

בשבועות הקרובים בכוונתנו להביא, אדוני היושב-ראש, הצעה לרפורמה מקיפה במערכת המס, שתיתן זריקת עידוד נוספת למשק במדינת ישראל.

אשר לאבטלה, הממשלה לא המתינה להבשלתן של התוכניות המקרו-כלכליות ושל ההשקעות הזרות, שהגיעו בזכות המדיניות המקרו-כלכלית הנבונה להיקפי שיא – היקף ההשקעות הזרות: 3.7 מיליארדי דולר ב-1997, שזה גידול של 70% משנת 1995 – אלא נקטה תוכנית לטיפול נקודתי באחריות ועדת מנכ"לים מיוחדת. תוצאות הטיפול הביאו לירידה דרמטית בכמה מוקדי אבטלה, ואני מאמין שאנו צפויים לבשורות חיוביות נוספות של טיפול זה.

בתחילת המבצע, בראשית השנה, היו 20 מוקדי אבטלה. נותרו מהם 11 בלבד. זאת ועוד, גם מוקדי האבטלה שנותרו ברשימה, רמת האבטלה בהם ירדה במידה ניכרת. בה בעת האצנו את הטיפול באיל"ח – אזור ייצור לסחר חופשי – בנגב, שמכרז לזיכיון שלו יצא בחודשים הקרובים. האיל"ח יספק אלפי מקומות עבודה חדשים למובטלים בנגב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מובטלים בנגב, זה כולל את ההבדואים בנגב, שיוכלו לעבוד באותם מקומות ייצור לסחר חופשי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זאת ועוד, הממשלה פתחה בתוכנית מקיפה להסבה מקצועית של אלפי מובטלים למקצועות מבוקשים בשוק העבודה, וכן החליטה על תוכנית לצמצום משמעותי במספר העובדים הזרים במשק.

אם לומר בצורה ברורה, אזי הממשלה נקטה את כל האמצעים והתרופות העומדים לרשותה, ואנו צופים שהצמיחה תתחדש במסלול בר-קיימא כבר בראשית שנת 1999.

החזרת הצמיחה, שהממשלה פעלה לטובתה ללא ליאות בשנה וחצי האחרונה, היא התשובה הנכונה והמלאה לפתרון בעיית האבטלה במשק.

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לדחות גם את הצעת האי-אמון שהוגשה בנושא זה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לסגן השר סילבן שלום. חברים, אנחנו ממשיכים בדיונים שלנו. אני מזמין את חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא. חברים יקרים, זה נאווה הראשון של חברנו –

קריאה:

אפשר להפריע?

היו"ר ש' וייס:

– – חבר הכנסת החדש חג'-יחיא, ומסורת פרלמנטרית מוצקה היא שבנאום ראשון אנחנו מאפשרים לנואם לנאום בנחת – – –

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גם אם הנואם מסכים שיפריעו לו?

היו"ר ש' וייס:

אם הוא יזמין ויעביר לי – – –

קריאה:

– – –

רפיק חג'יחיא (העבודה):

אם אתה תעז – כן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, אם היית אומר לי זאת, הייתי חוסך מזמני כיוון שהוא צריך ללמוד, שאם הוא מדבר לפני השעה 17:00, יש צפייה יותר גדולה – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, אני יודע. את זה אנחנו לאט לאט נלמד אותו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הייתי מוריד מזמני – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

חברים, מה לעשות? כך יצא. חבר הכנסת רפיק חג'יחיא.

רפיק חג'יחיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, רגע, לא להפריע, חברים. חברי סיעתו של – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

רבתי, הוא אומנם חבר כנסת חדש, אבל מאוד לא תמים, והוא מכיר את כל הדברים האלה.

דליה איציק (העבודה):

מה שאתה לומד – הוא כבר שכח.

היו"ר ש' וייס:

קדימה, רבתי. בבקשה.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בליל העלטה הכבד, אדוני היושב-ראש, הרובץ זה שנתיים ימים על פני הארץ הזאת, אין די בקרן אור אחת כדי להבריח את החושך, ומה גם שאותה קרן אור אינה חזקה דיה ואין בה כדי להאיר את הדרך אל העתיד הנכסף.

יש צורך כי כולנו נדליק אלפי נרות כדי לקרוע את המסכה השחורה מעל פני הממשלה הזאת. באוהל השחור המאפיל בשמי מדינת ישראל והאזור כולו בדמות ממשלה שאיבדה כל כיוון ורגש, אין די בחור אחד כדי לראות את השמים הכחולים או לנשום את האוויר הצח אל החירות האמיתית שהשלום יביא לשני העמים. יש לקרוע את האוהל ולהסיר את הכיסוי השחור.

בממשלה שראשה כלהוטון בקרקס, הסבור כאילו הוא יוכל להחזיק שלושה מקלות באוויר ואחד ביד, ומסביבו עדת מוחאי כפיים, שאחדים מהם מודים שאין הם יודעים כלל לאן האקרובט מוביל אותם ואולי גם הוא אינו יודע, אין די באדם שפוי אחד כדי להפסיק את חגיגת שיכרון החושים מרוב סיפוק עצמי רגעי.

יש צורך שממשלה זו תעבור מהעולם. שנתיים הספיקו, אדוני היושב-ראש, כדי שהעם יגלה, כי ממשלה זו מובילה מדיניות הדומה לטיסה אל אבדון, וכי לטענות בדבר המדיניות שהיא מובילה אין כל כיסוי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

טיסה לשום מקום.

רפיק חג'יחיא (העבודה):

שנתיים, אדוני היושב-ראש, הספיקו לממשלה הזו כדי לקטול כל תקווה בנפש הילדים בישראל ובעם הפלסטיני, למחוק את החיוך שהתחיל להופיע על פני יושבי הארץ המעונה הזו זה דורי דורות, להוריד אל שפל המדרגה את ההרגשה הפרטית אצל אוהבי קיום החזון: "איש תחת גפנו ותחת תאנתו".

שנתיים, אדוני היושב-ראש, מתנהל בארץ הזו מחול שדים, שבו נצלה ונשרף השלום, חזון הנביאים, במדורה, כמו בכפר אפריקני קטן ונידח. ומסביב למדורה חבורת קנאים משיחיים חגה ורוקדת, והצ'יף ביבי מנופח משביעות רצון עצמית שהוא יכול לסובב את כל העולם בכחש.

ראש הממשלה הזה, אדוני היושב-ראש, הבטיח לנו שלום בטוח, ואחרי שנתיים כבר מאוד מאוד מאוד בטוח שאין שלום. רוח קדים חמה ויבשה נשבה על נבטי השלום ועל ניצני הפיוס שהחלו לצוץ מתחת לאדמה, מהגרעין שהונח באדמת אוסלו בהסכם הראשון, ותכלה אותם עד תום.

קרדום המשחית הונף על לבלובי ההתקרבות בין ישראל לערב, אשר נשתלו בסודיות וביסודיות במשך זמן והושקו בזיעה ובדם החלל יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ויגדע אותו. ואולם נחמתנו, אדוני היושב-ראש, היא, כי הגרעין עדיין בבטן האדמה, וכי שורשי העץ האמיץ שאותם הניחו שמעון פרס ויצחק רבין, זיכרוננו לברכה, עדיין חזקים באדמה.

שנים טענו בישראל, כי בצד הערבי אין עם מי לדבר, והנה כיום בישראל אין עם מי ואין על מה לדבר. שנים טענו, כי בצד הערבי אין מכבדים הסכמים, ושכל הסכם אינו שווה את הנייר שעליו הוא כתוב. והנה, העולם כולו מעיד, שהפנט הזה אינו רשום על שם של מנהיגי ערב, אלא יוצא במהדורה משופצת ומעודכנת מבית-האולפנה של בנימין נתניהו.

הממשלה הזו הבטיחה לכל ילד בישראל מחשב. אפילו בטיבה הובטח הדבר. אחרי שנתיים בלבד, אדוני היושב-ראש, יש לכ-600,000 ילדים בישראל לא מחשב בבית, אלא אב מובטל בבית.

ראש הממשלה בנימין נתניהו מקיים פסוק משלו, מקיים חזון ישעיהו משלו, עם כל הכאב שבדבר, האומר: ויכתתו חרבותם לאטום וחניתותיהם למשחטות, כן ישלחו גוי אל גוי גרעין ולא יחתמו על שום אמנה.

מציאות זו מלבה רגשות תסכול במקום תקווה, שנאה במקום התקרבות, הקצנה במקום פיוס, ניכור במקום נכונות לישיבה יחדיו, מתח במקום רגיעה, ורוחות מלחמה במקום ניצני שלום.

הבה נעיין בספרי ההיסטוריה המונחים לפנינו ובשורותיהם הכתובות באותיות של קידוש לבנה. לא קם עם בבוקר והחליט להתחיל ללכת, אלא הגיע למחוז חפצו. לא קם עם בהיסטוריה ונאבק על זכותו למצוא לעצמו כברת ארץ שבה יבטא את מאווייו הלאומיים, אלא במוקדם או במאוחר הגשים את מאווייו, ונדמה לי שאין צורך בדוגמה.

גם אם יחזיק מר בנימין נתניהו בשתי ידיו את מחוגי השעון בכיכר חוסיין בשכם או בכיכר מנארה ברמאללה, כדי לעצור את מהלך ההיסטוריה ולמנוע את הקמתה של מדינה שתגשים את החלום הלאומי הפלסטיני, הוא לא יצליח.

כמה דם ניתן, אדוני היושב-ראש, לחסוך? כמה יזע ניתן להשקיע במפעלים ובייצור במקום במשטמה של התנגשות וקטל? כמה שמחה ניתן להביא לאמהות במקום שכול? כמה חתונות ניתן לערוך במקום לוויית? כמה בתי-ספר ניתן לבנות במקום מטוסים שיהרסו אותם? כמה כבישים ניתן לסלול במקום שפיכת מיליארדים על התנחלויות? כשנגלה שלכל אלה, למדיניות של ממשלה זו, אין כל תכלית, ועל אף הדם, היזע והדמעות תאמר ההיסטוריה את מלתה האחרונה ונגלה שכל זה היה לשווא, אוי למי שעצם עין ולא ראה, אוי למי שראה ושתק, ואוי למי ששתק ועזר לביצוע המדיניות הזו.

אתם, רבותי חברי הקואליציה, שימו מול עיניכם את האינטרס האמיתי של העם בישראל. האם לא הגיע הזמן שתשימו מול עיניכם את האינטרס האמיתי של העם בישראל? אל תעשו שקר בנפשכם ואל תחפשו, בניסיון לשמור על כיסא עלוב, לתקופה קצרה, אמתלות ותירוצים. הסתכלו בעובדות נכוחה ואמרו: די לממשלת נתניהו, הבה נשוב ונשקה את הגרעין שהונח באדמת אוסלו באהבה, בפיוס, בתקווה, בחזון, ברצון ובעשייה. נחבק אותו, ניקח סיכונים למענו, ובטוחני כי הוא עוד ילבלב וצלו יכסה את כל שמי המזרח התיכון. אך לצורך מימוש חזון זה, אדוני היושב-ראש, יש קודם כול להסיר את המכשול; יש קודם כול להסיר את המכשול מעל דרך השלום, מכשול הקרוי ממשלת נתניהו. ועל זה בא האי-אמון. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת רפיק חג'-יחיא.

חברי הכנסת, יש לנו מסורת לברך חבר כנסת על נאומו הראשון. אני עושה זאת ברצון רב. אני חושב שזה היה נאום חשוב מאוד.

חבר הכנסת פני בדש, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אזולאי.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא, כמובן, כמנהג המסורת כאן, אני מברך אותך על הנאום הראשון, החוצב להבות.

איתן כבל (העבודה):

פני "מתבאס"?

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אחרי נאום חוצב להבות כזה, של חבר הכנסת חג'-יחיא, זו בעיה להמשיך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

רק יש לו בעיה שאתה צריך לברך אותו.

היו"ר ש' וייס:

אני לא בטוח שיש לו בעיה.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

מה הרע בזה שדווקא אני מברך אותו?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש לו בעיה.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

יש לך בעיה שאני מברך אותך על הנאום הראשון שלך? חבר הכנסת דראושה חושב שיש בעיה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

נאום מאוד יוני על ניצני השלום.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה שייך? הפוליטיקה היא פוליטיקה, ואנחנו בבית הזה כולנו עובדים, כל אחד בצדו, והוא ואני אישית ביחסים מאוד טובים.

חבר הכנסת חג'-יחיא, אני מברך אותך על נאומך הראשון. זה היה נאום חוצב להבות, מה שנקרא.

אדוני היושב-ראש, חברי באופוזיציה, אתה יודע, חבר הכנסת ברק, יושב-ראש האופוזיציה, אמרו פעם: עשו לך מנהג קבוע, הגש אי-אמון כל שבוע. זה מה שקורה עכשיו, בזמן האחרון.

דליה איציק (העבודה):

למדנו מכם.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא היו הרבה.

דליה איציק (העבודה):

לא היו הרבה?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אגב, תקפו פה על כך שראש הממשלה לא בא להשיב. בקדנציה הקודמת, בסך הכול השיבו ראש הממשלה יצחק רבין, זכרו לברכה, וראש הממשלה פרס תשע פעמים מתוך 90 או 80 ומשהו הצעות אי-אמון שהיו במהלך הארבע שנים. לא ספרתי כמה פעמים השיב נתניהו, אבל זה נתון מהקדנציה הקודמת.

דליה איציק (העבודה):

כדאי שלא תתחיל.

קריאות:

— — —

הי"ר ש' וייס:

רבותי, הוא בירך, הוא בירך אותו. גם אני, גם הוא.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

כשהופכים את האי-אמון להצעה כל שבוע ומשתמשים בו ככלי שבעצם אין בו תועלת, התגובה היא, שאנחנו רואים את הצד שכנגד, את הקואליציה, נשארים בסדר-יום קבוע ולא רצים לכאן; מצביעים מול אולם ריק, וזה המצב.

רבותי חברי הכנסת, צריך לזכור דבר אחד – בתהליך המדיני הזה התחלפה ממשלה, והתהליך לא נשאר בקו, או בתנאים, או בדרישות, או במוכנות לוותר של הממשלה הקודמת. השתנתה הממשלה, הלכו לעם, והעם החליט שהקצב והמהירות בהסכם אוסלו לא נראים לו; צריך להאט אותו, צריך לבדוק אותו אחרת, והחליפו את הממשלה. צריך לזכור – בכל תחלופה כזאת יש האטה מסוימת, שאליה ואל התוצאות שלה מגיעים באטיות רבה יותר, ואחרי חששות ובדיקות כאלה או אחרות.

חבר הכנסת ברק, חשוב חשוב.

דליה איציק (העבודה):

קודם שראש הממשלה יקשיב לך. מה אתה דורש מראש האופוזיציה?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מפקדי לשעבר. בתור מפקדי לשעבר – — —

היו"ר ש' וייס:

חברים, בואו נעשה הסכם – אין חובת הקשבה, אבל נא לא להפריע.

אהוד ברק (העבודה):

לחבר הכנסת בדש אני חייב להקשיב. הוא היה בזמנו מ"פ סיור באוגדה שלי.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

הייתי איש סיור שלו, קצין סיור שלו, הוא חייב להקשיב.

אהוד ברק (העבודה):

הוא היה מוביל אותנו בחשכה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אחרת אני לא אוביל אותו בחשכה שוב.

היו"ר ש' וייס:

הנה, אתה רואה, הוא קיבל את עמדתך בלי אומר ודברים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

בכלל, אני חושב שכל נושא הפעימות האלה הוא טעות. צריך לעבור ישירות להסדר קבע, אדוני יושב-ראש האופוזיציה. כל פעימה כזו קשה גם לראש הממשלה בקואליציה וגם לכולם.

אהוד ברק (העבודה):

גם לראש הממשלה הבא.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

בכל שלב יש חיכוכים, ויכוחים ומריבות. צריך לעבור ישירות – – –

חברת הכנסת איציק לא יכולה להתאפק, קשה לה.

דליה איציק (העבודה):

אני לא מבינה למה הוא חייב להקשיב לך, בכל הכבוד.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא, הוא לא חייב להקשיב, אבל אל תפריעי לי.

דליה איציק (העבודה):

אני מדברת בשקט.

דוד צוקר (מרצ):

זמנו יקר מכדי להקשיב לך כל הזמן.

היו"ר ש' וייס:

לא. היה הסכם פה בין מפקד לפקודו, שיקשיבו.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת צוקר, אתה לא מספיק חשוב כדי שאני אתייחס אליך, ולכן לא ביקשתי ממך להקשיב. אתה יכול לצאת ולא להקשיב.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שצריך לעבור להסדרי הקבע ישירות, להגיע לנקודת הסיום ולחשוב על הנסיגה האחרונה, ולא לעשות את זה בשלבים – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

— — ולהתחיל לדבר גם על ירושלים עכשיו ולא להתחיל לשמוע שלא מוותרים על ירושלים; ירושלים תחולק וכו' וכו'. הכול צריך להיעשות עכשיו וללכת להסדר אחד, סופי. אני גם בעד הסדר, ואני גם בעד שלום, לא פחות ממך.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין שהצטרפת ל"שלום עכשיו".

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא, רק כל אחד מנקודת המבט שלו ובנקודת הביטחון שלו. אני לא מסכים ללחץ האמריקני וללחץ האנגלי, ללחץ של הבריטים, שמזמינים ולוחצים ומפעילים לחצים. אולי צריך ללמוד מהבריטים – חבר הכנסת דראושה, לבריטים היה אי שנקרא פוקלנד, שהיה שייך לארגנטינים. תאמין לי, מבחינה ביטחונית לאנגליה זו ממש בדיחה, זה 12,000 קילומטר, משהו כזה; במרחק מעל 10,000 קילומטר מאנגליה, האי הזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תלמד מהדוגמה של האנגלים בצפון-אירלנד.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא צריך ללמוד מהם. יום קמו אחד הארגונינים והחליטו לכבוש חזרה את האי שלהם. כבשו אותו חזרה.

היו"ר ש' וייס:

כן, חבר הכנסת בדש.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

האי הזה סיכן ביטחונות את אנגליה? מה פתאום.

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא נחשב לי זמן.

היו"ר ש' וייס:

נתתי לך זמן.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

קמו האנגלים – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תדבר על צפון-אירלנד.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

— — נסעו לפוקלנד, כבשו אותו בחזרה. ולא מדובר על 17 קילומטר של גבול. אז אולי באמת אנחנו צריכים ללמוד מהם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כבשתם את סיני. זה עזר לכם?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא יכול להיות, אנחנו לא צריכים לדבר פה על אחוזים — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בדש, אני בטוח שחבר הכנסת דראושה מסכים שתכבוש את פוקלנד.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו לא צריכים לדבר על אחוזים, אין משמעות על מה מדובר, על איזה שטחים רוצים להחזיר. פה אנחנו מדברים על נתינת עצמאות ורצף ליישובים היהודיים שנמצאים שם, על ביטחון לאנשים שגרים שם.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא יכול להיות שכל אחד מהם יהיה באוטונומיה בתוך אוטונומיה.

היו"ר ש' וייס:

כבודו, תסכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — שתהיה מדינת — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, נא לאפשר לחבר הכנסת בדש לסכם. חבר הכנסת דראושה, אתה מאריך את נאומי. אם תיאמתם מראש – בסדר.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אתו במקרה אין לי תיאומים.

לכן, צריך להביא בחשבון, שהצעד שייעשה עכשיו – מבחינתנו, אנחנו לא מדברים על הסכם שנעשה לעוד חמש שנים או לעוד עשר שנים; אנחנו מדברים על הסכם שצריך להחזיק לדורות.

חבר הכנסת דראושה, אני צריך להזכיר לך, שהיה לנו ידיד מאוד יקר במדינה ערבית – היו לנו קשרים הכי טובים שיכולים להיות עם השאח הפרסי, עם אירן. היה לנו הסכם, והיה לנו שלום נהדר עם אירן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בדש, אני רואה שאתה מתחיל לפתח נושא חדש. נא לסכם.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

בן-לילה – לא בתקופה של שנה-שנתיים; בן-לילה הכול התהפך. ולשמחתנו, כל הגבול הזה עם אירן, עם האייטוללה, לא היה על הקו שלנו; זה מזלנו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. באמת. חבר הכנסת דראושה, הוא צריך לסיים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

כשעושים הסכם, אנחנו חייבים להיות בטוחים, שגם אם יתחלף מנהיג כזה או אחר, יהיה לנו מספיק ביטחון ואבטחה לעמוד מול כל הפרה של הסכם כזה או אחר, שלא נדבר על מה שהזכיר קודם סגן השר סילבן שלום, על כל ההפרות. לא דיברתי על הנושא השני, הכלכלי.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אתה כבר מדבר שמונה דקות, נתתי לך. נא לסיים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אתה צריך להיות בטוח – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ש' וייס:

אתה מאריך את הנאום, בסיוע של חבר הכנסת דראושה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אתה צריך להיות בטוח, שאנחנו לא רוצים פחות ממך שלום, אם לא יותר, אבל אנחנו רוצים שיהיה בטוח – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני לא מאפשר לך להאריך — — —

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

עם כל אופציה שלא תהיה של הפרה של מנהיג זה או אחר, יהיה לנו מקדם הביטחון.

הי"ר ש' וייס:

זהו. זה משפט מצוין לסיום. תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה נלחם בשכנים שלך.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בדש סיים, תודה רבה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

— — — הלוואי שהיתה לך מערכת יחסים כזו בינך לבין החברים שלך, כמו שיש לי.

הי"ר ש' וייס:

טוב, נגמר. חברי הכנסת בדש ודראושה. חבר הכנסת דראושה, אתה אפילו לא מפנה את תשומת לבך אלי כאשר אני קורא אותך לסדר. עוד לא קראתי.

חבר הכנסת דוד אזולאי, ואחריו – חבר הכנסת שאקי. רבותי, נא להקפיד על הזמן. חמש דקות לכל דובר. תאמינו לי שחמש דקות זה ממש קרן שפע של זמן.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, עמיתי חברי הכנסת, תופעת האי-אמון בבית הזה הפכה לתופעה נדושה והיא מאבדת כל ערך מעוצמת האי-אמון. כאשר התופעה חוזרת על עצמה מדי שבוע, היא מאבדת מעוצמתה. גם הציבור היום מבין שאין ערך להצבעת האי-אמון. אני חושב, שטוב עושה הקואליציה שאינה מופיעה להצבעות, ובעצם בכך היא נותנת לאופוזיציה להתגושש עם עצמה.

בכל פעם שיש הצבעה, הציבור רואה אותנו, וזה לא מוסיף כבוד לבית הזה. אי-אמון בכל שבוע על המהלך המדיני מאבד גם מהטעם הטוב של אלה שתומכים באופוזיציה, וטוב יעשו חברי באופוזיציה אם יביאו הצעות ולא רק דברים לשם ניגוח. כאשר הם נשאלים אם ייתנו רשת ביטחון לממשלה לצורך קיום הפעילה השנייה, שמענו חברים מספר שאומרים, שהם יעדיפו לראות את הפלת הממשלה על פני קידום השלום. ואני שואל: איפה אופוזיציה אחראית שרוצה לקדם את תהליך השלום? מה שמעניין אותה, כנראה, הוא הפלת הממשלה, ולא משנה על מה ולמה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לנצל את הזמן שלי כדי לדבר גם על הנושא השני, והוא נושא האבטלה. נושא האבטלה הוא נושא כואב, קשה, פוגע במשפחות החלשות, פוגע בכל השכבות ויוצר מתחים חברתיים. הממשלה הזו מתעלמת ומתנערת במדיניותה הכלכלית מאחריותה החברתית. נראה שהממשלה הזו גם שכחה מי בחר בה. האבטלה היא תוצאה של מדיניות כלכלית המופעלת בידי שר האוצר. לצערי הרב, ידידי שר העבודה והרווחה כמעט שאין לו הכלים להתמודד עם המצב הזה.

סיבה אחת לאבטלה, הגורם המרכזי להחרפתה הוא ההאטה בצמיחת המשק. הדבר היותר-חמור הוא העלייה הגדולה במספר העובדים הזרים. במשך הזמן יהיו כל העובדים זרים, ואני חושש שזה יהפוך לאסון לאומי למדינת ישראל, שכן מיום ליום הולך המצב ומחמיר. אנחנו מאבדים שליטה על כל אותם עובדים זרים שבאים למדינה לעבוד. לצערי הרב, זה הופך להיות נגע קשה, שיהיה לנו קשה להתמודד אתו במשך השנים. סיבות נוספות הן ההפרטה והמעבר מתעשיית הטקסטיל, המבוססת על עבודה זולה, לתעשיית ההיי-טק.

לצערי, יש באוצר מי שחושבים, שהאבטלה היא תרופה של יצירת תהליך כלכלי במשק, ועל-פי המספרים שהם כותבים על הנייר נדמה להם שהם מבריאים את המשק. אבל הם פוגעים פגיעה קשה במשפחות חלשות, שנפגעות מהאבטלה.

הממשלה חייבת לטפל טיפול נקודתי באותן עיירות פיתוח הסובלות מאבטלה. זה אסון לעיר שיש בה מובטלים, וככל שמספר המובטלים גדל, המשבר באותה עיר הולך וגדל ומספר הפונים ללשכות הרווחה באותו ישוב הולך וגדל.

שר האוצר חייב לגבש תוכנית חירום לאומית לפיתוח תשתיות ולפיתוח פרויקטים לאומיים כדי ליצור מקומות תעסוקה. יש לפעול ולסייע למפעלים ביישובים מוכי אבטלה ולמנוע החרפת המשבר והתמוטטות באותם מפעלים.

אדוני היושב-ראש, לסיום, שר העבודה מפעיל בעצם הימים האלה תוכנית לטיפול במוקדי האבטלה. יש לעודד ולהרחיב תוכנית זו גם לאותם יישובים שנמצאים בסכנה של כמעט אבטלה. יש לצמצם את עבודתם של העובדים הזרים, ולא לתת תנאים משופרים למעסיקים המפעילים עובדים זרים. יש לתת תמריץ למעסיקים במגזר היצרני ולשחררם מתשלום מסים עקב קליטת עובדים אזורי המדינה במקום העובדים הזרים, וכך ניצור יותר מקומות תעסוקה ונאפשר ליותר אזרחים במדינה לעבוד, ולא ייווצר מצב של אבטלה, שתפגע ביקר לנו במדינת ישראל, במצב החברתי.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אזולאי. חבר הכנסת אבנר שאקי, ואחריו – חבר הכנסת דוד צוקר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, קודם כול, אני מברך את חברנו החדש, רפיק חג'-יחיא, על נאום הבכורה שלו, ונאחל לו הצלחה בעבודתו הפרלמנטרית.

שני הנושאים שהועלו היום לדיון, כעילות לבקשת אי-אמון בממשלה, הנושא המדיני-הביטחוני מצד אחד והאבטלה מצד שני, הם בוודאי נושאים חשובים ביותר. אבל כבר נאמר, ואין מה להוסיף הרבה, ריבוי הצעות אי-אמון מאבד מן האמינות, מאבד מן החשיבות, ולא פלא שספסלי הקואליציה ריקים כפי שהם ריקים. אני מציע לאופוזיציה – – –

היו"ר ש' וייס:

אבל ספסלי האופוזיציה מלאים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מאוד, מאוד. זה איננו מוסיף כבוד, לא לפרלמנטריזם ולא לכנסת כולה, וכדאי שישקלו זאת אלה שיוזמים את הצעות האי-אמון התכופות כל כך.

שמענו כאן היום, שיש כאילו איזה קשר בין הפיצוצים הגרעיניים בהודו ובפקיסטן והחשש שזה יגיע לידי אירן, לבין הסכמי אוסלו, תהליך השלום, הפעימה השנייה, השלישית וכו'. לעניות דעתי ולעניות דעתם של רבים כאן, כפי ששמעתי מחברים רבים, אין קשר בין הדברים. אין קשר בין הדברים. התוכניות הגרעיניות הללו קיימות מכבר, ותכנן אותן מי שתכנן, בלי קשר למי שהיה, למי שישנו ולמי שהיה בשלטון בישראל. ודאי שזה מדאיג, ודאי שצריך לעשות הכול כדי לגייס את ארצות-הברית לעמוד מנגד, כי היא מעצמת-העל היחידה היכולה לבלום, וטוב הדבר שגם רוסיה תימנע מלתת את

עזרתה לאלה, מסיבות אלה או אחרות, וזה כמובן דבר שיש לעשותו, ללא קשר לתהליך השלום ולהסכמי אוסלו.

לגופם של דברים. הממשלה הזו מותקפת על כך שהיא אטית מדי, מוותרת פחות מדי, לא נחפזת דיה כדי למסור את מירב שטחי יהודה, שומרון ועזה. על כך אני דווקא מברך את הממשלה הזו, ואני אודה לאל, יחד עם רבים, אם היא תצליח למנוע מסירת כל נתח שהוא מארץ-ישראל. אנחנו התנגדנו להסכמי אוסלו. מדי יום אנחנו למדים עד כמה אלה הסכמים אומללים, שלא רק שלא הביאו שלום-אמת ואינם מסוגלים להביא שלום-אמת, אלא הם גם לא הביאו ביטחון ואינם מסוגלים להביא ביטחון.

בעולם הגדול מסתובב היום אדם שכל מטרתו לגייס שנהא כלפי ישראל בצורה הנוראה ביותר, והכוונה היא לייסין, אותו אדם, שלצערי הגדול, בנסיבות מאוד מאוד לא סימפתיות, שוחרר והגיע לעזה, והיום הוא מסתובב בעולם, מגייס כספים ואמצעים ואהדה, למה ולמי? – ל"חמאס"; לאותה תנועה שטנית שהכריזה במסמך היסוד שלה, במצע שלה, שעל-פי צו של הנביא יש ללחום ביהודים ולהרוג אותם בכל מקום שבו הם מצויים. וכל עוד דברי שטן אלה מצויים במצע הזה, כל עוד האיש הזה מסתובב וקורא להשמדת ישראל, כל עוד הוא מאמץ סגנון גזעני, אנטישמי, שאין כמותו, כל עוד הוא למעשה שולל לא רק את מדינת ישראל הקטנה אלא את עצם זכותה של ישראל לריבונות ולעצמאות מדינית, כל עוד הוא ניצב, ללא צל של ספק, בראש חזית שונאי ישראל – על ממשלת ישראל לעשות הכול כדי למנוע ממנו את החזרה לעזה.

היו"ר ש' וייס:

אתה לא חושב, ידידי הפרופסור שאקי, שאנחנו על-ידי כך בעצם מגדלים קדוש מעונה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הוא קדוש בעיני אלה שרואים אותו קדוש, בין שנרצה בכך ובין שלא. לצערי הגדול, ה"מהנדס" המפורסם, אותה מפלצת אדם שגרמה למותם של 52 יהודים חפים מפשע, גם הוא זכה שערפאת ניגש להוריו לנחם אותם ואמר להם: בנכם שהיד, בנכם קדוש. אוי לה לאותה קדושה. אוי לו לחילול המושג הנפלא הזה קדושה, אם מייחסים אותו לאדם שרוצח אנשים חפים מפשע, אזרחים חפים מפשע, בשל שנאתו לעם או לממשלה מסוימת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חפים מפשע, אבל כשפליסטינים נרצחים זה חוסר מזל. אנחנו כבר מכירים את הסחורה הזאת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ה"מהנדס" הזה, את מי רצח?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חפים מפשע כולם – אלה שמתים בצד הפלסטיני הם לא חפים מפשע – בין שאלה מתנחלים – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כל אדם – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא תמיד צד אחד חף מפשע וצד שני – – – אנחנו מכירים את הדברים האלה.

היו"ר ש' וייס:

נא להתחיל לסכם. בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הסכם חברון מופר יום יום ושעה שעה על-ידי הרשות הפלסטינית. הרשות הפלסטינית לא נענתה ולא קיימה אף לא אחת מההתחייבויות שלה. עד היום היא – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דהאמשה, נסכם את הקטע הזה, בסדר? כי יש לנו עוד רשימת דוברים ארוכה. בבקשה, אדוני, נא לסכם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הרשות הפלסטינית הגדילה את מספר השוטרים הפלסטינים במאות אחוזים. הרשות הפלסטינית לא הסגירה עד היום 36 רוצחים פלסטינים שרצחו ישראלים חפים מפשע. הרשות הפלסטינית ממשיכה בהסתה פרועה ואלימה נגד ישראל והיהודים. הרשות הפלסטינית ממשיכה לראות בעין יפה מציאות נשק בלתי חוקי בידי ה"חמאס" ו"הג'יהאד". ערפאת עצמו – כך נמסר, וזה לא נסתר – ניסה להבריח במסוקו אמל"ח ואנשים מבוקשים. הרשות הפלסטינית איננה נלחמת בטרור.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם. חבר הכנסת דהאמשה, תן לחבר הכנסת שאקי לסכם. אני ממש מבקש ממך, חבר הכנסת שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שים לב, אדוני, שאני לעולם לא אפריע לך ולא הפרעתי לך. זה חלק מתרבות הוויכוח.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דהאמשה, נא לאפשר לחבר הכנסת שאקי לסיים. חבר הכנסת שאקי, נא לסיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אמנת הגזע הקרויה האמנה הפלסטינית, כל עוד היא קיימת, פירושו שאין השלמה של אמת עם קיומה וזכות קיומה של ישראל.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כמה הפרעות. אדוני היושב-ראש, עוד דקה או שתיים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאקי, תאמין לי שאני נוהג בכך בנדיבות כמו כלפי מורה. זהו – צריך לסיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אם הרשות הפלסטינית רוצה באמת ובתמים בשלום-אמת, עליה לקיים את מה שהוטל עליה לפני שהיא מבקשת אחוז אחד של נסיגה.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

קראתי היום לראש הממשלה, ואני קורא לו מכאן פעם נוספת: אסור לסגת אפילו סנטימטר אחד, כל עוד הרשות הפלסטינית איננה עומדת בכל התחייבויותיה, בכתב ובעל-פה. אחרת, פירוש הדבר הכנה למדינה פלסטינית, הכנה לטרור הולך ומתעצם, הכנה להחלשתה בדרך למיגורה, חלילה, של ישראל. אף לא אחד מחברי המועצה הלאומית הפלסטינית איננו רואה את מדינת ישראל כישות לגיטימית בעלת זכות קיום. וכל זמן שהאמנה הזו לא תחוסל, אסור להיענות לדרישה כלשהי של הרשות הפלסטינית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מאוד מודה לחבר הכנסת שאקי. חבר הכנסת דוד צוקר, ואחריו – חבר הכנסת מיכאל נודלמן.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש לנצל את הזכות הזאת לדבר בשם סיעתי כדי לחזור לפרשת הכניסה, החדירה של אנשי עמותת אלע"ד לבתים בסילואן אמש או היום לפנות בוקר – אמש, היום לפנות בוקר, בשעה 02:00. קבוצת אנשים מעמותת אלע"ד, שמעלליהם פורטו באופן מדוקדק בדוח קלוגמן, מי שהיה מנכ"ל משרד המשפטים, הקובע באותו דוח שמדובר במסכת של רמייה, הטעיה, שקרים, הונאה, הסתרת דברים, והכול למען הוצאת נכסים מידי תושבים ערבים ודחיקתם והברחתם מירושלים לטובת אנשי אותה עמותה – כך קובע הדוח. אנשי אותה עמותה שוב, כחלק מאסטרטגיה כוללת, ממהלך שנמשך כבר למעלה מעשור, עשו זאת הלילה שוב, ולכאורה החוק לצדם.

איני רוצה להיכנס, אדוני היושב-ראש, לאופיו של חוק נכסי נפקדים. אם הייתי צריך לציין שניים-שלושה חוקים בישראל שעדיין יש בהם ריח של גזענות – זה אחד מהם. אין הרבה כאלה, יש אולי שניים. הם קשורים בענייני אדמות, ואולי האמנה בין הסוכנות היהודית לבין – שגם היא עניינה אדמות. חוק נכסי נפקדים שנגוע בגזענות מאפשר את הטריקים הנואלים ביותר, את הסיפורים, ה"פנטזים" המכעיסים, המקוממים ביותר בענייני קרקעות ונכסים, כאשר מדובר בערבים, כמובן; כאשר מדובר ביכולת לשלול נכסים מערבים.

גם הפעם, בחסות חוק נכסי נפקדים, ובחסות החברה הזו – "הימנותא", חברת הבת של קרן-הקיימת לישראל, שכמעט כל השחיתויות הנוראות ביותר בירושלים ובמקומות אחרים בארץ נעשו בחסותה. אנשי אותה עמותה, בחסות החוק, שהגדרתי אותו כפי שהגדרתי אותו, בחסות אותה חברה – חברת "הימנותא" – פעלו שנית, והכול כאמור כחלק ממסע מתוכנן, ארוך, ממומן היטב, מגובה בחוגים ממשלתיים ועירוניים לעומק ולרוחב למעלה ולמטה; וזה שנים הוא מגובה באופן הזה. והם הצליחו הפעם, הלילה, פעם נוספת, לדחוק עוד ארבע משפחות מבתיהן. כאשר כל הגישה הזאת, האסטרטגיה הזאת, שכאמור מגובה על-ידי אתוס ישראלי שלם, מסוכן, מסוכן מאוד, כאשר היא מגובה על-ידי הממסד הישראלי, כפי שאמרתי, מן העירייה ועד הממשלה, בכספים שבסופו של דבר לממשלה יש בהם נגיעה ויד – ראה דוח-קלוגמן; שוב ראה דוח-קלוגמן. שוב ניצחון באסטרטגיה מסוכנת ביותר.

ירושלים החזיקה מעמד במאות השנים האחרונות – אם נלך לתקופה המודרנית, במאה ה-19, אדוני היושב-ראש, ובמאה ה-20, היא החזיקה מעמד בגיוון, בריבוי הפנים שלה רק משום, או בעיקר משום שהיא צמחה והתארגנה בצורה של שכונות נפרדות, על-פי מוצא, על-פי לאום, על-פי רקע. רק בצורת חיים כזו של אשכול, שבו לכל קבוצה יש אוטונומיה מסוימת באורח החיים שלה, שבו לכל קבוצה היתה שכונה, רק באופן הזה, במתכונת הזאת, הצליחה ירושלים לשרוד. ובאה אותה עמותת אלע"ד, שוב, בשקרים ובהונאה ובשיחוד ובכל האמצעים הנואלים ביותר, ומבקשת לעצב פה אסטרטגיה חדשה ומסוכנת של שכונות מעורבות, והכול כמובן בכפייה, לא מתוך רצון. אנשים לא באים ואומרים: בואו נחיה יחד מתוך הרמוניה ואחוה ויכולת ורצון לקיים חיים משותפים, אלא: בכפייה נקיים שכונה מעורבת.

זהו כאמור מתכון, מרשם, שאין ודאי ממנו להמשיך האיבה, להמשיך שפיכות הדמים, בסופו של דבר, להמשיך של שנה, ולטיפוח אורח החיים שעל-פיו אי-אפשר לחיות יחד כאשר אתה כופה מראש ובכוח ובממון – אתה כופה את עצמך על הזולת.

שמעתי את הטענות הצבועות הללו של אנשי עמותת אלע"ד. הייתי שם היום. שמעתי את הטענות הצבועות האלה – מה אתם רוצים? לכל אחד מותר לחיות בירושלים. אני רוצה לראות אותם אנשי העמותה, אם עמותת אלע"ד הערבית תקנה קרקעות בקריית-יובל או ברחביה; אני רוצה לראות מה יקרה אז. האם בשם אותו שוויון, מזויף כאמור בפיהם, האם בשם אותו שוויון יגידו: "כן, מותר לכל אחד לקנות בכל מקום שהוא רוצה"? והרי אנחנו לא נתיר להם את זה ולא נרשה להם את זה, והחוק לא יאפשר להם את זה, ונמצא את כל הסידורים שבעולם כדי שזה לא יתקיים.

שוב אחד המקרים שבהם המושג שוויון משמש אמצעי שקרי, נואל, צבוע, עם דיבור כפול, כדי לשכנע אותך במה שאדם עושה מטעמים לאומניים, כוחניים חצי גזעניים; והכול במסווה של שוויון, שכאמור איננו כאן. זהו שוויון בחסות הכוח, זהו שוויון בחסות חקיקה, חוק מן הפסולים ביותר שמצויים בספר החוקים שלנו.

חבל שאנחנו היינו עדים היום למערכה נוספת שבה ככל הנראה הצבועים והמשחדים ינצחו. את המחיר נשלם כולנו. את המחיר ישלמו כל תושבי ירושלים, משום שזו עוד מערכה שתוכיח איך אי-אפשר לחיות בירושלים, כאשר אנשים שנושאים את שם ירושלים לשווא, לשווא, כמו אנשי עמותת אלע"ד, מנצחים על המלאכה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת צוקר. חברי הכנסת, יש לנו כאן מקרה מעניין מבחינה פרלמנטרית. ארבעה נוכחים, והם ארבעה נוכחים שפשוט מחכים בתור לנאום. זה נחמד מאוד. חברי הכנסת מיכאל נודלמן, אחמד סעד, שמואל הלפרט ועבד-אלמאלכ דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני באתי לכבד את חבר הכנסת דראושה.

היו"ר ש' וייס:

לא רשמו לנו את זה. אני חשבתי להציע הצעה לחיסכון – במקום לתחזק אולם כזה גדול, אנחנו נעשה חדר תשאול כזה, וכל מי שיגיע תורו לנאום יאמר את דברו וזהו.

חבר הכנסת מיכאל נודלמן. אחריו – חבר הכנסת אחמד סעד.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בפעם המי-יודע-כמה אני עומד על בימת הכנסת כדי להשיב על הצעות אי-אמון. אי-אמון בכל שבוע מראה את החשיבות של הכלי הפרלמנטרי הכל-כך משמעותי.

אתחיל בנושא הכלכלי. אין צורך להזכיר את הגירעון הנדיב שהשאירו במדינה ארבע שנות שלטון העבודה-מרצ. רוחב הלב שנלווה לאופוריה בשל תהליך אוסלו אילץ את הממשלה הנוכחית לבצע קיצוצים גדולים בתקציב. הצלחנו להקטין את הגירעון ולבלום את האינפלציה. הממשלה הובילה מדיניות כלכלית שנהנית מתמיכתם של מוסדות פיננסיים וכלכליים בין-לאומיים, ומדיניות זו הוכיחה לא אחת את נכונותה לטווח הארוך.

נכון, האבטלה הגיעה לממדים שאסור להתעלם מהם. הדבר נובע מגורמים רבים, ולא כולם תלויים בממשלת ישראל: המשבר הכלכלי במזרח-אסיה, בעיות הבנק המרכזי ביפן, מגמת המיתון העוברת על מדינות מערב-אירופה, כל אלה משפיעים לרעה על כלכלת ישראל. אולם חשוב מכול להבין, כי המשק נמצא כיום בשלב מעבר ועובר שינוי מבני עמוק וגם כואב. השינוי הזה מתבטא במעבר מתעשיות מסורתיות, המבוססות בעיקר על עבודת כפיים, לתעשיות עתירות ידע בתחום ההיי-טק. רק אם נעבור את השינוי הזה בהצלחה, תוכל מדינת ישראל להמשיך ולהצטיין בשווקים הבין-לאומיים בתחומי האלקטרוניקה, התכנות וההיי-טק. לשם כך דרושה השקעה בהסבת כוח אדם ובהכשרה מקצועית, ואכן הממשלה מטפלת בתחומים הללו.

התוכנית "מחשב" להסבת מומחים עולים והתוכניות להכפלת מספר הסטודנטים בתחום ההיי-טק הן צעדים חשובים בכיוון הנכון. גם תוכנית ההשקעה בתשתיות, בסך מיליארד שקל, נועדה להכין את המשק הישראלי לאתגרי שנות האלפיים.

לסיכום הנושא הכלכלי אני רוצה לומר את הדברים הבאים: הממשלה אינה מתכחשת לבעיות של המשק כיום, והיא נוקטת צעדים רציניים לטיפול בהן. הצעדים מהווים פתרון מערכתי ויסודי לבעיות שהן מערכתיות ויסודיות, ויעבור זמן מסוים עד שהם יישאו פרי. מה שבטוח הוא, שהצעות אי-אמון חוזרות ונשנות בנושא האבטלה לא יתרמו רבות למציאת פתרונות תעסוקה למובטלים הישראלים.

לא כך בנושא המדיני. כל הצעת אי-אמון בנושא המדיני של המשא-ומתן עם הפלסטינים, רק מגבירה את הפילוג בחברה הישראלית ומחזקת את הפלסטינים במשא-ומתן אתנו. נכון, הנסיגות נעשות לא בהיקפים ולא בקצב שהאופוזיציה היתה רוצה בהם.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שראש הממשלה מנהל את המשא-ומתן לא מתוך אופוריה אלא מתוך אחריות, לא מתוך אידיאליזציה של ערפאת אלא מתוך ראייה מפוכחת ועמידה על עקרונות ההדדיות. לאור זאת, אני מוצא מקום רק לחזק את ידיו של ראש הממשלה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת נודלמן. חבר הכנסת אחמד סעד.

יש עכשיו במליאה 50% מיוצאי גליציה: חבר הכנסת נודלמן מלבוב, מלמברג, ואני מבוריסלב. מה יהיה? זאפאדנאיה אוקראינה. שני דוברי רוסית מתוך ארבעה? לא רע.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

שלושה.

היו"ר ש' וייס:

נכון, שלושה. חבר הכנסת סעד, באיזה מקום אתה למדת?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

למדתי שש שנים ואחר כך עשיתי שם דוקטורט.

היו"ר ש' וייס:

שלושה דוברי רוסית, כולל יושב-ראש הישיבה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הבוקר הייתי עד לפשע נוסף מפשעי מדיניות הממשלה הזאת. כמו גנבים בלילה ובצורה פרובוקטיבית פלשו חבורות בריונים של מתנחלים, אנשי עמותת אלע"ד, לארבעה בתים בסילואן. זה היה בזמן שמירה של אנשי מג"ב ואנשי המשטרה. באחד הבתים שבהם הייתי, בחצר ביתה של פטמה קרעין, תקפו הבריונים את הדו"רים ופצעו שניים; הם גם פצעו את השר לענייני ירושלים ברשות הפלסטינית, פייצל אל-חוסייני.

הפלישה הזאת היתה בזמן ש"עטרת כוהנים" ממשיכה את הפעילות הפרובוקטיבית בשער הפרחים וגם במקומות אחרים, דבר שמעיד שהממשלה הזאת מבצעת בצורה שיטתית תוכנית הבאה לדחוק בהתמדה את הפלסטינים בירושלים המזרחית מבתיהם ומאדמותיהם.

אדוני היושב-ראש, מעשים כאלה הם כמו זריקת גפרור בחבית אבק שרפה, דבר שיוביל להגברת המתח, לשפיכות דמים ולקבורת התקווה – אם יש עוד תקווה – להצלת התהליך המדיני.

המדיניות ההרפתקנית הזאת היא לא רק במישור המדיני. במישור החברתי-הכלכלי, אדוני היושב-ראש, רק במשך השנתיים מאז עלתה הממשלה הזאת לשלטון, גדלה האבטלה בלא פחות מ-42%, מ-129,000 מובטלים בלתי מועסקים בשנת 1996 – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת ריבלין ובוים, אני מודה לכם על שבאתם, כי הגדלתם את שיעור המשתתפים במליאה ב-33.3%, אבל נא לא להפריע.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

– זה עלה, לפי המספרים הרשמיים, ל-183,000 ברבע הראשון של השנה. זאת אומרת, היום יש לא פחות מ-200,000 מובטלים. מה שמפתיע, אדוני היושב-ראש, הוא, ששר האוצר דיבר לפני עשרה ימים כאילו יש מפנה במשק ועל תחילתה של התאוששות מן המיתון הקשה.

הדבר האחרון שמדאיג את הממשלה הזאת הוא הכאב האנושי של המובטלים. מעל הדוכן הזה אמרתי לא אחת, שאין לממשלה הזאת שום תוכנית רצינית להתמודדות עם בעיית האבטלה. להתנחלות תמיד יש כסף, והמון כסף. לפני שבוע החליט הרוב בוועדת הכספים, שאני חבר בה, לתת יותר מ-138 מיליון שקל להתנחלות, אבל אין זה בתוכנית של הממשלה הזאת למצוא כסף מהרזרבה או מכל מקום אחר, או למצוא מקומות עבודה חדשים.

בממשלה הזאת מדברים כאילו הם כואבים את כאב המובטלים. הם משקרים. אם אין פה תוכנית, זאת אומרת שהמדיניות הזאת לא שמה על שולחנה או בראש סולם העדיפויות שלה את עניין המובטלים ואת ההתמודדות עם האבטלה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת אחמד סעד. חבר הכנסת שמואל הלפרט. אחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן. בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יושב-ראש מפלגת העבודה מהלך עלינו אימים ללא הרף, כמו נביא זעם. הוא מבטיח שהולכים לקראת אסון, חס וחלילה – "וכשזה יקרה, לא יהיה מי שיאמר כי לא ראה את כתובת האש על הקיר". הוא חוזה עימות אלים קרוב באזורנו, שיגרום לאבדות כבדות, חס ושלום. חבר הכנסת ברק אמר גם, שמלחמה עם הפלסטינים תתנהל עכשיו בתנאי בידוד בין-לאומי ותיצור קרע קשה מאוד בעם.

אין ספק שדברים כאלו מכניסים דמורליזציה בציבור, וזה ההיפך המוחלט ממה שכתוב בתורה, כאשר עם ישראל נאלץ בלית ברירה לצאת למלחמה, משיח מלחמה היה מכריז – – –

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הלפרט, ברשותך, ברוח טובה. אתה יודע בוודאי שבתנ"ך יש לנו כמה וכמה נביאי זעם, והם תופסים, בפרספקטיבה היסטורית, מקום מאוד מיוחד ומרכזי בתנ"ך. יש ישעיהו, שהוא נביא זעם, ואחר כך יש "נחמו נחמו עמי". זה לא זר ליהדות שקמים אנשי ציבור ומזהירים בשער בת רבים. אני מדבר במובן התיאולוגי אפילו.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אני לא חושב שחבר הכנסת ברק יכול להתיימר להיות ברמה של נביא.

הי"ר ש' וייס:

לא, אני מדבר על עצם המושג של זעם. זה חלק מהיהדות, אני חושב.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

חבר הכנסת ברק לא צריך להתיימר לדבר בלשונות כאלו.

אני גם רוצה לצטט מה שכתוב בתורה. כאשר עם ישראל נאלץ בלית-ברירה לצאת למלחמה, אז משיח מלחמה הכריז: מי האיש הירא ורך הלבב, ילך וישוב לביתו, לא ימס לבב אחיו כלבבו.

קשה להבין מדוע השמאל מבהיל כל הזמן את העם ומחליש את כוח עמידתו מול הלחצים מבחוץ. אם חבר הכנסת ברק כל כך מפוחד, ספק אם מותר לו לעמוד בראש ממשלה.

אדוני היושב-ראש, בעבר טענו אנשי השמאל, כי רק עם חזק עושה שלום, ויש ביכולתנו לוותר לערבים, כי ישראל היא מעצמה גרעינית. עכשיו טוענים, שאין לנו ברירה, ושאנו מוכרחים לוותר מהכיוון ההפוך.

עיקר הטענות הן כמובן נגד הממשלה ונגד הקואליציה. רק הם אשמים באי-התקדמות המשא-ומתן, בהפרת הסכמים וכדומה. ערפאת לא אשם כלל, אף שהוא טרם שינה את האמנה הפלסטינית, למרות כל ההבטחות שנתן בעבר. בשלב מסוים הוא ניסה לטעון כאילו האמנה שונתה, אף שלא היו דברים מעולם. ולמי שלא זוכר, מייד אחרי חתימת הסכם אוסלו הוא הודיע, שסופו יהיה דומה לסוף

ההסכם שחתמו בשעתו עם שבט קורייש, שבוטל לאחר תקופה קצרה. הוא גם לא אשם, למרות הצהרותיו, שאין בינו לבין ה"חמאס" כל הבדל, רק שהוא מעדיף להשמיד את מדינת ישראל בשלבים.

חברו לתנועה של חבר הכנסת ברק, חבר הכנסת רמון, אמר לו, שמי שעומד בראש מערכת פוליטית כה גדולה חייב להפגין איפוק וקור-רוח. אברהם בורג, יושב-ראש הסוכנות, אמר, שברק עוסק כל היום במידור ובהחרמות ובסגירת דלתות ו"כך אי-אפשר להמריא".

אין ספק, שלו היתה ישראל מאוחדת בנושא המדיני, זה היה מחזק מאוד את עמדת המיקוח שלנו כלפי ארצות-הברית וגם כלפי כל העולם הערבי. אבל אם באים בשם חצי העם לערבים, וגם לארצות-הברית, ומייצים להם שלא לוותר לישראל; אם בפגישה שהתקיימה בביתו של שגריר ארצות-הברית בישראל דרשו פעילים בכירים במפלגת העבודה כי הממשל ינקוט סנקציות כלכליות והסברות שיכאיבו לעם בישראל, וכל זאת במטרה להביא להפלת ממשלת נתניהו – דברים אלה הם חמורים מאוד ומחלישים את כוחה של ישראל כלפי ארצות-הברית ואירופה.

מפלגת העבודה היתה צריכה לגלות קצת יותר אחריות כאשר מנוהל משא-ומתן רגיש וקשה על נושאים חיוניים, שיש להם השלכות על קיומנו בארץ-ישראל.

לכן, יש לדחות את ההצעות להביע אי-אמון בממשלה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת הלפרט. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מציע לסייעות האופוזיציה לבחון מחדש את המאמץ שהן עושות מדי שבוע להביע אי-אמון בממשלה, כי זה לא משיג את המטרה. זו אומנם זכות בלתי מעורערת של אופוזיציה, אבל נדמה לי שיש צורך לבחון מחדש אם ראוי לעשות זאת מדי שבוע, או למקד את זה אחת לתקופה מסוימת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה קרה עם האיום של הדרך השלישית?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כן, אני מדבר על זה.

גם אם הקואליציה היתה מודיעה היום שהיא משתתפת בהצבעה – כידוע לך, יש הודעה רשמית שהקואליציה לא תשתתף בהצבעה – אנחנו לא היינו משתתפים בהצבעה, וזה השבוע השני ברציפות. הסיבה לכך היא, כפי שאתה יודע ועם ישראל יודע, שבשנתיים האחרונות, מאז כינונה של הכנסת הזאת, אנחנו לפי עקרונותינו, לפי המצע שלנו, דוחפים כל הזמן להמשך תהליך השלום. כך עשינו בנושא חברון. אנחנו מעוניינים, זה אינטרס לאומי של כולנו, שיהיה הסכם על פעימה שנייה ושלישית. צודק ראש הממשלה שהוא רוצה לכוון את הפעימה השנייה עם השלישית. השלישית תבוא אחרי השנייה וצריך יהיה לבצע נסיגה גם בשנייה וגם בשלישית, כאשר בשנייה הנסיגה גדולה יותר, ואנחנו יודעים שהיא צריכה להיות בין 9% ל-13%. השנייה חייבת להיות.

כפי שאתה יודע, חבר הכנסת דראושה, לדרך השלישית יש מפה משלה, והיא הלכה לבחירות עם המפה הזאת. אנחנו נאמנים לדרכנו, אנחנו בעד הסכם שלום עם הפלסטינים. הסדר קבע זה הסכם שלום.

היו"ר ש' וייס:

על בסיס תוכנית-אלון, נכון?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

על בסיס עיקרי תוכנית-אלון אנחנו מוכנים לוותר על 55% מיהודה ושומרון ולהשאיר בידינו רק שטחים שאינם מאוכלסים בפלסטינים, או שיש בהם מעט מאוד פלסטינים, והם חיוניים ביותר לביטחוננו וחיוניים ביותר גם בתקופת טילים ונשק בלתי קונבנציונלי, ושטחי ביטחון כמו בקעת-הירדן, מדבר יהודה, צפון ים-המלח וכיוצא באלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אזורים כאלה יכולים למנוע טילים?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הם לא יכולים למנוע טילים, אבל גם כשהאמריקנים רוצים להשליט סדר ושלום ביוגוסלביה, הם לא יכולים לאיים רק בטיילים. הנה, גם בימים אלה אנחנו קוראים, שהם מכינים כוחות אשר ישליטו סדר ושלום בקוסובו, ואנחנו לא יודעים מה יקרה. אני מאמין לך שאתה שוחר שלום. אך אני לא מאמין שהאירנים הם שוחר שלום. אני לא מאמין שהעירקים שוחר שלום, והם יכולים יום אחד להשתלט על ירדן וגם על אזורים אחרים ולסכן את ביטחוננו.

נכון, אחת הסיבות העיקריות לכך שאנחנו דוחפים את ראש הממשלה שלא להתמהמה ולהמשיך היא, שאנחנו חושבים שממשלת ישראל, וגם אתה, חבר הכנסת דראושה, עומדים בפני הכרעה גורלית. יש הבדל בין נשק גרעיני בלתי-קונבנציונלי, נשק להשמדת המונים בידי פקיסטן או הודו, שהן רחוקות מאתנו, ויכול להיות שיש בזה גם איום בלתי ישיר לא רק על קיומנו ועל קיומו של העולם הדמוקרטי המערבי כולו, לרבות ארצות-הברית, אבל נשק גרעיני בלתי-קונבנציונלי בידי אירן ועירק יכול להביא להשמדת מדינת ישראל.

לכן, אני חושב, שהכרעה חשובה כזאת – אני אומר את זה גם לחברי וידידי, האלוף במילואים חבר הכנסת זאבי, המכונה גנדי – החלטה כזאת לא יכולה להתקבל אם אנחנו באותו זמן ובמקביל רואים אי-שקט, חיכוכים, מתיחות ואולי גם שפיכות דמים עם העם הפלסטיני. אנחנו רוצים, ככל האפשר, להסדיר את העניינים. אנחנו לא מדברים עכשיו על הסדר קבע, אנחנו מדברים על פעימה שנייה ופעימה שלישית, ואנחנו מדברים על פתיחת שיחות רציניות ביותר להסדר קבע, על כל הסוגיות.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מה העמדה שלך בקשר לנשק גרעיני? אמרת שישראל חתמה על האמנה. ישראל עוד לא חתמה על האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני.

היו"ר ש' וייס:

למניעת הפצה, נדמה לי שישראל חתמה. לביטול ניסויים לא.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

יכול להיות שאתה צודק.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הנשק הזה, במידה שהוא קיים, ואומרים שהוא קיים, הוא נשק שעדיין יש בו כדי להרתיע ויש בו כדי לאפשר לנו להגן על עצמנו מפני משטרים קיצוניים שרק הרשעות היא שמנחה אותם.

אני רוצה לסיים את הדברים ולומר, שאנחנו עדיין מאמינים שראש הממשלה יקיים את מה שהוא התחייב לו. אני בטוח בכך. הוא ענה על שאלתי בפגישה שהיתה לנו בשבוע שעבר, ב-2 ביוני, ביום

שלישי. הוא אמר לי שתהיה הכרעה. אני מקווה שההכרעה תהיה חיובית והכנסת תאשר ברוב גדול הסדר עם הפלסטינים לפעימה שנייה ושלישית ומשא-ומתן רציני להסדר קבע. אם לא, אין זכות קיום לממשלה. אבל במקביל אני פונה גם אליכם, חברי הכנסת אחמד סעד ודראושה. הבעיה היא, שגם הצד הפלסטיני חייב לקיים את ההתחייבויות שלו בכמה וכמה תחומים. אתם לא צריכים להיות חד-צדדיים ועליכם ללחוץ עכשיו על ערפאת שהוא יעשה את שלו; אנחנו נעשה את שלנו, ואני מקווה שבתוך שבועות מעטים ניפגש בכנסת ונהיה חלק מן הרוב שיאשר את ההסכמים.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, אני רוצה לשאול אותך שאלה, באמת באופן חברי. בתחילת דבריך הערת הערה כלפי האופוזיציה לגבי הטקטיקה של אי-אמון. זה נושא חשוב ושווה דיון, אבל מה דעתך בעצם שמה שקורה כאן זה הפוך; זאת אומרת, התגובה של הקואליציה על האי-אמון בעצם באה לנטרל אתכם. נכון?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

נכון.

הי"ר ש' וייס:

במובן מסוים ההתנהגות של האופוזיציה בריבוי הצעות אי-אמון היא קצת חריגה, אבל היא מין סוג של תגובה מול ראש ממשלה שלא מופיע וכן הלאה. התגובה של הקואליציה על התגובה של האופוזיציה היא מתוחכמת, היא באה בעצם לא מתוך עניין עקרוני של ביקורת על האופוזיציה, אלא היא מנטרלת אתכם לגמרי, משום שאם אתם או המפד"ל, כל אחד בדיוק מסיבה הפוכה, באים ואומרים: בתנאים כאלה אנחנו לא יכולים להצביע אמון בממשלה, על-ידי אי-הופעה אתם מנטרלים בינתיים לגמרי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, ההערה שלך נכונה. כפי שאמרתי שאני קורא לאופוזיציה לבחון את השיטה הזאת, מאחר שפעם שנייה אנחנו עושים את זה, אני חושב שגם אנחנו צריכים לבחון את צעדינו. כשאנחנו חותרים להזיז את תהליך השלום.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמעט שנתיים עברו מאז הקמת הממשלה הזאת. ראש הממשלה חתם על הסכם חברון, התחייב לבצע את הסכם אוסלו, אבל הוא משתהה, מעכב את ביצוע הפעימה השנייה, לא נותן תשובה לאמריקנים בקשר להצעתם ומשאיר את כל האזור בבלגן, בתוהו ובוהו, בתהיות שיכולות להסתיים בצורה גרועה ביותר לשני העמים.

אני חרד מכך שראש הממשלה הזה ימשיך בפעולות שלו, בשקרים שלו. לא רק שהוא יעייף אותנו כאן, אלא יעייף את כל האזור ויביא אחר כך לשפיכות דמים, לאסונות שיסבלו מהם יהודים וערבים.

הוא מנסה להופיע כסוחר שמתווכח על חצי אחוז כאן, חצי אחוז שם, ומתעלם לגמרי מהבעיה הגדולה, השאיפה של העמים להשיג שלום בין יהודים לערבים, לחסוך מאמהות את הסבל שהן סובלות, לחסוך מבחורים צעירים, יהודים וערבים, את קיפוח חייהם לשווא כאשר אפשר להגיע להסכם, אפשר לבצע את ההסכם ואפשר להגיע לשלום. אני אומר את הדברים הללו לגבי שני העמים. אני מאמין שהרוב היהודי והרוב הערבי רוצים בשלום.

לצערי הרב, ראש הממשלה הזה והקואליציה הפנאטית התומכת בו לא רוצים בשלום. אז הוא ממשיך לשחק משחקים. הוא גם רוצה להופיע כ"אבו-עלי", בערבית גיבור גדול, יותר גדול מרבין, זיכרוננו לברכה, יותר גדול מפרס. מראה את עצמו, והוא לא נכנע לאמריקנים, הוא לא נכנע לאירופים. לא רק שהוא לא נכנע לערבים, בכלל לא אכפת לו מכל העולם. לא אכפת לו מדעת הקהל בישראל, בארצות-הברית, באירופה ובכל מקום אחר. הוא אבו-עלי, בנימין נתניהו אבו-עלי.

היו"ר ש' וייס:

מה זה בדיוק אבו-עלי? בשביל הצופים, שירות הסברה לצופים הרבים שם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אבו-עלי זה מי שמנסה להראות את עצמו גיבור, חזק, שלא מפחד מאף אחד.

היו"ר ש' וייס:

גיבור אמיתי זה מוחמד עלי, ואבו-עלי זה כאילו. נכון?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מוחמד עלי זה שונה מאבו-עלי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבו-עלי בעברית זה "אני, אני עקיבא".

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אבל הוא גם מנסה, בפעולות שלו, בעיכובים, להקשות על ערפאת, להחליש את ערפאת. אולי הוא לא רוצה לחסל אותו גופנית ברצח, כי הוא חושש מדעת הקהל, הוא חושש מה יגידו, אבל כנראה הוא החליט, הוא והיועצים שלו, לנסות ולהחליש את ערפאת פוליטית, להחליש אותו בצורה שתפגע במעמדו הפוליטי בקרב הפלסטינים, בקרב העולם הערבי, ובמידה מסוימת הוא מצליח כנראה, לצערי הרב, להחליש את ערפאת בעיני הפלסטינים והעולם הערבי.

ההחלשה של ערפאת מחלישה את זרם השלום בעולם הערבי, היא מחלישה את השאיפה לשלום והאמונה בשלום בקרב הפלסטינים והיא מחלישה את האמונה בשלום גם בקרב הציבור היהודי במדינת ישראל ובעולם כולו. ערפאת חלש כפרטנר אינו מועיל לא לנתניהו, לא לממשלת ישראל ולא לאף אחד אחר.

אני חושב, שראש הממשלה הזאת מזיק לאינטרסים האמיתיים של מדינת ישראל, מזיק לאינטרסים האמיתיים של האזור כולו.

חזרתי אתמול בלילה מביקור קצר במצרים. נפגשתי שם עם כמה אנשים, מהאנשים הבכירים שעשו ימים ולילות כדי לקדם את השלום הישראלי-הערבי, ולא רק את השלום הישראלי-הפלסטיני. שמעתי את דברי האכזבה הגדולה מהממשלה הזאת, האכזבה הגדולה מבנימין נתניהו. הם רואים שהוא מוביל את האזור הזה למלחמות. זו מצרים, שהאמינה שאין עוד מלחמות במזרח התיכון. עמד כאן, לא עוד מלחמה. בנימין נתניהו עושה עוד למלחמות NO MORE WAR הנשיא סאדאת ואמר: ולשפיכות דמים, שכולנו נסבול מהן, יהודים וערבים.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים ולומר, שבכל זאת אני מבין שלא תהיה ברירה לבנימין נתניהו, אלא לקבל את ההצעה האמריקנית. בסוף, ראס בן ענו, כמו שאומרים, הוא יחתום על הסכם והוא יצטרך לבצע את ההסכם. אבל השאלה היא: מתי? ומה המחיר? כי יכול להיות מחיר שיהיה אסון לשני העמים. אני רוצה, כאיש שלום, לראות הסכם מחר, הסכם מהיר, שימנע מאתנו עוד שפיכות דמים.

אני מסיים ואומר: אם הוא יביא לכנסת הסכם שיהיה מקובל על הפלסטינים, אנחנו, סיעת מד"ע-רע"ם, מתוך אחריות ציבורית, מתוך אהדה לתהליך השלום ורצון להגיע להסכם שלום, נתמוך בהסכם שיהיה מקובל על הפלסטינים ומקובל על הרשות הפלסטינית, כי זה יהיה לטובת כולנו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מאוד מודה לחבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת בויס, אתה תוכל לדווח לראש הממשלה שיש כאן התחייבות של סיעת מד"ע לתת רשת ביטחון מוצקה קדימה.

חבר הכנסת רחבעם זאבי. אחריו – חברת הכנסת יעל דיין.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

בהשוואה למפלגה הגדולה באופוזיציה – זו עמדה אחראית ואמיצה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא אחראי לאופוזיציה. אני אחראי לסיעה שלנו. אם יבוא הסכם שלום – – –

היו"ר ש' וייס:

זו הודעה חשובה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אם יבוא הסכם שלום מקובל ומוסכם על הפלסטינים ועל ערפאת – אנחנו נצביע רשמית.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זה מה שאמרתי, ושיבחתי אותך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא מעניין אותנו איך תצביע העבודה, או מרצ. אנחנו מצביעים בעד.

רחבעם זאבי (מולדת):

האם עלי להישאר פה, או לרדת בחזרה?

היו"ר ש' וייס:

לא, אתן לך את כל הזמן, חבר הכנסת זאבי.

זה יכול להיות מעניין. קודם היתה ביקורת על הממשלה הקודמת, על כך שהיא עשתה הסכם עם דראושה, ועכשיו אתם תעשו. זה יהיה תיקו נפלא מבחינה היסטורית. בבקשה, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, סיעות האופוזיציה משמאל מגישות היום הצעת אי-אמון בראש הממשלה בשל מדיניותו המעדיפה את שלמות הקואליציה על פני סיום הפעימה השנייה.

עדיין אינני יודע אם יש לנו אמון בראש הממשלה, אם לא, אבל לא מפני שהוא מעדיף את שלמות הקואליציה, שהרי זוהי התנהגות לגיטימית לכל ראש ממשלה ולכל מפלגה הנמצאת בשלטון. הספקות שלנו באמון בראש הממשלה ובממשלה הזאת הם מפני שאיננו בטוחים שהעומד בראשה מעדיף את שלמות הארץ על פני שלמות הקואליציה.

אנחנו תמכנו בבחירתו של בנימין נתניהו לראשות הממשלה מפני שהאמנו כי הוא יאבק על שלמות הארץ ולא ייתן את ידו להקמת מדינת טרור ערפאתית בלב ארץ-ישראל. לצערנו, המציאות טופחת על פנינו וראש הממשלה הלאומי, מנהיג הליכוד, שהוא המשכה של תנועת החרות מייסודו של הארגון הצבאי הלאומי, דווקא הוא, בן למשפחה הלוחמת, מביא עלינו את האסון הזה, ולא חשוב אם מדינת המחבלים תתחיל עם עוד כך וכך אחוזים מאדמת המולדת או בפחות אי-אלו אחוזים. חשוב הוא שלנגד עינינו, ואפילו בתמיכתנו, קמה מדינת המחבלים עם צבא המחבלים הגדול והחמוש, ואנחנו לא פועלים לחיסולה כבר בשלב הזה, וכאשר ניאלץ לעשות זאת – נשלם מחיר דמים רב ויקר, כי הפלסטינים מתארגנים, מתאמנים, מתרגלים ומתחמשים לקראת ההתנגשות שעתידה לבוא.

ערפאת איננו חדל מלהזהיר אותנו, שאם לא נמשיך בפעימות – קרי: נסיגות והפקרת מחוזות המולדת לידינו – יהיו מאורעות דמים. מחרים מחזיקים אחריו באזהרה הטיפשית הזאת גם יהודים טובים. גם חבר הכנסת דראושה, שאיננו יהודי, מזהיר אותנו מפני הדמים שיישפכו אם, חס וחלילה, לא תהיה נסיגה. האזהרה הזאת באה אצלם הן מפחד והן מטיפשות, בלי שיבינו כי מי שיסחוט מאתנו "פעימה" או הגדלתה באחוזים אחדים – ימשיך ויסחוט בדרך הזאת גם את הנסיגות הבאות עד ל"קו הירוק" הזכור לדיראון, וגם מערבה ממנו עד לקו הכחול של הים התיכון, כי מודוס אופרנדי שהצליח בידם ישמש מופת ודוגמה להמשך המאבק שלהם עד ל"שחרורה המלא של פלסטין", כמצוות האמנה הפלסטינית והחלטות המועצה הלאומית הפלסטינית.

ראש הממשלה עדיין לא מבין, שאין טעם בהחזקת בקעת-הירדן ומעברות הירדן בידינו, כאשר השטחים השולטים בעורפם – גב ההר של יהודה ושומרון – נמצאים בשליטת האויב. לא נוכל להחזיק

בקו הירדן כאשר קווי האספקה והפינוי נשלטים ומופרעים על-ידי גיס חמישי פלסטיני ומשטרה-צבא של פלסטינים.

לכן לא חשובים כל כך האחוזים שעליהם נאבק ראש הממשלה. מה שחשוב הוא ביטול האופציה של מדינת המחבלים בלב הארץ, ומה שחשוב הוא להוציא תעודת פטירה רשמית להסכמי אוסלו שנרצחו זה כבר בידי הנוכל מעזה. מה שחשוב זה להסביר לערפאת, וגם ליהודים, שאם הוא יפנה שוב, חס וחלילה, לדרך האלימה של אינתיפאדה וטרור, תבוא עליהם נכבה שנייה, כפי שהם עוללו לעצמם את הנכבה הראשונה במלחמת תש"ח.

הממשלה הזאת מתכוונת, כנראה, להתיר את כניסתו לארץ-ישראל של מנהיג ה"חמאס" שיח' אחמד יאסין, וזו תהיה טעות חמורה, שגם בגללה נשלם בדמים. החלטה כזאת דומה להחלטת השאח הפרסי, שהתיר את כניסתו לאירן של חומייני ו"אכל" ממנו את ההפכה החומייניסטית; "אכל" – בעגה הישראלית, בסלנג המקובל. הנימוקים אז להתרת שובו של חומייני לאירן היו, שכך הוא יהיה בפקוח ונזקו יהיה מזערי. בנימוקים כאלה משתמשים גם המצדדים בשובו של שיח' יאסין, ולא לומדים דבר מההיסטוריה ומהניסיון.

נאמר באומץ, שהסכם אוסלו מת. עם ישראל חי. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת זאבי. חברת הכנסת יעל דיין, ואחריה – אחרון הדוברים, חבר הכנסת זאב בוים.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

על המאבק של יעל דיין בעניין מעמד האשה מגיע לה "יישר כוח" גדול.

יעל דיין (העבודה):

תודה רבה.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר, שחבר הכנסת מאיר שטרית, יושב-ראש הקואליציה, הודיע שהצעות האי-אמון וההתכנסויות השבועיות האלה הן טרטור. הוא השתמש בביטוי "טרטור הכנסת". לכן, כבוד היושב-ראש, אני כמעט אחת לפני אחרון המטרטורים של הכנסת עד שבוע הבא –

היו"ר ש' וייס:

אני לא חושב שזה טרטור, כי אף אחד מחברי הכנסת לא הגיע למליאה כדי להיות מטורטר. הם פשוט בילו במזנון.

יעל דיין (העבודה):

השאלה היא מי המטורטר ומי המטרטר, ודרך אגב יש פרלמנטים בעולם שמקבלים בהם את המשכורת או את השכר או את התגמול גם על-פי ימי הנוכחות. בדרך כלל – – –

היו"ר ש' וייס:

אבל במשכן, לא במליאה. במשכן תמיד מלא.

יעל דיין (העבודה):

אני רוצה לומר, שחבר הכנסת שטרית אמר, שהוא גם רואה בזה טרחה רבה לחברי הכנסת להגיע בכלל למשכן ולחלק מהם לירושלים ושהוא משחרר אותם. השחרור הזה הוא על חשבון כולנו, משום שאנחנו או חלק מאתנו – אינני שותפה לזה – דורשים מדי פעם גם העלאות משכורת, גם הצמדה, עכשיו גם יש בקשה לחזור לפנסיה המורחבת. אני רוצה לדעת אם הקואליציה פטורה מקבלת משכורות ומהשתתפות בחיים הפעילים של הבית.

להציג את הדיונים האלה כטרטור – מדוע לא להמשיך ולהרחיב את זה? אני חושבת שגם שאילתות הן טרטור לשרים, משום שמטרידים אותם והם צריכים למנות מי מאנשיהם לאסוף חומר. אני חושבת שגם בהצעות לסדר-היום יש משום טרטור מסוים, משום שהן מחייבות לפחות איזו תגובה ותשובה. ודאי שסתם דיונים במליאה יש בהם משום טרטור. לכן, כאשר מדברים על כבוד הבית הזה וקוראים להצעות אי-אמון טרטור הכנסת, וגם מפגינים את זה – לצערי, גם מהאופוזיציה אבל בוודאי מהקואליציה – יש בזה משום אי-כבוד מוחלט.

עכשיו, עם תום הדיון הזה, אנחנו יודעים היטב שהוא לא מעניין, כנראה, ודאי שלא את הממשלה ולא את ראש הממשלה ולא את הקואליציה – אנחנו יודעים מדוע הם אינם כאן. הם אינם כאן, כי אין להם רוב. אין להם רוב, והעדר הרוב הזה מעמיד בסימן שאלה גדול את עצם הדיון המדיני, משום שאין רוב לקואליציה בבית הזה לא בנושא המדיני, לא בנושא הכלכלי-החברתי, והמחבואים האלה שמשחקים אתנו ותפיסת מקום מסתור כדי להימנע מההכרה בזה שאין רוב מחזירים אותנו לנושא אחר, אולי, של חוק הבחירה הישירה, שהדעות חלוקות עליו, אבל אין כלל שאלה שבמחלוקת לגבי תפקוד הבית הזה תחת החוק הזה וחוסר הרצון וחוסר העניין המוחלט של אותו חלק מהבית שאיננו נזקק לרוב – מדוע שהוא כן יהיה כאן? מדוע שיהיה כאן ראש הממשלה כמדובר באי-אמון, בהצעת אי-אמון שבה גם אם יש רוב לאופוזיציה – היא אינה מפילה אותו. אין לו סיבה לא לענות, לא להתעניין, לא לשמוע, לא להיות קשוב, ואני רוצה לומר, שחוסר הקשיבות הזה הוא חוסר קשיבות לרוב רובו של העם, כי הרוב שיש לנו בדיונים האלה ובהצבעות האלה הוא לא רוב של קבוצה מקרית של חברי כנסת שנקראת "אופוזיציה", זו קבוצה של חברי אופוזיציה שמייצגים אותו חלק יחסי בעם, ולא להקשיב ולא להיות ולא לשמוע ולהתחבא מזה ולשחק ברוגז – זה לשחק ברוגז עם הדמוקרטיה, זה לנהוג מנהג בת-יענה עם ביטחון ישראל, זה לשחק נשף פורים ולשים מסכות גם בנושאי דת

ומדינה, גם בנושאי תרבות, גם בנושאי חינוך, גם בנושאי התנחלויות; סדרה של מסכות, של העמדות פנים, של הונאות ושל שקרים, שכולן עניינן ברווח זמן. אבל אני רואה שהשר רפאל איתן איננו מפסיד זמן, כי הוא מנהל דיון מאוד אינטנסיבי – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גדעון עזרא – – –

יעל דיין (העבודה):

הוא אפילו לא שומע אותך.

היו"ר ש' וייס:

זה קצת מפריע. חבר הכנסת גדעון עזרא. חבר הכנסת גדעון עזרא. זה טיפה מפריע, כי זה בדיוק מולך, והשיחה שלך קצת מפריעה לדוברת.

יעל דיין (העבודה):

יש כאן פרסה ומסדרונות, ומאחר שבין כך ובין כך אתם לא קהל רב כאן, אז אולי תואילו לנהל את הדיון הזה בחוץ.

רווח הזמן הזה, שכאילו מרוויח ראש הממשלה ב"דיונים", זה רווח זמן של פתיל שמוביל לפיצוץ, זה רווח זמן אל הדינמיט, זה רווח זמן אל השכול, זה רווח זמן אל ההידרדרות בכל תחומי חיינו.

אמרו לנו לפני יותר משנה, שיש הסכם בדרך, ובחודשים האחרונים הרבו לעשות – כל רגע אומרים לנו: או-טו-טו יש הסכם; האמריקנים אומרים: עוד שבוע, עוד יומיים, אצלי השמפניה כבר בתא הקירור במקרר, משום שאני באמת רוצה את הפעימה כאשר יהיה עליה ההסכם. השבוע אמרו לנו: אולי מחרתיים, ואחרי יום אמרו לנו: בעצם לא התכוונו למחרתיים, זה ייקח זמן. זה ייקח זמן משום שאנחנו עוסקים בביטחון ישראל; נושא חדש, וזה נושא שדורש הרבה זמן כדי לקבל החלטה עליו.

אריק שרון היה צריך לעמוד כאן; השר שרון היה צריך לעמוד כאן במקומי ולהגיד את הדברים שהוא אמר בישיבת הממשלה. הוא אמר: אני לא יודע כלום, ואני לא יודע, ושרי הממשלה האחרים לא יודעים כלום, ואני בספק אם ראש הממשלה יודע. ולפיכך, כל ההזנה הזאת היא דרך התקשורת. אין תוכנית, אין פעימה, אין לוח זמנים, אין ביטחון, אין שלום, והכול נאמר על-ידי שר בממשלה. או לחלופין שר הביטחון, מרדכי, היה צריך לעמוד כאן במקומי – – –

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

יעל דיין (העבודה):

שר הביטחון אמר לנו, שבהעדר הסכם – והוא לא אמר את זה בהתרפסות, הוא חבר בכיר בממשלה – הוא אמר, שבהעדר הסכם הוא מזהיר אותנו מפני אובדן הביטחון. אנחנו לא מקשיבים לא לאריק שרון מצד אחד, לא לשר הביטחון מצד שני; אנחנו רואים את החיוכים, אנחנו רואים את הזחירות, שמובילים לכלום, ואנחנו נמצאים כאן, בהחלט בפני שוקת ריקה, וזו שוקת של הונאה ושל שקר, והדברים האלה נאמרו כאן חזור והיאמר, וגם הדברים האלה לא עושים רושם על אף אחד.

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

יעל דיין (העבודה):

אני אסיים. אני רוצה לומר ולחזור ולומר, שראש הממשלה לא קיבל מנדט למה שקורה היום. הוא לא קיבל מנדט לא להעדר שלום וביטחון, הוא לא קיבל מנדט להונאה מהסוג שהוא עוסק בה, הוא לא קיבל מנדט גם לאבטלה ולא לבזבז זמן שהוא בזבז חיים; הוא לא קיבל מנדט להתעלם מרצון העם שמובע בהצבעות שקיימות בבית הזה, הוא לא קיבל מנדט לדבר על שלום בטוח ולהגיש לנו לא שלום ולא ביטחון.

אולי לראש הממשלה יש סיבות לצחוק ולהיות באיזה חדרים אחרים ולהתעלם מהבית הזה. הצחוק הזה יביא אותנו, חס וחלילה, לא לשלום, לא לביטחון, אלא לעוד מלחמה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחברת הכנסת יעל דיין. חבר הכנסת זאב בויס – אחרון הדוברים. חמש דקות לכל דובר. אנחנו מצלצים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמצוות אנשים מלומדה, ככה הריטואל הזה שכופה עלינו האופוזיציה בהגישה כל שבוע הצעת אי-אמון בממשלה; אולי צריך לומר בעניין הזה: היא איננה

מחסירה פעימה, כל שבוע. מותר לנו לתמוה ולתהות או להרים גבה עד היכן ראוי להשתמש בכלי הפרלמנטרי החשוב הזה.

אני רוצה לומר, שאצלנו בקואליציה יש ויכוח בנושא הזה. לפני שבועיים – אני אומר את דעתי האישית – הצטרפתי אל חברי כאשר החרמנו את הצבעתם, כי חשבתי שלפחות כאשר ראש ממשלה אינו נמצא בארץ, ראוי שגם אופוזיציה, תהיה הלוחמנית ביותר ומתנגדת ביותר למדיניות ראש הממשלה והממשלה כולה – ראוי שתתאפק ותספור שבעה ימים ותמתין עד שישב ראש הממשלה מחוץ-לארץ.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היום הוא בארץ?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

רגע. לעומת זאת, גברתי חברת הכנסת גוז'נסקי, בשבוע שעבר באו לידי ביטוי חילוקי הדעות. חלק מחברינו נכח והשתתף בהצבעה וחלק חשב שראוי שלא להשתתף בהצבעה. חלק חשב שצריך לכבד את הבית והכלים הפרלמנטריים שהוא מציע, וחלק אחר, לשיטתו, היה סבור, ששימוש מופרז בכלי הזה הוא הוא שיוצר זילות במוסד.

אבל, היום שמעתי את יושב-ראש האופוזיציה, את חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אומר, שאילו היה הדבר תלוי בו – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

יושב-ראש האופוזיציה הוא אהוד ברק, אני יושב-ראש סיעת העבודה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יושב-ראש סיעות האופוזיציה. איך להגיד את זה: מרכז סיעות האופוזיציה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

מרכז האופוזיציה ויושב-ראש סיעת העבודה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

כל תואר, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ובלבד שיהיה במסגרת האופוזיציונית.

אני שומע אותו מדבר הבוקר ברדיו ואומר: אילו היה הדבר תלוי בי, הייתי מגיש יום-יום, כל יום, אי-אמון בממשלה הזאת.

סופה למדבר (העבודה):

ארבע פעמים ביום.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

זה הזכיר לי את השיר ששרנו פעם בתור ילדים: מדוע לא יבוא פורים פעמיים בשבוע? והנה מודיע לנו חבר הכנסת אלי גולדשמידט, שהוא מבקש "פורים שפיל" כל יום.

אני שואל את עצמי ואת חברי בספסלי האופוזיציה, בעניין המדיני, דווקא עכשיו, גם אם מרביתנו לא יודעים את כל העובדות, אופוזיציה כקואליציה, אבל אנחנו שומעים שזהו עיצומו של הרגע, הכנה לרגע הקריטי המתקרב שבו הולכת הממשלה לבצע את הנסיגה, את הפעימה השנייה – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

איך אתה יודע שמשוהו קורה?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

מתרבים הסימנים שאנחנו לפני ההכרעה הזו. גם אם אני לא יכול להגיד בדיוק מה הרגע, אבל, חבר הכנסת פורז, זהו בדיוק העניין: כיוון שלא אתה ולא אני יודעים בדיוק מתי הרגע, מצטברות הידיעות שהממשלה עומדת בפני ההכרעה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת בויים, האי-ודאות נמשכת כבר שנה וחצי.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

תקשיב לי, גם באי-ודאות הזאת יש צמתים, ואני חושב שמוסכם על כולנו, שאנו עומדים בפני הצומת האחרון שלפני הכרעה. אז דווקא עכשיו אופוזיציה אחראית היתה צריכה לבוא ולומר: בואו נמתין עכשיו, נספור עוד כמה ימים, ניתן לממשלה את ההזדמנות, שפירושה מידה מסוימת של התאפקות, כדי לראות מה תביא לבית הזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איך אתה רוצה שנהיה אחראיים?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

גברת גוז'נסקי, עזבי. כאשר דיברתי על אופוזיציה אחראית, את מבינה למי התכוונתי. הרי לא אלייך.

אברהם שוחט (העבודה):

איך נדע מה קורה, כאשר אריק שרון לא יודע מה קורה?

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נא לשבת. מייד בתום דבריו של חבר הכנסת בויים ניגש להצבעה. צלצלנו כבר לפני חמש דקות.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

הוויכוח שלנו עם הממשלה הקודמת לא היה על העניין האסטרטגי. להיפך, אמרתי לא פעם ואני אומר זאת פעם נוספת: יש שני ראשי ממשלה בישראל, יצחק רבין המנוח, זכרו לברכה, שעשה במהלכו האסטרטגיים והמדיניים שינוי עמוק אצלנו, בחברה הישראלית – בגדול אני אומר – ביחס לעניין השלום, ואני בא ומוסיף ששינוי נוסף, לא פחות חשוב, עושה ראש הממשלה דהיום בנימין נתניהו אצל הפלסטינים, בכך שבדרך שבה הוא מנהל את המשא-ומתן, מבחינה טקטית, הוא מנמיך את הציפיות, ציפיות שגברו אצלם כתוצאה מביצוע אוסלו א' וב'.

דליה איציק (העבודה):

הרי אתה אומר שאתה לא מאמין בכך.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני מאוד מאמין בזה. אני מוכן גם להסתמך על דברים שאומר יאסר ערפאת עצמו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא שומע מה שאתה אומר.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, יאסר ערפאת בשעתו, בעת ביצוע הסכמי אוסלו א' וב', הופיע על המרפסת בכיכר-פלסטין בעזה ודיבר על כך, שאם לא 92%, אז 90% מהשטח שכבשה מדינת ישראל בשנת 1967 יוחזרו לפלסטינים, ועליו תקום מדינה פלסטינית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אנחנו עומדים לסיים, אל תפריע.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

ומה-92% האלה אני רואה עכשיו על איזה תחום של טריטוריה ואחוזים מנהלים היום את המשא-ומתן עם הפלסטינים, ואף אחד לא יכול לבוא ולומר שאין הבדל.

לכן אני סבור, שהיה ראוי שבעת הזו, שהיא תקופה קריטית, על סף הכרעה, היתה אופוזיציה אחראית ממתונה עם הצבעות אי-אמון.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלול, אל תפתח את זה מחדש. חבר הכנסת בויס, אל תשים לב להערות, נא לסיים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש מכם שתעשו משהו שאינו מתאים לטבע שלכם, כי הטבע שלכם הוא מה שאתם עושים עכשיו. ראינו מה קרה עם "עכשיו". אין לכם אורך רוח, את דרכי ניהול המשא-ומתן של המזרח התיכון אתם לא מכירים. היה צריך לתקן את זה, וזה מה שעושה הממשלה הזאת, ועל כך אתם באים להצביע לה אי-אמון. היא ראויה עכשיו לאמון שלכם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת בויס. חברים, אנחנו עוברים להצבעה. נא לשבת. שאלתי היא, האם אתם רוצים הצבעה אישית או הצבעה אלקטרונית.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה לשאול האם אתם מוכנים שנקיים הצבעה אחת. מוכנים.

עוברים להצבעה. חברי הכנסת, הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל: 1. מדיניותו של ראש הממשלה המעדיפה את שלמות הקואליציה על פני סיום הפעימה השנייה – זוהי הצעת העבודה-מד"ע-רע"ם; 2. ממדי האבטלה – הצעת סיעות מרצ-חד"ש-בל"ד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הצבעה בנפרד.

היו"ר ש' וייס:

הנושא הראשון: הצעת סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל מדיניותו של ראש הממשלה המעדיפה את שלמות הקואליציה על פני סיום הפעימה השנייה. זוהי ההצבעה הראשונה.

הצבעה מס' 1

בעד הצעת סיעת העבודה-מד"ע-רע"ם להביע אי-אמון בראש הממשלה – 38

נגד – 10

נמנעים – 1

היו"ר ש' וייס:

38 תומכים בהצעת האי-אמון, עשרה מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע, שעל-פי הכללים ועל-פי החוק החדש, הממשלה לא נפלה.

הצבעה שנייה: ממדי האבטלה, הצעת סיעות מרצ-חד"ש-בל"ד, אנחנו עוברים להצבעת אי-אמון.

הצבעה מס' 2

בעד הצעת סיעות מרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה – 38

נגד – 9

נמנעים – 1

היו"ר ש' וייס:

38 תומכים, תשעה מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע, שאלה התוצאות, ועל-פי החוק החדש, הממשלה לא נפלה. 38 תומכים באי-אמון, תשעה מתנגדים, אחד נמנע.

הפרק הזה בסדר-יומנו תם ונשלם, ואנחנו עוברים להמשך סדר-היום.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את שר התחבורה לתת תשובות על שאלות רגילות. עוד לא ראיתי מתח כזה במליאה לקראת שאלות רגילות. חבר הכנסת דהן, מה קרה?

השר ישיב על שאלתא מס' 2472, של חברת הכנסת נעמי חזן.

הכרטיס "חופשי יומי"

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר התחבורה ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

בתשובה על שאלתא ששאלתי בדצמבר 1996 בעניין כרטיס "חופשי יומי", השיב שר התחבורה, שהנפקת הכרטיס הופסקה לחודשים ספורים במטרה לבדוק את כדאיותו. כמו כן, השר הבטיח לפרסם נתונים על רווחיות הכרטיס.

רצוני לשאול:

1. האם נעשו סקרים על אודות השימוש בכרטיס, ואם כן – מה הן המסקנות?

2. אם נמצא בסקרים כי הכרטיס כדאי, מדוע לא חודשה הנפקתו?

3. מדוע בוטל הכרטיס לאור מדיניות המשרד בדבר עידוד השימוש בתחבורה ציבורית?

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להשיב על שאלתא מס' 2742, של חברת הכנסת נעמי חזן, בנושא: הכרטיס "חופשי יומי".

3-1. במענה על השאלתא הנני שמח להודיעך, כי ב-1 במרס 1998 חודשה הנפקתו של הכרטיס "חופשי יומי" של קואופרטיב "דן" בתל-אביב.

חידוש הכרטיס נעשה לאחר ביצוע סקר ומבחנים נוספים אשר הראו את הכדאיות בהפעלת הכרטיס והסרת התנגדות אגף התקציבים במשרד האוצר לכרטיס שבנדון.

עם חידוש השימוש בכרטיס נשמרה מתכונתו של הכרטיס – תחום תוקפו ושעות השימוש בו – כפי שהיה ערב הפסקת שיווקו לציבור.

האמור לעיל הינו בהמשך לתשובת שר התחבורה מר יצחק לוי, שנמסרה לפרוטוקול ביום 10 בפברואר 1997, על שאילתא הקודמת שלך.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת נעמי חזן.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני שמחה שהתקשורת בנושא שאילתות גם מניבה פירות. האם תוכל למסור אם הדבר נכון גם לגבי "אגד".

היו"ר ש' וייס:

תודה. תשובתך, השר.

שר התחבורה ש' יהלום:

אין בידי נתונים לגבי "אגד", אבל אם באמת המצב הוא שהדבר הופסק, אשמח לבדוק. לדעתי, היה טיפול באותו כיוון כפי שנמסר לי על-ידי אנשי משרדי. אבדוק את העניין.

עדכון תעריפי התחבורה הציבורית

חבר הכנסת א' גבאי שאל את שר התחבורה ביום כ' באדר התשנ"ח (18 במרס 1998):

מן העיתונות – "ידיעות אחרונות, 8 במרס 1998 – עולה, שתעריפי התחבורה הציבורית מתעדכנים אוטומטית פעמיים בשנה, בהתאם לשיעור עליית המדד. הדבר פוגע בשכבות החלשות.

רצוני לשאול:

1. איזה שינוי בשיטת התמחור יינקט כדי להוריד את המחיר לאזרחים?

2. כיצד יפעל משרדך למען התייעלות של "אגד" שתסייע להורדת העלויות למשלם המסים?

תשובת שר התחבורה ש' יהלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במענה על השאילתא, הריני מבקש להביא לידיעתך, כי עם כניסתי לתפקיד הכרזתי, שברצוני לשנות את החלטת הממשלה מאוגוסט 1986 בעניין עדכון תעריפי הנסיעה בתחבורה הציבורית.

ההחלטה, המעוגנת משפטית בצו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (תעריפי הנסיעה בקווי שירות באוטובוסים), קובעת, שתעריפי הנסיעה יועלו פעמיים בשנה – ב-1 במרס וב-1 בספטמבר – בשיעור התייקרות מדד המחירים לצרכן.

2. לשם שינוי המצב הנ"ל פניתי לשר האוצר, כדי להקים צוות מקצועי משותף למשרדי ולמשרד האוצר, אשר יבחן את שיטת עדכון התעריפים כאמור לעיל, במגמה לצמצם הן את שיעורי ההתייקרות והן את תדירותם.

מיגון רכב שנרכש בשיטת "ליסינג"

חבר הכנסת א' לובוצקי שאל את שר התחבורה ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

פניות שהגיעו אלי – מצורפות בזה – מעלות בעיה של השתתפות המדינה במיגון כלי רכב של תושבי יש"ע שרכשו את רכבם בשיטת החכירה "ליסינג". על-פי הדרישה הפורמלית, השתתפות המדינה ניתנת רק כאשר הרכב רשום על שם תושב יש"ע. זה לא המצב ברכישת חכירה.

רצוני לשאול:

כיצד יפעל משרדך בנדון?

תשובת שר התחבורה ש' יהלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

במענה על השאילתא הנ"ל, שהופנתה במקור לשר הביטחון, הריני להודיעך, כי על-פי נוהלי המיגון המעודכנים, ניתן למגן רכב הנרכש ב"ליסינג". אישור המיגון יינתן במסגרת ועדת חריגים. על האזרח להגיש תצהיר בפני עורך-דין, כי הרכב משמש לצרכיו הפרטיים בלבד.

נוהלי המיגון הועברו לידיעת ראשי המועצות ביש"ע.

שירות "אגד" בקו ירושלים-קריית-ספר

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר התחבורה ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

תושבים מקריית-ספר שהיו בשבת האחרונה בירושלים וביקשו לחזור במוצאי שבת לבתיהם מסרו, כי נאלצו להמתין בתחנה שבצומת כביש רמות-בר-אילן יותר משעה, עד שבאו כמה אוטובוסים, שגם הם היו מלאים. נוצרה מהומה שהצריכה אף את התערבות המשטרה.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים שנמסרו נכונים?

2. אם כן, ולנוכח הידיעות כי מדובר במקרים חוזרים – מה ייעשה בנדון?

תשובת שר התחבורה ש' יהלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תדירות הנסיעה בקו ירושלים-קריית-ספר הינה כל חצי שעה בהתאם ללוח הזמנים.

במוצאי שבת, ט"ז באדר, עקב ריבוי הנוסעים, נשלחו שני אוטובוסים לתגבור הקו, אך עקב התקהלות בצומת שמואל-הנביא חל עיכוב בהגעת האוטובוסים. מעבר האוטובוסים התאפשר רק לאחר התערבות המשטרה בהסדרת התנועה באזור. בגלל ההתקהלות האמורה נגרם האיחור בהגעת האוטובוסים.

2. המידע שנמסר לך, שלפיו מדובר במקרים חוזרים ונשנים, אינו נכון.

יש לציין, כי במועדים שבהם צפוי עומס יתר של נוסעים, "אגד" מגדילה את תדירות הנסיעות בקו, כפי שנעשה לאחרונה בחג הפסח, וזאת על מנת לתת שירות טוב לנוסעים.

טיסות "אל על" במוצאי שבתות

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר התחבורה ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

חברת "אל על" מפעילה טיסות יוצאות מישראל מייד בצאת השבת, ללא נתינת זמן כדי צורך ההגעה לנמל התעופה לאחר צאת השבת. מועד טיסות בסמוך לצאת השבת מונע מציבור רחב לנסוע בטיסות אלו, ופעמים מועד הטיסה הבא הוא רק לאחר ימים מספר.

רצוני לשאול:

1. האם אין בכך פגיעה בנוסעים שומרי שבת?

2. מה יעשה משרדך בנדון?

תשובת שר התחבורה ש' יהלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. חברת "אל על" אינה טסה בשבתות ובמועדי ישראל מכוח החלטת הממשלה.

מעבר לכך, החברה ערה ורגישה לצורכי הציבור הדתי ועושה מאמצים לקבוע את לוח זמני הטיסות תוך התחשבות מרבית בציבור זה.

ברוח האמור לעיל "אל על" משתדלת שלא לקבוע מועדי טיסות בסמוך לשבת.

עם זאת, יש טיסות מסוימות הממריאות במוצאי שבת בגלל מגבלות רעש בשדות התעופה באירופה בשעות מסוימות, המונעות אפשרות המראה או נחיתה.

על מנת שיהיה אפשר להפעיל את המטוסים בימי א' ובמוצאי שבת בהתאם לביקוש הנוסעים, חלק מסוים של הטיסות מתבצע לאור המגבלה האמורה במוצאי שבתות.

דרכי הגישה ל"מרכז השלום" בתל-אביב

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר התחבורה ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

בימים הקרובים ייפתח "מרכז השלום" בתל-אביב – באחד הצמתים העמוסים ביותר במדינה.

רצוני לשאול:

1. כיצד יפעל משרדך כדי למנוע צפיפות גדולה של כלי רכב בסביבת מרכז זה?

2. האם מתוכנן מחלף בצומת זה?

3. מתי יחלו הפעולות להרחבת הגישה לצומת זה?

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להשיב על שאילתא מס' 2813, של חבר הכנסת שלום שמחון, בנושא "מרכז השלום" בעיר תל-אביב.

1. ביצוע הרחבה ושיפורים בצמתים עירוניים הינו באחריות הרשות המקומית. משרד התחבורה מסייע לעיריות במימון פרויקטים תחבורתיים, לרבות שיפור צמתים, ובהתאם לסדרי עדיפויות ומגבלת התקציב.

ביצוע הרחבת צומת קפלן-דרך-פתח-תקווה, נשוא השאילתא, נכלל בסדרי העדיפויות להשתתפות משרדנו, במסגרת תקציב הפיתוח של המשרד.

2. אכן, קיימות תוכניות להקמת מחלף בצומת קפלן-דרך-פתח-תקווה.

בשלב ראשון מתוכננת הרחבת הצומת למלוא רוחב זכות הדרך במפלס אחד, כנגזר מהתוכניות למחלף הצומת.

3. הרחבת זרוע הגישה המזרחית לצומת קפלן-דרך-פתח-תקווה כבר בוצעה, לרבות נתיב לפנייה חופשית ימינה ממזרח לצפון.

ביום שישי, י"א בסיוון התשנ"ח, 5 ביוני 1998, פורסם על-ידי "נתיבי איילון" מכרז לביצוע עבודות סלילה ותשתית להרחבת צומת קפלן-דרך-פתח-תקווה בתל-אביב.

שלום שמחון (העבודה):

אני מסתפק בתשובה.

מסע פרסום של "אגד" נגד ראש הממשלה

חבר הכנסת מ' קליינר שאל את שר התחבורה ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

לאחרונה מנהל קואופרטיב "אגד" מסע פרסום נגד ראש הממשלה במטרה למנוע את הפרטת קווי הנסיעה.

לאור העובדה ש"אגד" מסובסדת בשיעור של 50% על-ידי המדינה, רצוני לשאול:

1. מה היא עלות מסע הפרסום "ביבי בדרך שלא"?

2. מה היא עלות מסע האוטובוסים – 150 במספר – להפגנה בדימונה, ובכלל זה שכר נהגים, דלק ובלאי?

3. מה היא עמדת משרד התחבורה ביחס לשימוש בכספי המדינה לצרכים אלה?

תשובת שר התחבורה ש' יהלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מייד לאחר הופעת מודעות הפרסומת על גבי האוטובוסים של אגד "ביבי בדרך שלא" הוציא המפקח על התעבורה הוראה ל"אגד" להסיר את השלטים, כיוון שהמודעה הינה בעלת גוון פוליטי. למיטב ידיעתנו, השלטים הוסרו זמן קצר לאחר מתן ההוראה.

2. אין בידינו מידע כלשהו על שיבושים בקווי השירות של "אגד" בעת הפגנת עובדי "אגד" בדימונה.

3. פיקוח תפעולי-כלכלי של משרדנו מתקיים לקווי האוטובוסים הפועלים על-פי תנאי הרשיון שנתן להם המפקח על התעבורה.

היחסים הכלכליים בין הממשלה לבין קואופרטיב "אגד" מעוגנים בהסכם. על-פי ההסכם, ההתחשבנות היא רק על-פי התשומות שנכללו בסל התשומות, ואלו הן התשומות התקניות הנוגעות לקווי שירות בלבד, הפועלים על-פי תנאי הרשיון שנתן להם המפקח על התעבורה. אין התחשבנות כלשהי על התשומות שאינן נוגעות לפעילויות שאינן קווי שירות. לאור האמור, ההפגנה הנ"ל לא היתה על חשבון כספי המדינה.

מחיר רשיונות נהיגה לבני 65 ומעלה

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שר התחבורה ביום ה' בניסן התשנ"ח (1 באפריל 1998):

עלות רשיון הנהיגה לבני 65 ומעלה היא 110 ש"ח לשנה. עלות רשיון הנהיגה לצעירים מבני 65 היא 213 ש"ח לחמש שנים.

רצוני לשאול:

מה הוא הטעם להפליה זו במחירים, והאם היא מוצדקת?

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להשיב על שאלתא מס' 2843, של חבר הכנסת דוד צוקר, בנושא: מחיר רשיונות נהיגה לבני 65 ומעלה.

היו"ר ש' וייס:

מה הבעיה עם בני 65 ומעלה?

שר התחבורה ש' יהלום:

חבר הכנסת צוקר שאל מדוע מחיר רשיון נהיגה לבני 65 ומעלה הוא 110 שקלים לשנה, בעוד עלות רשיון הנהיגה לצעירים מבני 65 הוא 213 שקלים לחמש שנים. הוא אומר שיש כאן אפליה.

א. בני 65 ומעלה המחזיקים ברשיון נהיגה מדרגה 02 – פרטי – חייבים בבדיקות רפואיות כל שנתיים כתנאי לחידוש רשיון הנהיגה שבידם.

ב. החל מ-1 במרס 1998 אגרת רשיון נהיגה לשנתיים הינה 96 שקלים לפי תקנות התעבורה, ואילו אגרת רשיון נהיגה לחמש שנים הינה 221 שקלים החל מ-1 במרס 1998.

ג. סכום האגרות על רשיונות הנהיגה מותאם בעיקרון למשך הזמן אשר לו ניתן הרשיון, וההפרש בין שני סוגי האגרות הוא פחות מ-4 שקלים לשנה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מבין שאתה מרוצה, חבר הכנסת דדי צוקר. באת על סיפוקך.

ROYAL JORDANIAN AIRLINES פגיעה בחברת התעופה

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר התחבורה ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

לעבור בשמי ROYAL JORDANIAN AIRLINES במסגרת ההסכם עם ירדן אושר לחברת התעופה ישראל. כדי לשמור על השבת קוצץ ב-50% הפיקוח האווירי, נתון המונע מעבר מטוסים ומעכבם ממידע שהגיע אלי הוברר, כי בירדן שורר כעס רב.

רצוני לשאול:

1. מה עושה משרדך לשם פתרון הבעיה?

2. האם מודע משרדך להשלכות התופעה על יחסינו עם ירדן?

שר התחבורה ש' יהלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. מספר בקרי הטיסה האזרחיים ב"בקרה צפון" שבהר-מירון משתנה בהתאם לעומס הטיסות. על-פי עיקרון זה החליטה הנהלת רשות שדות התעופה לקבוע את מספר הבקרים לשלושה, בהתאם להיקף התנועה האווירית בשבת.

השיבושים הפתאומיים בשבת, 9 במאי 1998, נגרמו בעקבות השבתה של הוועד, אשר בוצעה ללא הודעה מוקדמת להנהלת הרשות, וזאת בעקבות מחלוקת בין הוועד והנהלה לגבי מספר הבקרים שיש להעסיק בשבת.

הסכסוך בין ההנהלה לוועד העובדים הוסדר, והוועד התחייב שלא יערכו שיבושים בתנועה האווירית, לרבות התנועה האווירית של מטוסים של חברת התעופה הירדנית שחוצים מעל ישראל.

הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2) (מכרזים להענקת זכויות במקרקעין לבנייה ולמגורים), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, הנושא הבא שלנו: הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2) (מכרזים להענקת זכויות במקרקעין לבנייה ולמגורים), התשנ"ח-1998, של חברי הכנסת פני בדש, בנימין בן-אליעזר, אופיר פינס, יורי שטרן ומיכאל נודלמן. יציג – חבר הכנסת פני בדש. אני כבר מודיע שההצבעה תהיה במועד אחר. מוסכם על כל הצדדים, פחות או יותר, נכון?

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מוסכם באימונים. אמרו לי: או שאתה מעלה היום ואין הצבעה, או שאתה לא מעלה היום ומורידים לך את הנושא מסדר-היום. זה לאחר שבשבוע שעבר, אדוני היושב-ראש, הורידו לי אותה מסדר-היום בלי לשאול אותי כלל.

היו"ר ש' וייס:

אגב, זו זכות של יושב-ראש הכנסת.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אומרים לך, או באר מלאה נחשים או באר עם אש – תחליט.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2) (מכרזים להענקת זכויות זכויות במקרקעין לבנייה למגורים). חבר הכנסת יהב, זה חשוב לך כסגן ראש עיר לשעבר וכעורך-דין.

נכון להיום המצב הוא, שלמדינה ולמינהל מקרקעי ישראל יש בעלות על 93% מהקרקעות. במצב הנתון היום, על כל מכרז שיוצא יש שמאות של המינהל. אם המציעים מגישים הצעה ששוויה פחות מ-75% מערך השמאות, המכרז נפסל ואין זוכה. גם מי שהציע את ההצעה הגבוהה לא זוכה במכרז.

רק אתמול, חבר הכנסת יהב, התפרסם בעיתונות, שבמשרד השיכון מתלוננים שאין קרקעות לבניית דירות, מאחר שבכל המכרזים במצב השפל היום, כל המכרזים לא מגיעים לכדי 50% ממחיר השמאות של הקרקע. האוצר מתנגד לשנות את השמאות. האוצר מתנגד לתת את הקרקע למי שהגיש את ההצעה הגבוהה ביותר, אלא אם הוא נצמד לשמאות של מינהל מקרקעי ישראל. המצב הוא כזה, שלא מאפשרים תנועה של ערך הקרקע. שומרים על ערך גבוה של הקרקע, ונוצר מצב שקבלנים לא קונים קרקע לבנייה רוויה ולא בונים דירות, כי במחירי הקרקע של היום לא כדאי להם לבנות. מחירי הקרקע גבוהים ומחירי השוק לדירות נמוכים, ואז נוצר מחסור חמור מאוד בדירות ובקרקעות לדירות.

קראתי אתמול בכתבה בעיתונות, שסגן שר השיכון מתלונן על כך, שאין מלאי קרקע לדירות, משום שלא מאפשרים מכרזים פתוחים. זה מתאים בדיוק להצעת החוק הזאת. הצעת החוק הזאת אומרת, שבכל מכרז שיוצא על-ידי מינהל מקרקעי ישראל לדירות, הקבלן שייתן את המחיר הגבוה ביותר – יזכה. זה מחיר השוק. אם יוצא מכרז חופשי, ניגשים עשרות למכרז, כולם מסתובבים סביב מחיר מסוים, וזהו סימן שמי שנתן את הצעת המחיר הגבוהה ביותר, הוא שנתן את מחיר השוק, וצריך לשחרר לו את הקרקע ולאפשר לו לבנות. בשיטה הזאת, מחירי הדירות ירדו, האינפלציה תרד וכולם יהיו מרוצים.

אני לא מבין, למה המינהל עוסק היום בספסרות. הוא עוסק בעצם בשמירה על מחירים גבוהים של הקרקע, ואינו מאפשר הוזלת בנייה והוזלת קרקעות.

לכן אני מבקש, שבשבוע הבא, כשתהיה הצבעה, תהיה תמיכה בהצעת החוק הזאת. לא ברור לי למה הממשלה החליטה להתנגד לה. אם אנחנו מדברים על כלכלה חופשית ושוק חופשי, אני חושב שחייבים לאפשר לחוק הזה לעבור.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אנחנו עוברים לדיון. כל דובר יוכל להשתתף בדיון במסגרת שלוש דקות. הדבר חל רק על החברים שאשררו את השתתפותם. אני סוגר את רשימת המשתתפים.

חבר הכנסת גדעון עזרא לא אשרר אבל הוא כאן, לכן אני מאפשר לו. מייד אחריו – חבר הכנסת עזמי בשארה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעה היא בהחלט הצעה מעניינת ויש מקום לדון בה. אני רק מבקש להגיד, שלפי ההצעה, מדובר רק בהצעות שבהן הפער בין הערכת השווי אשר נקבעה על-ידי משרד התשתיות לבין ההצעה הגבוהה ביותר נמוך מ-25%.

אבל איני יודע, וכאן יש לי בעיה, כי לפי מה שכתוב כאן, למשרד התשתיות יהיה סכום של שמאי, אבל הוא לא יפרסם אותו לציבור, ואני מאוד חושש מהמקורבים של המקורבים של המקורבים שהאינפורמציה הזו תהיה בידם והם ידעו לשחק בעניין הזה, וכאמור, הם יתקרב. היום האינפורמציה הזו שווה לכל נפש. מחר האינפורמציה הזו תהיה למקורבים. זה כתוב בהצעת החוק.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים אתך. גם אני בהכנה לקריאה ראשונה חשבתי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה חוק לקבלנים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים שיכול להיות שצריך בכלל לתת לעסק הזה להיות חופשי לגמרי.

הי"ר ש' וייס:

לפי הבקשה של חבר הכנסת בדש עכשיו, זה חוק הבונים החופשיים...

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני בהחלט חושב, שיש מקום לתחרות במדינה ולתחרות חופשית בכל הנושאים, לרבות בקרקעות שהמדינה מעמידה. אני יודע שיש מקומות אחרים שבהם נותנים את האדמות חינם אין כסף.

אפי אושעיה (העבודה):

איפה?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

בפריפריות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

רק לגבי משוחררי צה"ל.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לכן אני בהחלט תומך בהצעת החוק הזאת, כאשר צריכים להיות סייגים חמורים. צריך להיות מחיר ואסור להגיע לכל סכום, משום שמהר מאוד המדינה תפסיד הרבה מאוד כספים בעניין הזה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

זה ברור ש-25% משמאות של לפני שנה-שנתיים – לא הגיוני.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

צריך להיות סכום מינימום, ואני מסכים שגם הצעות מתחת לסכום המינימום תתקבלנה. איך ייקבע סכום המינימום, מי ידע על סכום המינימום – אני חושב שאת הדברים האלה צריך לקבוע. בעיקר אני חושב, שצריך להשיג את תמיכת הממשלה, ואולי בישיבות הוועדה לקראת הקריאה השנייה והשלישית הדבר הזה ייעשה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

משרד האוצר מתנגד. משרד התשתיות אינו מתנגד.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גדעון עזרא. עכשיו חבר הכנסת עזמי בשארה, כי כבר הודעתי את שמו. מייד אחריו – חבר הכנסת אפי אושעיה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זה היה אמור להיות חוק טוב; אמור להיות, מכיוון שהבסיס העקרוני שלו נכון – הוא רוצה להכפיף את מחיר הקרקע לא להערכת שמאי אלא לתחרות השוק במקום. אבל החוק הזה אינו מבטיח שההטבה הזו לקבלנים תעבור לדיירים, לקליינטים. איך אחר כך נבטיח, שמה-25% או יותר שהקבלן קיבל ייהנו הזכאים והקונים?

יונה יהב (העבודה):

זה במחירי שוק.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אבל הערכת השמאי של המינהל היא לא סתם. הערכת השמאי של המינהל נעשית לפי מחיר השוק במקום, ובעצם הקבלנים מתחרים מתחת למחיר השוק האמיתי, כמו ב"מכרז המדינה" בעיתון. בסך הכול זו הטבה, כפי שמי שמתפתים ב"מכרז המדינה" בעיתון יודעים שיש שם הטבה מתחת למחיר השוק. אין שום ביטחון אחר כך שהתחרות על הדיור בארץ תבטיח שזה יישאר, כי הביקוש גבוה יותר מההיצע, ואז הדיירים "יאכלו אותה". לדעתי, צריך למצוא דרך להכריח, שההנחה הזו שהקבלן קיבל מתחת למחיר השמאות, הדיירים ייהנו ממנה באיזו צורה.

למה אני אומר זאת במיוחד? כי שמעתי על הצעה כזו בהקשר של "בנה ביתך" ו"בנה דירתך" רק לגבי קבלנים. שם השמאי קובע ויש הגרלה בין האנשים. אין נותנים לאנשים שניגשים למכרז של "בנה ביתך" לקבוע בעצמם מחירים, ולכן השמאי של מינהל מקרקעי ישראל קובע את המחיר, ולכן גם המחירים שונים מאזור לאזור במדינה, ולכן בכל הכפרים הערביים שבהם יש "בנה ביתך", המחיר מופקע לגמרי ואנשים מתקשים לקנות במקומות אלה. מה שמינהל מקרקעי ישראל קובע קרוב מאוד מאוד למחיר השוק. כלומר, ההבדל בין השוק הפרטי ממש של הטאבו לבין מה שהמינהל מציע בכפר הערבי הוא ממש פעוט, ממש זעיר ביותר. לכן כאשר המינהל בא להציע, כאילו הוא לא עשה כלום הערבי הוא ממש פעוט, ממש זעיר ביותר. לכן כאשר המינהל בא להציע, כאילו הוא לא עשה כלום לאנשים.

אני רוצה להזכיר, וכאן באמת הייתי מעורב בנושא, שהיתה תוכנית כזו בנצרת-עילית לפני שנתיים, בשכונה שקרובה לנצרת הערבית. כאשר התגלה שרוב האנשים שניגשו למכרז הם ערבים, בוטלה ההגרלה ובוטלה התוכנית לגמרי. בהתכתבות שלי עם ראש העירייה הוא היה יכול להשתמש באמתלה שהמחיר שהציע המינהל היה גבוה מדי ולבטל. אם היו משאירים את זה לאנשים להתחרות ביניהם, הוא לא היה יכול להסתתר מאחורי אמתלה כזאת. אני חשבתי בכל זאת, ותרשו לי לומר זאת, שזה בוטל כיוון שפתאום תהיה שכונה שיהיה בה רוב ערבי בגבול של נצרת-עילית, והשמאי של המינהל קבע את המחירים האלה.

דרך אגב, זה חל גם על אזורי תעשייה וגם על אזורי דיור שהמינהל מציע.

מה שקורה מהבחינה הזאת אינו צודק, וזה מה שיש לי להגיד בשלוש דקות. תודה רבה.

יונה יהב (העבודה):

חבר הכנסת בשארה, זה לא הגיוני. שליש מתושבי נצרת-עלית הם בין כך ובין כך ערבים.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת בשארה. חבר הכנסת אפי אושעיה, ואחריו – חבר הכנסת יונה יהב.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש לומר שאני תומך בהצעת החוק, אבל אני מנצל את ההזדמנות כדי להתייחס לפרויקט "בנה ביתך" שהשבוע חבר הכנסת שטרן ואני ביקרנו בו.

לפני כחמש שנים הקים משרד הבינוי והשיכון, לקול תרועות וצלצולים, את פרויקט "בנה ביתך" בנתניה. 74 דיירים, או מי שרוצים להיות דיירים, מקרב השכבות היותר-חלשות בחברה הנתניתית, נתבשרו על זכייה בפרויקט "בנה ביתך". הם חתמו על הסכם כשהם חשבו שהם חותמים על הסכם, עם מי? עם משרד השיכון, מצד אחד, ועם הרשות המקומית, מצד שני. הפרויקט הזה היה גולת הכותרת של משרד השיכון, שהתפאר בכך שהנה מוזילים את מחירי הדיור לשכבות היותר-חלשות בחברה, על מנת שתהיה להן סוף סוף קורת גג משלהן. האנשים האלה שילמו בין 100,000 ל-120,000 דולר, מתוך תקווה שבתוך שנה-וחצי-שנתיים יהיה להם בית משלהם. ההסכמים נעשו על-ידי העירייה ומשרד השיכון עם הקבלן. החוזים נחתמו עם הקבלן. אבל כשהקבלן פשט רגל באו הרשות המקומית ומשרד השיכון ומשכו את ידם מהעניין ואמרו, אין ידינו בדבר, ההסכם נעשה מול הקבלן באופן אישי, ולכן אנחנו איננו אחראים לכך.

נסים דהן (ש"ס):

איפה חוק מכר דירות?

אפי אושעיה (העבודה):

כשהיו צריכים לחתום ולקחת ערבות מהקבלן, לקחו ערבות של 700,000 שקל, במקום 2 מיליון שקלים, והקבלן אמר, אני מוותר על 700,000 השקל, כי הוא קיבל בינתיים מקדמות, ויתר והלך. על-פי ההסכם, הרשות המקומית ומשרד השיכון היו צריכים לבצע פיקוח עליון תוך כדי ליווי הפרויקט.

שלוש דקות אינן זמן מספיק להיכנס לכל העניין הזה. אני רק קורא מכאן, מעל במת הכנסת, לסגן שר השיכון, הרב פרוש, ולראש עיריית נתניה הנבחרת, הגברת סוויד, שיש לה עניין לפתור את הבעיה, ושלשום היא כינסה אצלה מפגש גדול מאוד והתחייבה בשם הרשות לעשות את המירב כדי לפתור את הבעיה הזאת. אני קורא למשרד השיכון לקחת את כל התקציבים הדרושים ולסייע להם לסיים את הפרויקט, את כל ההתדיינויות המשפטיות מול הקבלנים פושטי הרגל, לא על חשבון החלשים הללו. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת יונה יהב, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת יהב, תרשה לי לברך את המשלחת הנתנייתית בראשותו של סגן ראש העירייה, מר מנדי וייס. ברוכים הבאים. בבקשה.

יונה יהב (העבודה):

תרשה לי גם דבר שהוא מחוץ לפרוטוקול. מאחר שאני בהחלט יודע שכרגע אשתי צופה בערוץ-33, אני אברך אותה ביום נישואים שמח, כי היום זה יום הנישואים שלנו.

היו"ר א' אושעיה:

מזל טוב.

יונה יהב (העבודה):

אני גם מברך את החברים מנתניה. יש לכם פה נציג נאמן, תאמינו לי.

נסים דהן (ש"ס):

אפשר גם למסור דרישת שלום.

שבח וייס (העבודה):

ערוץ-33 הופך ליותר ויותר אינטימי, אבל אני מצטרף לברכה.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אנחנו עוסקים בהצעת חוק ראויה בהחלט, ומי שקרא את דברי ההסבר לחוק – משום מה, דברי ההסבר שמים את הפוקוס דווקא על סעיף קטן (ב) בהצעת החוק, ולא בכיוון סעיף קטן (א), שבעצם קובע קביעה שבמכרזי המינהל לא יפורסמו עוד אומדני מחיר, כלומר לא תופענה שמאוויות כבסיס להתחרות באותו מכרז.

אני בהחלט רוצה לברך את מציעי ההצעה הזאת, כי בא גואל לציון. לא זו בלבד שהמכרזים הללו והאומדנא בצדם יצרו בעצם אותה אינפלציית מקרקעין ידועה במדינת ישראל, ויצרו איזה שהוא סף או רף שאחר כך הכביד גם על יוקר המחיה וגם על מחירי הנדל"ן בישראל, אלא, לדאבוני, השמאים הממשלתיים לא תמיד יודעים את התנודות המהירות מאוד במקרקעין במדינת ישראל ולא עקבו אחרי התנודות האלה. לכן בא סעיף 2 למלא אותו חסר באלסטיות של התנהגות המינהל, כשנוצר מצב חדש.

כשאנחנו נכנסים למצב של מיתון מקרקעין, אנחנו נכנסים מעכשיו לעכשיו, בלי התרעות מוקדמות, ולכן המחירים שהשמאוויות האלה כבולות בהם הם מחירים בלתי סבירים, והם יוצרים מצב כפי שחבר הכנסת פני בדש סרטט אותו כאן, שפשוט לא יוצאים לבנייה ואין קרקע זמינה לבנייה, מכיוון שהקבלנים, במחירים שהמינהל קובע, לא ניגשים למכרז.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת יהב, היות שאתה מומחה לעניין, הרי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה רוצה מחיר מינימום למגרש שלך, זה לא לגיטימי, זה לא הגיוני?

היו"ר א' אושעיה:

יש מצב במשק, אין ביקוש לדירות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אומר: יש לי מגרש שלי ואני רוצה – – – אבל במחיר מינימום. הדבר הוא לא הגיוני, מבחינת החופש?

יונה יהב (העבודה):

לא, לא. חבר הכנסת ריבלין, מאמני היקר, הרי כשאנחנו, עורכי-הדין, מפרסמים מכרז וקובעים מחירי מינימום, אנחנו גם מסכימים להתדיין עם מציעים מתחת למחירי המינימום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נכון.

יונה יהב (העבודה):

זה לא הדבר כאן. המדינה, כמדינה, ככזו, כמוסד ציבורי, ברגע שהיא מפרסמת מחירי מינימום, היא כבולה. אם תאפשר לה את האלסטיות, אני לגרסתך הולך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מאה אחוז.

יונה יהב (העבודה):

מה שקורה כאן, בהצעה הזאת ניתנת האפשרות לאותה אלסטיות, שאנחנו עשינו לה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא מדויק, כי אנחנו יכולים להגיע למצב מסוכן שבו קרטל יכול להשתלט על קרקעות המדינה – – – והקרקעות בכל זאת שוות יותר, והם אומרים: קודם כול נקנה מהמדינה במחיר שאנחנו נקבע – – –

יונה יהב (העבודה):

ברגע שלא תהיה אומדנא – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

יונה יהב (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, ברגע שהמדינה לא מפרסמת עוד אומדנא, מה שמשחק זה מחיר השוק, וזה מה שכתוב בסעיף קטן (א).

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – וכן שהמינהל לא יהיה רשאי – – –

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת יהב, אני מבקש להודות לך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מסוכן מאוד. גם אתה צריך – – –

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת ריבלין על ההערות. תודה רבה לך, חבר הכנסת יהב. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – חבר הכנסת נסים דהן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא במקרה השמעתי קריאת ביניים, שזה חוק הקבלנים. אנחנו נמצאים במדינה, אדוני היושב-ראש, שבה מחירי הדיור, לפי החלטת הממשלות – לא רק הממשלה הזאת – נקבעים באופן מעשי על-ידי המדינה ומחירי הקרקע, אבל במידה רבה גם על-ידי הקבלנים, על-ידי החברות הקבלניות.

לפעמים אומרים את המלה קבלנים, חושבים שיש פה אלף קבלנים קטנים ומסכנים. אנחנו יודעים שרוב הבנייה מרוכזת בידי כמה חברות בנייה גדולות והן מעסיקות קבלני משנה וכו'.

מה שקורה הוא כך – בכל פעם שהשוק נמצא בגאות והקבלנים מעלים את המחיר ומעלים את המחיר, לא מטריד אותם כלל שווי הקרקע. עכשיו, כשהשוק נמצא בשפל והכנסותיהם אולי קצת נפגעות משום שקשה למכור דירות, הם באים למדינה ואומרים: הב, הב, עכשיו תעשו לנו הנחות בקרקע. למה? ממתי קבלנים שקיבלו הנחות העבירו זאת לדיירים?

אני מפנה את חברי הכנסת לדוח מבקר המדינה, שם נקבע במפורש, שמערכת הקלות במחירי קרקע שניתנה לקבלנים, לא הועברה לדיירים. אנחנו מדברים בתחילת שנות ה-90. מה עשו הקבלנים? אמרו: הטריק לא עובד כך, אנחנו צריכים חוק.

אתן לכם דוגמה אחרת – העסקת העובדים הזרים, בתנאים כפי שהם מועסקים, בשכר שבו הם מועסקים, בלי התנאים הסוציאליים, היתה אמורה להוזיל את הדירות. מה קרה בפועל?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי מציע חוק כזה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

המחירים עולים ועולים ועולים ועולים. זאת אומרת, עכשיו כשאומרים לקבלנים: זה לא בסדר שאתם מעסיקים כך עובדים זרים, אנחנו נטיל עליכם אגרה, כדי שאיכשהו נשווה את השכר וכדי שגם עובדים ישראלים ייקלטו בענף הבנייה, הם מרימים קול זעקה עכשיו ואומרים – לכן הם יעלו מחירים. סליחה, ומה עשיתם בעשור האחרון? לא העליתם את המחירים בצורה דרמטית, פי שניים מהעלאת מדד המחירים הכללי לצרכן? האם המחירים של הדיור הם לא המוביל, הקטר, של ההתייקרויות במשק?

לכן אני חושבת, שהכנסת, ברצינות, בלי להתעלם מהבעייתיות, צריכה להתמודד עם נושא מחירי הדיור, צריכה להגיע לכך שזוגות צעירים במשפחות במצוקה וכו' יקבלו דירות בזול, אבל לא בשיטה הזאת. השיטה הזאת לא תעזור לשום זוג צעיר, לשום משפחה במצוקת דיור, לא ותיקה ולא של עולים חדשים, לא יהודים ולא ערבים. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. חבר הכנסת נסים דהן, אחריו – חבר הכנסת שבח וייס. הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2) (מכרזים להענקת זכויות במקרקעין לבייהולמגורים), בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הצעת החוק הנדונה, יש לה שתי פנים. הפן האחד הוא לאו דווקא הוזלת המחירים, אלא המצאת מלאי קרקע מספיק בידי הקבלנים, כיוון שלפי המתכונת הנוכחית היום במשרד השיכון, אחרי שהשמאי הממשלתי קבע את המחיר, משרד השיכון או קרי מינהל מקרקעי ישראל, אינו רשאי על-פי חוק להוזיל את המחיר. הוא יכול רק לבטל את המכרז, הוא אפילו לא יכול לעשות מכרז פתוח, הוא לא יכול לעשות משא-ומתן בין קבלנים, מה שמקובל אצל כל קונה ומוכר. אחרי שהוא קיבל כמה הצעות, הוא יכול לשבת עם הקבלנים, הוא יכול לעשות – – – חדש, אבל הוא לא יכול לאסוף את כל המגישים ולהגיד להם: הנה ההצעות שיש לי, מי מוסיף יותר. מינהל מקרקעי ישראל לא יכול לעשות זאת.

החוק אולי בא לתקן פרצה, שברגע שיתקבל המחיר הזול ביותר, לנסות למשוך כמה שיותר קבלנים למכרז, וממילא התחרות תעשה את שלה. אלא מאי? אני מסכים עם חברת הכנסת תמר גוז'נסקי ועוד כמה חברי כנסת, שאמרו שהמחיר הזול באמת לא יורד בחזרה לצרכן, וזו בעצם המטרה של כולנו, כיוון שמדובר בקרקעות מדינה, ולא כמו שחבר הכנסת רובי ריבלין שאל, בצדק: עם הקרקע הפרטית שלי, אני לא יכול לבקש מחיר מינימום? עם הקרקע הפרטית שלך, אתה יכול לבקש מה שאתה רוצה. כאן מדברים על קרקע ששייכת לכולנו, לכל התושבים, וכל תושב רוצה ליהנות ממנה ולא רק הקבלן, שבמקרה יש לו כסף באותו יום, שיכול להרשות לעצמו לקנות במחיר זול ולעשות את זה כתנאי עסקי, ואחר כך למכור את זה בכל מחיר שיעלה בדעתו, על חשבון התושבים. לכן, צריך למצוא שילוב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רן כהן פה. אתה מכיר את חוק המקרקעין?

נסים דהן (ש"ס):

צריך למצוא שילוב, והשילוב הנכון הוא המחיר למשתכן: מכרזים של משרד השיכון במחיר למשתכן. קבלן שיציע את המחיר הזול ביותר למשתכן – יזכה במכרז. לדעתי, זה פתרון לשכבות נמוכות, לשכבות ברוכות ילדים, או פתרונות דיור במקומות הנדרשים. המחיר למשתכן, לדעתי, זו הצעה טובה. אלא מאי? אני רוצה גם לעודד – – –

היו"ר א' אושעיה:

לסיום, אתה בעד?

נסים דהן (ש"ס):

אני אגיד לך מתי אני בעד. אני בעד שמכרז שיוצא על-ידי מינהל מקרקעי ישראל, והמטרה של המכרז היא לשווק מגרשים – יש לפעמים שתי מטרות למינהל מקרקעי ישראל, לפעמים המטרה היא לבנות דירות, שם צריך להיות המחיר למשתכן – אם המטרה היא לשווק מגרשים בכל מחיר, הגבוה ביותר, אף שהוא מתחת למחיר השמאי, רק בדוגמה כזאת שהמחיר הגבוה ביותר, אף שיש מחיר שמאי – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ישר למשתכן, כמו ב"בנה ביתך".

נסים דהן (ש"ס):

כמו ב"בנה דירתך". המטרה באותה קרקע היא המחיר, כיוון שצריך לזכור שמדובר בקרקע של הלאום, השייכת לכלל התושבים, כל התושבים צריכים ליהנות מזה, ולא קבלן אחד יחיד או קבלנים מספר שייהנו מאותה הנחה משמעותית שזכו בה מן ההפקר על קרקע הלאום.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת נסים דהן. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת נסים זוילי.

חברי הכנסת, אני מבקש להזכיר שהיום לא תהיה הצבעה, יהיה רק דיון.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דיון בקריאה ראשונה הוא הזדמנות, בין היתר, אולי בעיקר, להביע השקפת עולם; בעיקר בחוקים שיש להם נגיעה לנכסי יסוד ולשאלות יסוד שהם על סדר-יומנו הציבורי.

אני מכיר מעט דוגמאות בזמן האחרון שחברה מתמסרת בקלות דעת כזאת לפולחני הפרטה למיניהם, שמתוך איזו זילות של כל הרכוש הציבורי מעבירה כל כך מהר את נכסי היסוד של הציבור, נכסים של כל כך הרבה אנשים, לכל כך מעט ידיים פרטיות.

אגב, קרקעות זה תמיד היה ביזנס מתוחכם. היו כמה אשפים לפני 30, 40 או 50 שנה, שקנו חצי אשדוד, ותמיד נדהמתי מדוע הנהגת המדינה אז בקלות כזאת אפשרה את הדבר. אחר כך שנים היה צריך לתקן את המצב, וגם אחרי כל התיקונים האנשים הזריזים נהנו מן ההפקר.

ההערות שלי הן לא מצד שמאל לצד ימין, חברי חבר הכנסת רובי ריבלין וחבר הכנסת בוימ, הרי אתם מכירים את מפת ההצבעה במדינת ישראל. אנחנו משקפים פה ושם מעט מדי השקפת עולם סוציאלית-דמוקרטית, אבל אתם נתמכים על-ידי ציבור גדול של "עמך". אז בשמם, אני אומר בשמם יש לכם נימוקי יסוד להתנגד למגמה הזאת, הקפיטליסטית, הפראית, העושקת. אצלנו, ממש בשנים האחרונות ובשנה האחרונה ובחודש האחרון, אנחנו סוגדים לכל מיני וריאציות של אלילי הפרטה בקלות דעת בלתי נסבלת.

כאשר חבר הכנסת רן כהן ואני וחבר הכנסת מקסים לוי וחברת הכנסת תמר גוז'נסקי ואחרים מביאים לכאן את חוק הדיור הציבורי, שבא להשלים איזה שהוא צדק כלפי אוכלוסייה – אני אומר, להשלים באיחור, נכון – כלפי ציבור שברובו לא נהנה מן המכירות הכלליות האלה, אנחנו נתקלים בקשיים.

רן כהן (מרצ):

חולון.

שבח וייס (העבודה):

אני מניח שתמיד מחפשים את הבודד היוצא דופן.

אנחנו נתקלים בקשיים. כל מיני פירושים. פתאום יד קמוצה, לב אטום. כשאנחנו באים לתקן איזו הצעת חוק לגבי 15 ניצולי שואה, שהם גם קורבנות של פעולות טרור כאן, כמו יעקב ספיבק מכפר-סבא, שאני מטפל בעניינו, ואחרים, וחודשים לוקח לתקן את החוק; איזו חומה בצורה ועיקשת, ביורוקרטית, רעה, כשמדובר בכמה עשרות אלפי שקלים.

החגיגה של ההפרטה נמשכת ונמשכת, ואני לא אתן את ידי לשום חוק שיש בו אפילו חתיכת הפרטה; לכן אני מתנגד לו.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת וייס. חבר הכנסת נסים זוילי, ואחריו – חבר הכנסת רן כהן.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מינהל מקרקעי ישראל או הנהלת המינהל מתקשים להחליט האם הם צריכים להתנהג כחברה כלכלית לכל דבר או שהם ממונים על נכס לאומי שצריך – – –

שבח וייס (העבודה):

הנכס.

נסים זוילי (העבודה):

— — — או שהם ממונים על הנכס הלאומי, שחייב לעמוד לרשותה של החברה הזאת כדי להתמודד עם בעיות, עם חוסר שוויון, עם יכולת התמודדות של פרטים להגיע לדיור.

לפעמים נוח למינהל להתנהג כחברה קפיטליסטית לכל דבר. מעלים מחירים במקומות מסוימים, עד לגבולות השיגעון, שנופלים באופן אוטומטי על הקונה, ופתאום כשהמחירים יורדים מתחת לסף מסוים, עוצרים את המכירה ויוצרים מחסור מלאכותי בקרקעות, דבר שבאופן אוטומטי מעלה את המחיר בעוד שנה או בעוד שנתיים.

אני יכול להביא את הדוגמה לא דרך קבלנים, אני לוקח את בני המושבים. מחיר הקרקעות לפני שלוש שנים – כולם היו בשיגעון של בניית וילות – הרקיע שחקים, מחיר המינהל עלה עם הגל. היום אין ביקוש. כולנו יודעים שיש מיתון, כולנו יודעים שהמצב הכלכלי קשה, גם של הזוגות הצעירים וגם של בני המושבים, והמינהל נשאר באותו מחיר, הוא לא עושה מכרז על הקרקעות, נשאר עם אותם מחירים של 1995 או 1994, כשהמחירים בפועל כבר ירדו בלמעלה מ-40%–50%. הם עדיין מבקשים מאותם בני מושבים מחירים אסטרונומיים שאף אחד לא יכול לעמוד בהם, עד שמושב כמו כפר-ויתקין, שהוא אחד המושבים הכי ערכיים בארץ, פנה לבג"ץ. הוא אמר: תגידו לי איך אתם יכולים לתבוע היום מבן מושב לשלם 150,000 דולר או 200,000 דולר על חצי דונם קרקע, בזמן שהמחירים כבר ירדו ב-1998 ב-30% או 40%? אתם נשארים במחירים של אז.

כאן אתה לא יכול להשתחרר מהתחושה, שלמינהל חסרה מדיניות ברורה, והמדיניות הזאת צריכה להיות מושתתת על כך שהמינהל לא יכול לתפקד רק כמערכת כלכלית נטו, היא חייבת לתפקד כמערכת שמביאה בחשבון את הצרכים של החברה, מביאה בחשבון את המצבים הקשים שאנחנו עוברים כולנו כחברה, והיא צריכה להיות מסוגלת להוציא משק מהמיתון. אבל בתנאי אחד – שמעתי את ההערה של חבר הכנסת רובי ריבלין – שהכסף שיוצא או שנחסך לא ילך לכיסיהם של הקבלנים – אלא יגיע למשתכנים. וזאת היא הדרך – — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת זוילי, דרך אגב, כולם בבית חושבים, מדבריו של חבר הכנסת הנכבד שבח וייס, כאילו הממשלה תומכת בחוק הזה. הממשלה מתנגדת.

נסים זוילי (העבודה):

לא אמרתי שהיא תומכת או לא תומכת. אני עוד לא יודע אם אצביע בעד החוק או נגדו, אבל אני יכול לבוא ולומר, שאם נמצא דרך בחקיקה הזאת להבטיח שהמחירים הנמוכים, שבהם נמכרות הקרקעות היום או צריכות להימכר, יגיעו למשתכן, אני אתמוך בכל חקיקה שתביא להורדת מחירי הדירה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת זוילי. חבר הכנסת מיכאל נודלמן, ואחריו – חבר הכנסת אופיר פינס, ואחריו – חבר הכנסת יורי שטרן.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עכשיו מינהל מקרקעי ישראל קובע את היקף האדמות המשוחררות לבנייה וגם קובע את מחירן. בעקבות דבריו של חבר הכנסת שבח וייס, לא מדובר פה על כך שצריך לקבוע גם כמות אדמות וגם מחירים. בחוק קובעים, שחלקת אדמה נשארת למינהל מקרקעי ישראל, אבל מחירים צריכים לקבוע בין מתמודדי המכרז. צדק חבר הכנסת נסים זוילי – – –

שבח וייס (העבודה):

ברשותך, זה מונופול של המדינה, זה לא מונופול – – –

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אני אומר שיש מונופול על אדמה אבל לא על מחירים. לא צריך להיות מונופול על מחירים. אם יש מונופול על מחירים, זה תובע עליית מחירי הדירות. לא סתם בשנה שעברה אנשים לא לקחו משכנתאות במיליארד שקל מתקציב המדינה. אותו דבר גם בשנה הזאת.

שבח וייס (העבודה):

אני יכול, ברשות היושב-ראש, לשאול אותך משהו?

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

כן.

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, אדוני.

שבח וייס (העבודה):

חברי, חבר הכנסת נודלמן, זה עניין של אידיאולוגיה, של השקפת עולם. אני סבור שהקרקע היא של המדינה.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

גם אני סבור כך.

שבח וייס (העבודה):

כל המדיניות של המדינה צריכה להיות חברתית.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

נכון.

שבח וייס (העבודה):

למשל, כמו שאמרו חבר הכנסת נסים דהן ואחרים. וכל הבהלה הזאת במכירה זה התפטרות מהנכס של הציבור. המדינה היא לא מונופול.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

זה מונופול. אין ויכוח.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת נודלמן, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

המדינה היא בעלים של כמה ערכי יסוד של הציבור. מונופול זה רק קפיטליסטי.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

לא, לא. בברית-המועצות גם כן היה מונופול על הכול. זה לא היה קפיטליסטי.

שבח וייס (העבודה):

מרוב ביקורת על ברית-המועצות קפצתם אל הקפיטליזם.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

שבח, יש חוקים כלכליים – כשיש ביקוש, לפי הביקוש השוק קובע כמה עולה חלקת אדמה; כמה אדמה וכמה זה עולה.

שבח וייס (העבודה):

אם לא היו למדינה נכסים לא היה אפשר לקלוט את העלייה הגדולה. בזכות מעט הנכסים שהיו לנו, יכולנו לקלוט את העלייה.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

לקלוט עלייה? במשק שלנו 50% מהעובדים לא משלמים מס הכנסה. אפשר לקנות דירה במחירים כאלה? אתה יודע כמה עולים לא קנו דירה בגלל מחירים שהם בשמים?

שבח וייס (העבודה):

השאלה אם זה יוזיל לקבלנים או לדיירים.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חברי הכנסת. חבר הכנסת נודלמן.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אני צריך להמשיך. אני לא מסכים אתך שזה גורם לבזבז אדמות, זה גורם לקביעת מחיר האדמה.

שבח וייס (העבודה):

השאלה היא מי ירוויח, הקבלן או הדייר.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

זו בעיה. אבל אתה מבין, זה לא בסדר, זה לא בסדר, ועכשיו המחירים – – – אתה יודע כמה עולה דירה אצלנו? – 60-70 משכורות. במדינות אחרות זה 25-30 משכורות.

שבח וייס (העבודה):

אני יודע.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אתה יודע כמה בסך הכול עלות הקרקע? – 40%. אנחנו משלמים 40% למדינה. זה לא בסדר. אם היה ביקוש לדיור – אין בעיות, אבל עכשיו אין ביקוש לדיור. זה לא רק בגלל המיתון במשק, זה בגלל המחירים הגבוהים.

היו"ר א' אושעיה:

סיימת?

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

סיימתי.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת נודלמן. בבקשה, חבר הכנסת אופיר פינס. אחריו – חבר הכנסת יורי שטרן. אני מניח שחבר הכנסת פינס, כאחד ממציעי החוק, יסבר את אוזנינו גם בסוגיה הזאת. יש פה מחלוקת, חבר הכנסת פינס, מי ייהנה מההוזלה הזו, האם הקבלנים או המשתכנים? והאם לא ראוי לתת הנחה ישירות למשתכן ולא לקבלן?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, זו בוודאי אחת השאלות שצריכות להישאל בשלב החקיקה. אני רוצה לומר כך: צריך לזכור שאנחנו, קבוצה של חברי כנסת, הצענו את הצעת החוק הזאת על רקע מציאות מסוימת. מה המציאות? המציאות היא, שמינהל מקרקעי ישראל נמצא בקריסה מוחלטת של המערכות – אחת המערכות הכי בעייתיות שנמצאות היום באדמיניסטרציה הישראלית. לא במקרה מנהל מינהל מקרקעי ישראל התפטר מתפקידו.

היו"ר א' אושעיה:

שלושה, בזה אחר זה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

וזה לא הראשון, כפי שאתה אומר, אדוני היושב-ראש, אלא זה השלישי בסדרה ארוכה. יש משבר קשה מאוד במינהל מקרקעי ישראל.

שנית, תראו מה קורה במכרזי המינהל? – שתי תופעות מאוד קשות. תופעה אחת, המינהל מוציא קרקעות למכרז ואין קונים, ואין מציעים ואין הצעות, והמכרזים כמו שהם יוצאים כך הם חוזרים. תופעה שנייה, כשכבר הולכים למכרז וזוכים במכרז ומשלמים ומקבלים – מהר מאוד הקבלן או היזם או מישהו אחר מחזיר למינהל את הקרקע ואומר: תודה רבה, אני לא מסוגל להתמודד עם זה. גביתם ממני מחירים אסטרונומיים, אני לא מסוגל למכור, אין היצע, אין עם מי לדבר, קחו את הקרקע חזרה. ואני אומר לכם, זו תופעה רווחת במדינת ישראל, שהיום מחזירים קרקעות למינהל מקרקעי ישראל.

כולנו אומרים שאחת הדרכים להיחלץ מהמיתון היא באמצעות היחלצות מהמיתון בשוק הנדל"ן. מסר אחד. מסר שני שאנחנו מעבירים: מחירי הדירות במדינת ישראל מרקיעים שחקים והם מהגבוהים בעולם. מסר הפוך, סותר. צריכים להחליט סוף סוף מה רוצים. יש כאן מציאות שהצעת החוק מנסה להתמודד אתה. מה היא אומרת? היא אומרת, שאם יש פער של למעלה מ-25% בין שווי הקרקע על-פי הערכת שמאי לבין המחיר המוצע, אפשר לבטל את המכרז. אבל אם הפער יותר נמוך, צריך להמשיך עם העניין. משום שבסופו של דבר, אדוני היושב-ראש, מי שיקבע מי ירוויח – הקבלן או

הקונה – אלה תנאי ההיצע והביקוש של השוק. עקומות הביקוש וההיצע יקבעו בסוף האם מחיר הדירה בסוף ירד, או שהרווח יעלה. זה תלוי בביקוש ובהיצע. כשיש היצע יותר גדול, מחיר הדירה יורד; וכשיש ביקוש יותר גדול, מחיר הדירה עולה והקבלן מרוויח.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת פינס, מה דעתך אם בשלב ראשון תהיה אפשרות לתת את ההנחות הללו ישירות למשתכנים? הרי יש מכרזים לבנייה עצמית.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אבל פה לא מדובר על הנחות, אדוני היושב-ראש.

היו"ר א' אושעיה:

זו אפשרות לתת הנחות. כי אם נותנים אפשרות למינהל מקרקעי ישראל עד 25% לאפשר את המכירה בניגוד להוראת השמאי, זו למעשה הנחה של 25%.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

לא, זו לא הנחה, זה מחיר השוק.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זו לא הנחה. אני רוצה להסביר את ההבדל. ראשית, יש גם קרקעות שניתנות בהנחה ויש גם קרקעות שניתנות חנם, תלוי איפה. תבוא לשטחים, ואני אראה לך כמה שאתה רוצה.

שבח וייס (העבודה):

עזוב.

אופיר פינס-פז (העבודה):

מה זה עזוב? ככה בנו את השטחים, אדוני.

שבח וייס (העבודה):

עכשיו נחזיר...

אופיר פינס-פז (העבודה):

נחזיר, אבל אם לא היינו מחלקים קרקעות חינם בשטחים, אדם אחד עד היום לא היה גר בשטחים. זהו ברובו עניין כלכלי. אין לי טענות לציבור שהלך, כי אם אתה משלם בשטחים – אבל אני לא רוצה להיכנס לזה כרגע.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת פינס, מה מקור היוזמה של החוק הזה – הקבלנים או הספונסורים שלכם?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אגיד לך. מי שפנה אלי וביקש ממני להצטרף להצעת החוק הוא חבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

שבח וייס (העבודה):

בשם מי?

אופיר פינס-פז (העבודה):

מה זה בשם מי? – בשמו, הוא חבר כנסת.

שבח וייס (העבודה):

כיוון שהיזם הוא הקבלנים או אתם?

היו"ר א' אושעיה:

אבל היוזם הוא חבר הכנסת בדש.

אופיר פינס-פז (העבודה):

עכשיו חבר הכנסת בדש רשום שם – – –

שבח וייס (העבודה):

מי ביקש את החוק הזה?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אל תשאל אותי. מי שביקש ממני להצטרף להצעת החוק, אמרתי לך, הוא חבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

היו"ר א' אושעיה:

בתור מה? הוא לא חתום על החוק.

אופיר פינס-פז (העבודה):

הוא היה חתום והוא ביטל את חתימתו, לא משום שהוא לא תומך בהצעת החוק, אלא משום שהוא לא רצה שיהיה אפילו צל צלו של מראית עין של קשר.

הצעת החוק – – –

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אלה שלוש הצעות חוק שונות שחוברו.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אלה שלוש הצעות חוק? אפילו לא ידעתי שאלה שלוש הצעות חוק שונות שחוברו.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, מי שחתום על הצעת החוק: חברי הכנסת פני בדש, בנימין בן-אליעזר, אופיר פינס-פז, יורי שטרן ומיכאל נודלמן. הממשלה הביעה את התנגדותה.

שבח וייס (העבודה):

השאלה היא, מי ביקש מהם?

היו"ר א' אושעיה:

הוא סיפר לנו.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני לא יודע.

היו"ר א' אושעיה:

את זה צריך לשאול את חבר הכנסת רובינשטיין.

אופיר פינס-פז (העבודה):

לכן, חברי חברי הכנסת, ודאי שקרקעות הלאום זה מונופול. אגב, במידה מסוימת טוב שכן. אנחנו, לצערי, לא עשירים בקרקעות. אבל, בתוך העניין הזה מוכרחים גם להכיר בעובדה, שכל התחום כולו פתוח לתחרות, כשמרכיב אחד שהוא הכי דומיננטי בקביעת מחיר הדירה הסופי הוא מונופול, הוא מלאכותי, הוא לא מתחשב בתנאי השוק, ושאר המרכיבים כולם סופר סופר תחרותיים – אנחנו מקבלים תוצאה מעוותת, ומוכרחים להבין את זה.

אין כאן הצעה להתעלם מהשמאי, אין כאן הצעה לעשות מכרזים בצורה אחרת, יש כאן הצעה להתחשב בתנאי התחרות החופשית. מה לעשות שהיום השוק במיתון – שוק במיתון מוריד מחירים, וזו המציאות. אפשר להחליט שלא עושים יותר, או שעושים פחות; ניכנס למערבולת שתכניס את הענף למיתון יותר עמוק.

שבח וייס (העבודה):

מה יקרה לקבלן שיקנה בזול? עכשיו רוצים לגרום לכך שהוא יוכל להחזיק בקרקע שנתיים, שלוש וחמש שנים, והוא יספסר עם הקרקע הזאת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אתה שואל אותי שאלות שאין לי תשובה עליהן, כי אני לא קבלן, אני לא יזם, אין לי קרקעות. אני לא יודע, אני מבין קצת בכלכלה ואני רואה מה קורה היום בשוק הזה.

שבח וייס (העבודה):

בשביל זה צריך להבין הרבה בכלכלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני לא מתיימר להבין הרבה בכלכלה, אני קצת מבין בכלכלה. ההצעה הזאת היא נכונה למצב הזה, יכול להיות שכדאי להציע זאת גם כהוראת שעה; אני מציע לשקול את זה. למה? כי צריך לבחון מה המשמעות של הדבר. אולי נעשה ניסיון של שנה ונראה איפה אנחנו עומדים; אולי אנחנו שוגים, אולי לא.

כל הדברים האלה צריכים להתברר במסגרת דיונים בוועדה שצריכה להכין את החוק הזה, ואני מציע להזמין אליה את מיטב המומחים. בשלב זה אני חושב, שהחוק במקומו, בעייתי הנוון, ויכול להיות שהוא יוכל להזרים קצת אדרנלין לשוק הגווע שנקרא שוק הנדל"ן במדינת ישראל. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת פינס. חבר הכנסת יורי שטרן, אחרון הדוברים, בבקשה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, חברי, חבר הכנסת שבח וייס, אני אחד מיוזמי החוק. רציתי להציע את הצעת החוק הזאת בגלל המציאות שהכרתי עוד לפני שנכנסתי לכנסת. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין הציע לי להצטרף להצעה שלו, וכך הצטרפתי.

אין פה עניין של קבלנים, אין פה אפילו עניין של מיתון. הסיפורים על ביטול תוצאות המכרז של מינהל מקרקעי ישראל היו שנים ותמיד גרמו נזק לקבלנים, וקודם כול למתיישבים, לדיירים הפוטנציאליים. איפה בוטלו המכרזים האלה? הזדמן לי לנמק את הצעת החוק המקורית שלנו, והבאתי דוגמאות לביטול המכרזים, איפה? ביוקנעם, באופקים, בירוחם, דווקא בערי הפריפריה שבהן מחיר השוק היום – כבר לפני שנתיים – הוא נמוך, אבל זו הפריפריה של הפריפריה, כשמישהו רוצה לבנות שם הוא בונה בזול. איך אפשר להתעלם מהעובדה, שגם אם הקבלן מרוויח, בתנאי תחרות, בסוף זה מגיע לדייר, אלא אם כן השוק מחומם מדי? מטבע הדברים, אם העלויות שלך גבוהות – אתה לא יכול למכור בזול; אם העלויות נמוכות יותר, בתחרות שלך עם המתחרים שלך אתה מוריד את המחיר. כך זה בעולם, אין פה חוכמות ואין פה שום זדון.

שבח וייס (העבודה):

כל הוויכוח הוא אם החוק הזה יוריד את המחיר.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

ודאי שכן. לכלכלה יש כללים פשוטים: אם העלות נמוכה – התחרות גורמת להורדת מחירים; אם העלות גבוהה – גם התחרות לא מועילה.

מצוקת הדיור היא המצוקה הקשה בחיי החברה הישראלית, אולי אין לנו היום בעיה חברתית יותר קשה ויותר חריפה מזאת. הזכיר זאת חבר הכנסת אפי אושעיה – אתמול היינו יחד בנתניה ב"בנה דירתך". המדינה פשוט מורידה מעצמה כל אחריות לפתרון בעיות הדיור. היא עושה את זה בטיפול הרשלני שלה.

שבח וייס (העבודה):

החוק שלך לא מחזיר את המדינה לחיים, החוק הזה נותן עוד פרס לקבלנים האלה, לעושקים האלה שאתמול ביקרת.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני כל כך מסתייג ממה שאתה אומר. אין פה "באנדה" של קבלנים ששודדת את המדינה; יש מדינה שיושבת על קרקעות הלאום. מינהל מקרקעי ישראל – סליחה – – –

שבח וייס (העבודה):

אתמול הואלת להצטלם עם ה"באנדה" הזאת.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

תרשה לי לסיים את דברי. יושב מינהל מקרקעי ישראל, שמופקד על אדמות המדינה. מה תפקידו – להשיג מחיר מרבי ממכירת הקרקעות, או שתפקידו גם לשרת את מדיניות הדיור בארץ? אם הקרקע יקרה, אין שום חוכמות והדיור יהיה יקר; אם במקומות שאין הרבה ביקושים מחירה של הקרקע יורד, יש אפשרות להוזלת הדיור.

היו"ר א' אושעיה:

זה היה סיכום יוצא מן הכלל, חבר הכנסת שטרן.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך. אם כן, חברי הכנסת, תם הדיון בהצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2) (מכרזים להענקת זכויות במקרקעין לבנייה ולמגורים). ההצבעה תהיה במועד מאוחר יותר.

אנחנו עוברים להצעה דחופה לסדר-היום: שמירת קו החוף ופעילות הגופים הירוקים. יציג את ההצעה ראשון הדוברים, חבר הכנסת רן כהן. אחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

אופיר פינס-פז (העבודה):

שאלה לסדר. אני רוצה להבין את הנוהל, מדוע לא מתקיימת הצבעה בשלב זה?

היו"ר א' אושעיה:

משום שהממשלה ביקשה שההצבעה תהיה במועד מאוחר יותר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

יש לה סמכות לבקש את זה?

שבח וייס (העבודה):

בקריאה ראשונה?

היו"ר א' אושעיה:

כן, אדוני. כשהממשלה מבקשת והמציע הראשון מסכים לבקשת הממשלה, מליאת הכנסת נענית לבקשה של השניים – גם של המציע וגם של הממשלה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

בקדנציה הקודמת זה קרה הרבה פעמים.

הצעות לסדר-היום

שמירת קו החוף ופעילות הגופים הירוקים

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום: שמירת קו החוף ופעילות הגופים הירוקים – הצעות לסדר-היום מס' 4564, 4565 ו-4611. בבקשה, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, חברות וחברי הכנסת, לפני כעשרה ימים עמדתי בראש העגורן מול החוף בחיפה –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת פינס, אני מסכים אתך שהיתה צריכה להיות התייעצות עם כל המציעים. נברר את הבעיה. תודה.

ח כהן (מרצ):

— משם גם התקשרתי ליושב-ראש הכנסת, לחברי חבר הכנסת מודי זנדברג. את חברי חבר הכנסת שבח וייס לא מצאתי מראש העגורן, ושם נולד הרעיון, או החובה, להעלות כאן בכנסת את זעקת החופים של מדינת ישראל.

שבח וייס (העבודה):

קשה לטפס לראש העגורן.

ח כהן (מרצ):

אני טיפסתי; זה היה גבוה מאוד. הטיפוס הזה היה בראש וראשונה מתוך הזדהות מלאה ומוחלטת עם המאבק של הירוקים לגוניהם ולארגוניהם במטרה שלהם להגן על החוף האחד והיחיד שיש למדינה הקטנה שלנו, שממילא אין לה נכסים אדירים, עצומים ורחבים כפי שיש אולי למדינות יותר גדולות. המעט שיש לנו הוא כל כך יפה, כל כך יקר וכל כך חשוב, ובסכלותנו אנחנו מאבדים אותו כמי שמאבדים את עצמם לדעת.

אדוני היושב-ראש, יש לנו 189 קילומטר חוף, מהם רק 39 קילומטר פתוחים לאזרחי המדינה באופן חופשי. החופים הללו נמצאים בסכנה איומה וקשה. מדוע? משום שיש שתי תופעות. איך קרה שאל מול חיפה עומד קיר ענק, שמאות מטרים אורכו, 100 מטרים רוחבו, והוא מסתיר את הים בצורה שלא ראיתי בשום מדינה תרבותית בעולם? איך קרה שבארץ הזאת אושר לבנות על החוף 14 מרינות? זה קרה בגלל שני דברים — — —

אתמצת את הדברים, אדוני היושב-ראש, ברשותך, כי איבדתי קצת זמן בפתיחה.

שבח וייס (העבודה):

זאת הפרטה משורש פרט, פיראט.

ח כהן (מרצ):

זה קרה בגלל שני דברים. הדבר האחד, יש לחץ עצום של כרישי הנדל"ן לבנות באזור החוף מטעמים של ספסרות ורווחים. מאחר שהחוף מחולק ל-28 רשויות מקומיות, שכל אחת יכולה לעשות כמעט כל מה שהיא רוצה, והיא נתונה ללחצים של אותם אנשים שיש להם רצונות לבנות בחוף הזה, אנחנו מגיעים לכל מיני תופעות שמאוד לא היינו רוצים להגיע אליהן.

הדבר השני הוא העובדה, שהטיפול בחוף מפוצל ל-16 גופים בישראל, שאין ביניהם בהכרח תיאום. אולי כולם צריכים לתאם עם המשרד לאיכות הסביבה, אינני בטוח שהם חייבים לעשות את זה.

אשר על כן, אדוני היושב-ראש, אני מתמצת רק באמירה אחת. לעניות דעתי, חייבים להקים רשות לאומית להגנה על החופים של מדינת ישראל; רשות שיהיו לה סמכויות גם לקבוע כללים וקריטריונים, גם פיקוח ואכיפה, גם מחקר על רצועת הים, על רצועת החוף, על אתרי טבע באזור החוף. מי ידאג לחופי מדינת ישראל כדי שיישמרו לעד גם לטובת המדינה וגם לטובת האזרחים? לעניות דעתי, רשות כזאת היא חיונית. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, ואחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת רן כהן צלצל אלי ממרומי העגורן, אף שהקליטה היתה טובה, וגם הרעיון לנסות וליזום דיון ציבורי במליאת הכנסת היה רעיון שיזם חבר הכנסת כהן, ואני חושב שהוא רעיון חשוב וטוב.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת זנדברג, לא כולם מבינים על איזה עגורן מדובר.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

ביום ראשון בבוקר, אני במוסך בחיפה, עם האוטו, כמו תמיד, וחבר הכנסת רן כהן מצלצל אלי. מתברר ששלוש נשים הפעילות באחד מארגוני הירוקים, ארגונים למען הסביבה בישראל, טיפסו בחשכת הליל במעלה העגורן, הגיעו אל המקום שמשמש לאיזון הזרוע של העגורן והתבצרו שם. כך הן היו 72 שעות, נדמה לי, בסוף השבוע, במחאה על הבנייה המסיבית בחוף חיפה. באופן ספציפי מדובר על המלון שהוקם לחוף הים, ממש בחוף הכרמל, והתוכנית להקים בתי-מלון נוספים בסמוך לו.

חבר הכנסת רן כהן טיפס למעלה וניהל אתן משא-ומתן והצליח לשכנע אותן לסיים את ההפגנה הזאת ולרדת מטה, חזרה אל כדור הארץ. היוזמה היתה שלו, וסוכם שאנחנו נעלה כאן את הנושא לדיון.

אני חושב שהמעשה הוא מעשה נכון ונבון, כי אני חושב שמעבר להפגנה – אני אישית לא מתלהב ממקרים שבהם אנשים נוטלים חוק לידיים, משבשים את העבודה במקום, כי חוק הוא חוק וצריך

לקיים אותו – ניתן כאן ביטוי לחרדה אמיתית, ואני כתושב חיפה יכול להעיד עליה, של תושבים רבים בחיפה; הם קוראים לזה: המפלצת שצמחה לה שם בחוף הים – – –

היו"ר א' אושעיה:

כן, אבל אתה יודע, שהבעיה היא לא רק בחיפה, היא ברחבי הארץ. יש פטנט חדש לקבלנים, שקוראים לבתי-דירות בתים משפחתיים, או מלון-דירות, ואז הם מוציאים את האיסור לבנות על קו החוף.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

גם מלון "חוף הכרמל", כמדומני, יש בו דירות שאתה יכול לרכוש, וחדרים של בית-מלון. השילוב הזה קיים גם שם. אני מביא את הסיפור כיוון שהוא מאוד אקטואלי. כמדומני, זה הנושא האחרון של איכות סביבה שעלה על סדר-יומה של מדינת ישראל בצורה כזאת. שנית, אני חושב ששם זו דוגמה טובה, כי כרגע הוקם בניין אחד, בעיני גם מכוער, שיוצר בעיות סביבתיות. הבניינים האחרים שאמורים היו להכניס לעירייה את ההכנסה הכספית הגדולה מ"יבוש הים" ויצירת שטחים נוספים שמשלמים ארנונה עבורם, הבניינים האלה, בשלב הזה לפחות, לא נראה שהם עתידים להיבנות, מכיוון שיש סכסוכים בעניין, ואז נותרנו עם הגולם, עם אותו מבנה אחד, או אולי עוד אחד סמוך לו, ובלי התועלת שכל כך קיוו להפיק ממנו.

מכאן אני עובר לנושא האחר, משפט אחד לגבי המרינות. אני רוצה כאן לשבח את העמדה של המשרד לאיכות הסביבה, שהשתנתה לאחרונה לפחות לגבי המרינה של חיפה. בפעם הראשונה לאחר הרבה מאוד שנים נעשה מעשה שמחייב בדיקה מחדש של תוכניות המרינה, ואני יודע שזה שינוי ביחס לעמדות הקודמות, גם של השר הקודם לאיכות הסביבה וגם של המשרד לאיכות הסביבה. אני חושב, שזה נכון ונבון שתיעשה בדיקה מחדש וייעשה הליך של חשיבה מחודשת על המערכת כולה, ואולי אנחנו צריכים לגבש איזה סוג של מדיניות שונה לגבי מרינות במדינת ישראל, לא כל שכן בחיפה עירי, שאני משוכנע שההקמה של הפרויקט הזה בה עלולה להסב צרות ובעיות קשות מאוד לטווח ארוך. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת זנדברג. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה. אחריו ישיב השר לאיכות הסביבה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שעצם העובדה שאתה מנהל את הישיבה באופן סמלי מצטרפת לנושא. אתה כתושב נתניה בוודאי קשור לחוויית החוף.

חברי הכנסת, אני נמצא כאן במצוקה אישית מסוימת, ואני רוצה לומר את זה בראשית דברי. ראש העיר חיפה, ידידי עמרם מצנע, הוא מועמד גם לקדנציה הבאה, והוא ראש עיר שאני הייתי שותף קטן למאמץ שהוא ייבחר. ואני מאוד רוצה שהוא ייבחר בפעם הבאה. אני תומך בו, אני חושב שהוא ראש עיר טוב מאוד. לכן בנסיבות כאלה הוויכוח הוא קשה.

אשר על כן, אני רוצה לנקז את ההערות שלי לא רק לגבי חיפה, אלא לגבי כלל החופים, אבל גם לגבי חיפה.

מה שקרה בנושא של הפרטת החופים במדינת ישראל במשך 20-25 שנים – כל הממשלות שותפות לעניין הזה.

היו"ר א' אושעיה:

תמיד אתה מוצא קשר להפרטה. זה טוב.

שבח וייס (העבודה):

כן, זה סוג של הפרטה. אתה לוקח נכס ציבורי יקר ערך של מדינה לחופי הים התיכון, עם הנופים הקסומים הפונים אל הים, תאווה לעיניים, הזדמנות לפשוטי ולהמוני העם לטבול במים, להתרחץ, ברוב המקרים ללא תשלום, חלק מהווי חברתי, ספורטיבי, נעים וטוב וזול, ואתה קוטע אותו, מפלח אותו קטעים-קטעים, כל מיני חוכמות, תחת ססמה של פיתוחיזם. למי הפיתוחיזם הזה? כל מיני טריקים. מרינות, למי? לבורגנים מעטים. מלונות דירות וגלריות – למי? למעטים.

אני פונה לראש העיר שלי, המועמד שלי לקדנציה הבאה, שאני אעשה כל מאמץ שהוא ייבחר, מכיוון שהוא לא היה בעסק הזה. התוכניות האלה תוכננו קודם. אגב, בתקופה של ראש עיר מצוין אחר. אבל באווירה כזאת שבונים, בונים תחת לחץ כאילו ציבורי, לחץ של קבוצות קטנות מאוד, נהנתניות מהעניין הזה. זה לא פשוט, יש דברים שקשה לו לשנות, כי זה משפטים וחוזים. במקום שהוא יכול לשנות, שיפסיק את זה.

עכשיו יש לו תנא דמסייע, זה השר במשרד לאיכות הסביבה, לגבי המרינה. יפסיק את העניין הזה. זה מביא הנאה לקבוצה קטנה מאוד של אנשים, ונטלים פה את החוף ואת הנוף מהציבור הרחב.

אמרתי את הדברים לוועדת הפנים לפני שלושה-ארבעה חודשים. התמונה שנוצרה בחיפה היא עגומה מאוד, כי זה בדיוק מול שכונה עממית של אנשי עמל, נווה-דוד, שסתמו לנו ולהם את הנוף ואת החוף. נכון שהם יכולים לבוא מאחורי החומה, אבל זו מין תחושה לא נוחה, כי אז נוצר המפגש בין "עמך" לבין הבורגנות הטווסית והמגונדרת הזאת.

לכן אני פונה מכאן לראש העיר שלי, שהוא לא היה בעסק הזה, הוא המשיך את המגמה – במקום שהוא יכול, שיעצור. לא בכל מקום הוא יכול. זה יירשם לזכותו, וזה יירשם לזכותו לקראת הבחירות הקרובות וכן הלאה.

אני יודע שכל מיני מועמדים טרמפיסטים חדשים שהציגו מועמדות יעלו על זה. אני רוצה לבדוק איך הם התנהגו בעבר פה. לא נאפשר להם לנצל את זה כדי לפגוע בראש העיר.

אני קורא כאן קריאה קונסטרוקטיבית לאדוני השר. תבורך כל פעילות שלך להצלת מעט החופים שנשארו, להשארם לציבור הרחב – את החוף, את הנוף ואת שמחת הים ואת שמחת החיים; ותציל אותנו מן התוקפנות של הטייקונים למיניהם, שרוצים לגזול לנו את החופים שלנו. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת וייס. ישיב השר לאיכות הסביבה, השר רפאל איתן. בבקשה.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אתם צודקים, ובזה אני מסתפק.

שבח וייס (העבודה):

קצת באיחור.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

לגבי המרינה, היו חילוקי דעות על נזקים עתידיים למיקרו-אורגניזמים, לחיידקים, לצדפות. הוכח דווקא שאלה לא ייגרמו, אבל עלולים לצוץ מפגעים אחרים. לכן קבענו במשרד, שחייב להיערך סקר סביבתי – אם רוצים לבנות שם מרינה, בין שקמונה לבת-גלים. זה חוף סלעי שהוא כמעט שלא בשימוש.

אבל יש פה שאלה אחרת. יש לנו עודף של מקומות עגינה במרינות, 2,000 אני חושב. אין כל כך הרבה יאכטות, סירות וכלי שיט פרטיים למלא את כל מה שכבר קיים. עכשיו גם נהרייה רוצה. לאן נגיע?

לגבי המרינה של חיפה, יהיה סקר סביבתי ומה שהוא יקבע ככה יתבצע.

אני מודה שאין אכיפה של חוקים, תקנות ונהלים, לא רק בנוגע למרחק בנייה משפת הים אלא עוד הרבה דברים.

שבח וייס (העבודה):

עכשיו גם באולגה עשו את הטריק הזה.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

בהרבה דברים זה מאפיין אותנו, ואולי התוצאה של אכיפה מרושלת מתבטאת כאן בכנסת בחקיקות על גבי חקיקות על גבי תיקוני חקיקה וכן הלאה. כל אחד ממציא לו חוק, כי החוק הקיים לא מבוצע ולא מופעל כמו שצריך. מישהו עשה חשבון, שאם עכשיו נחלק את החופים לאוכלוסייה, יהיו לכל אזרח ישראלי שני סנטימטרים חוף, מה שנשאר ומה שיישאר עם פעילות נוספת לא רבה לאורך החופים.

נושא שמירת החופים במדינת ישראל מהווה אחת המשימות העיקריות של המשרד לאיכות הסביבה. המשרד פועל להגן על קו החוף באמצעות הפיכתו לשמורות טבע, גנים לאומיים ושטחים פתוחים ללא בנייה. רק היום אישרתי שני מקומות כאלה, שמבטיחים לנו, שאם ירצו לשנות את המעמד של האזור, זה ייקח הרבה שנים והרבה מאמץ, או שזה יהיה בלתי אפשרי.

כיום קיימת תוכנית מיתאר ארצית לחופים, האוסרת בנייה בתחום 100 מטר מקו החוף. תוכנית זו באה למנוע בנייה לכיוון חוף הים ולשמור על רצועת חוף ים פתוחה.

לגבי שני המבנים, מגדלי "חוף הכרמל", המבנה השני אני לא בטוח שהוא עומד בקריטריון הזה, המבנה הראשון ודאי שלא, הוא עומד פחות מ-100 מטר. מי נתן רשות לבנות בתחום הזה ואיך גברו על החוק הקיים – אין לי מושג. אני לא צריך לומר שזה לא היה בתקופתנו.

בשנים האחרונות גובר הלחץ לבנייה לאורך החופים העירוניים – חבר הכנסת רן כהן דיבר על זה – וזאת כתוצאה מערכן הגבוה של הקרקעות לבנייה ולמגורים. לחצי הפיתוח מקבלים ביטוי בבנייה צפופה וגבוהה לאורך חזיתות החופים העירוניים.

המשרד לאיכות הסביבה מוצא את עצמו בהתמודדות יומיומית מול יוזמות נדל"ניות מסיביות של גורמים פרטיים הזוכים לגיבוי הרשויות המקומיות. הכול עניין של כסף.

אחד ההיבטים של הפגיעה בקו החוף מתבטא באישורים להקמת מרינות לאורך חופי הים התיכון. כתוצאה מאישורים אלה מוקמים בשטחי המרינות בנייני מגורים ומלונות. מה גורמות המרינות, אפשר לראות בשני מקומות. המרינה של הרצלייה גרמה להרס החוף של נתניה, פשוט הרס מוחלט של החוף. נמל אשדוד, שהוא לא מרינה, גרם להרס החוף מצפון לתחנת הכוח של אשדוד, הרס מוחלט. מה שהיה פעם חול, סלעים גדולים והחוף – יצא מכלל שימוש לאזרחים.

המשרד לאיכות הסביבה פנה פעמים מספר למשרד הפנים ולמועצה הארצית לתכנון ובנייה להפסיק את אישור הקמת המרינות לאורך החוף. אין צורך, אבל היום זה מעין סממן של כבוד. עיר שנמצאת לחוף הים צריכה מרינה. זה הסממן של הכבוד שלה.

פעילות זו של המשרד, וזה לא לזכותנו, אינה זוכה להתייחסות ראויה, ולכן יוזם המשרד חוק לשמירת החופים, כדוגמת חוקים הקיימים במדינות רבות. החוק יסדיר את נושא שמירת החופים כשטחים פתוחים וימנע פעילות נדל"נית בהם. אני מקווה שהכנסת תתאחד להעברת החוק הזה, אף שיהיו פה בוודאי כמה אינטרסנטים – – –

שבח וייס (העבודה):

כמה נציגי קבלנים. הם כבר עשו היום הופעה אחת.

היו"ר א' אושעיה:

אנשי הנדל"ן.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

כשזה יגיע לכאן, נראה מי יתמוך ומי יתנגד, ועל-פי זה נזהה את השייכות שלהם.

באופן ספציפי, פרויקט מגדלי "חוף הכרמל" אושר על-ידי הרשויות הסטטוטוריות כבר בשנת 1976, 22 שנה.

שבח וייס (העבודה):

בכלל לא שייך למצנע ולא לגוראל. זה היה לפניהם.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אשר על כן, אין אפשרות בידי אנשי המשרד לאיכות הסביבה לעצור את בניית שני הבניינים בפרויקט, למרות העובדה שאנשי המשרד רואים בהקמתם פגיעה בשטחי החוף הפתוחים של המדינה.

מכל מקום, לדעתי, פעולת הגופים הירוקים לגיטימית כל עוד היא במסגרת החוק. הגופים האלה, שלפעמים הם מעצבנים אוכלוסייה מסוימת, אני חושב שהם פועלים בתום לב וביושר ומתוך אידיאלים טהורים, כל עוד הם לא עוברים על החוק, ואני לא זוכר מקרה שבו הם עברו על החוק בזדון.

אני חושב שהמליאה צריכה לדון בעניין הזה, שפעם אחת יעלה כאן הוויכוח הזה לראש סדר-היום שלנו – מבחינת איכות הסביבה. אני מקווה שהמציעים יקבלו את הצעתי, והמליאה תדון בנושא הזה לפרטי פרטים. שידברו, שיצעקו ושיעוררו את דעת הקהל. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

יבורך השר. אני חושב שבעניין הזה תהיה תמימות דעים.

אנחנו מצביעים.

חברי הכנסת, כפי הנראה יש בעיה עם מכשיר ההצבעה.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו מסמנים שחברי הכנסת שבח וייס, רן כהן, אליעזר זנדברג, אפי אושעיה והשר איתן בעד. אם כן, חמישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה לסדר-היום בנושא שמירת קו החוף ופעילות הגופים הירוקים תעבור לדיון במליאה.

שבח וייס (העבודה):

ברשותך, הערה. זה לא יהיה בשעת שיא של שידור.

היו"ר א' אושעיה:

כן, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אני פונה אליך כסגן יושב-ראש וכיושב-ראש הישיבה. אני מקבל כבר במשך חודש, חודש וחצי – אני רגיל לכך גם מהתקופה שהייתי יושב-ראש הכנסת וגם היום – כל מיני מכתבים אנונימיים וכן הלאה. אבל יש איזה כתבן, זה מודפס, זה מופיע בכל מיני בתי-דואר בארץ, ובאופן די שיטתי עם העתקים לדליה איציק ולשבח וייס, ולכן אני גם רוצה להעלות את זה כאן ולהפנות איזו פנייה.

אני לא יודע מי הנבל הזה שכותב את המכתבים האלה. הוא חושב שעל-ידי כך שהוא שולח העתקים לי או לדליה איציק, הוא מנעים לנו את הזמן. יש פה גידופים וקללות קטלניות נגד יושב-ראש הכנסת, נגד חברי כנסת אחרים, נגד השר נאמן. אני לא רוצה לקרוא את התוכן, כי זה מחריד; זה דבר מעוות, מנוול ומסוכן. אם במקרה הוא שומע אותנו – הוא או היא, אינני יודע – עוקב אחרינו, קודם כול אני מבקש שיפסיק לשלוח העתקים, יפסיק ללכלך את תא הדואר שלי.

אני מעביר את זה לקצין הכנסת, ואני מבקש גם ממך, כמי שמנהל עכשיו את הישיבה, אני גם אעביר לך את זה, מוכרחים למצוא את האנשים האלה. לפעמים הם נראים כתמוהים, כתימהונים, כמופרעים, אבל יש לנו ניסיון רע ומר עם הכאילו-תימהונים.

אני רוצה לפנות לכותב או לכותבת שלא ישלחו לי העתקים, שלא יטנפו לי את תא הדואר, שלא יטנפו את הדואר של הכנסת ולא יטנפו את החיים הציבוריים שלנו, המטורפים והרשעים האלה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת וייס. אכן אנחנו למודי ייסורים ושנאות שהביאו לרצח ראש הממשלה. לכן כולנו מאוחדים בגינוי הכותבים האנונימיים האלה.

אם כן, חברי הכנסת, ישיבת הכנסת נעולה. מחר תיפתח ישיבת הכנסת בשעה 16:00. תודה רבה לכם וערב טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 20:11.